

Noora Oksanen

Esiintymisasujen suunnittelu ja toteutus Musiikkitalon Kuorolle

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Vestonomi

Vaatetusalan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

9.4.2013

Tekijä(t) Otsikko	Noora Oksanen Esiintymisasujen suunnittelu ja toteutus Musiikkitalon Kuorolle
Sivumäärä Aika	70 sivua + 13 liitettä 09.04.2013
Tutkinto	Vestonomi
Koulutusohjelma	Vaatetusalan koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	
Ohjaaja(t)	TaL Raija Hölttä Intendentti Tiina Rissanen
<p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa Musiikkitalon Kuorolle toimivat, esteettiset, asiakkaan toiveiden mukaiset ja ympäristöönsä sopivat esiintymisasut sovitun budjetin ja aikataulun mukaisesti. Tutkimus selvittää, mitä tekijöitä on otettava huomioon suunniteltaessa ja toteutettaessa esiintymisasut Musiikkitalon Kuorolle. Työssä käydään läpi, mitä tarvitaan onnistuneeseen tuotteeseen ja miten tuotesuunnitteluprosessi etenee, kun kyseessä on tilaustyö yrityksen toimeksiannosta. Tutkimuksen käytännön osuus toteutettiin vuoden 2012 aikana. Siihen kuuluivat esiintymisvaatteen suunnittelu, mitoitus, materiaalihankinnat ja valmistuttamisesta vastaaminen. Yhteistyöyrityksenä oli Musiikkitalon Kuoro, jonka intendentti Tiina Rissanen toimi ohjaajana ja kuoron yhteyshenkilönä koko projektin ajan.</p> <p>Opinnäytetyössä käytettiin laadullista tutkimusmenetelmää ja se toteutettiin tapaustutkimuksena. Tutkimusmetodeina käytettiin osallistuvaa havainnointia, visuaalisen aineiston sisällönanalyysia ja avoimia haastatteluita. Tutkimus oli soveltava ja se toteutettiin projektiluonteisesti.</p> <p>Tutkimuksessa tarkastellaan sellaisia tuotesuunnittelun ja muotoilun perusteita, jotka ovat sovellettavissa vaatetusalan tilaustoihin. Periaatteita pyrittiin noudattamaan tapauskohtaisesti käytännön osuudessa. Kirjallisessa työssä käydään kattavasti ja yksityiskohtaisesti läpi koko esiintymisasujen tuotesuunnitteluprosessi tehtävänannosta siihen, kunnes tuote saatiin käyttöön. Lopuksi pohditaan projektin onnistumista ja sitä, miten lopputulosta ja prosessin kulkua olisi voitu vielä parantaa.</p> <p>Tutkimuksen aikana selvisi, että tuotesuunnittelun perusteita voidaan soveltaa hyvin tämäntapaiseen työhön. Erilaiset teoreettiset ohjeistukset auttavat vaatesuunnittelijaa kokonaisuuden hahmottamisessa, projektinhallinnassa ja laatuominaisuuksien määrittelyssä. Tutkimuksen tavoite saavutettiin, sillä esiintymisasut saatiin käyttöön aikataulussa, budjetissa pysyttiin ja asiakas oli tyytyväinen lopputulokseen.</p>	
Avainsanat	Esiintymisasu, Kuorovaate, Vaatesuunnittelu, Mitoitus, Valmistuttaminen, Tilaustyö, Tapaustutkimus

Author(s) Title	Noora Oksanen Designing Performance Apparel for Music Centre Choir
Number of Pages Date	70 pages + 13 appendices 9 April 2013
Degree	Bachelor of Fashion and Clothing
Degree Programme	Degree Programme in Fashion and Clothing
Specialisation option	
Instructor(s)	Raija Hölttä, Lic. Arts Tiina Rissanen, Intendant
<p>The goal of this final project was to produce both a functional and aesthetic outfit according to the customer's wishes for Music Centre Choir. The outfit had to match a budget, be suitable for the environment and meet the deadline. The aim of the study was to find out which factors have to be taken into account in designing and realizing performance apparel for Music Centre Choir. The research shows what is required for creating a successful product, and how the product designing process works when it is executed as a company assignment. The practical segment of the project was carried out during 2012. It included the design and sizing of the garment, material acquisitions and meeting the needs of the production. The co-operating partner was Music Centre Choir. Intendant Tiina Rissanen was the supervisor and the contact person of the choir during the whole project.</p> <p>The research was qualitative and it was implemented as a case study. Qualitative methods, such as participative observation, open interviews and analysis of the content of the visual material, were applied in the study. The work follows the characteristics of a project and was carried out as an applied study.</p> <p>The study examines such theoretical basics of design, which can be applied to assignments in the clothing industry. The aim was to apply those principles in the practical part of the study, depending on how relevant they were in this case. The entire process from the assignment to the customers actually wearing the garments is described elaborately and extensively in the written segment of the study. In conclusion, the outcome of the project is reviewed and possible improvements in the process are reflected upon.</p> <p>It was revealed in the project that the principles of design are applicable for this sort of work. Different theoretical instructions were helpful in controlling the project and perceiving all its aspects as a whole. The principles of design also defined the elements of quality so that the characteristics could easily be adapted to practice. The goal of the final project was achieved: performance apparel was finished in time and on budget and the customer was pleased with the outcome.</p>	
Keywords	Performance Apparel, Choir Clothing, Clothing Design, Fashion Design, Sizing, Manufacturing, Made to order, Assignment, Commission, Case Study

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Tutkimuksen lähtökohdat	2
3	Vaatesuunnittelu tilaustyönä	4
3.1	Tuotteen ominaisuudet ja laatu	4
3.1.1	Tyyli	6
3.1.2	Yrityksen imagon vahvistaminen	8
3.1.3	Malli ja materiaali suhteessa käyttötarkoitukseen	10
3.2	Suunnitteluprosessi	13
3.2.1	Analyyttinen vaihe	15
3.2.2	Luova vaihe	16
3.2.3	Toimeenpaneva vaihe	17
4	Esiintymisasujen suunnittelu- ja hankintaprosessi	19
4.1	Tilaajan esittely: Musiikkitalon Kuoro	19
4.2	Lähtökohdat suunnittelutyölle	21
4.2.1	Tehtävänanto sekä tilaajan toiveet ja vaatimukset	21
4.2.2	Tiedonhaku kuorovaatetuksesta	24
4.2.3	Tutustuminen Musiikkitalon imagoon ja tyyliin	33
4.3	Suunnitteluprosessin alkuvaiheet	40
4.3.1	Esiintymisasun ideointi, luonnostelu ja värimaailma	40
4.3.2	Malliratkaisut ja tekniset kuvat	43
4.4	Lopullisen tuotteen muotoutuminen	46
4.4.1	Materiaali- ja värivalinnat	46
4.4.2	Kuoromekon mitoitus ja mallimuutokset	50
4.5	Tuotteen hankintaprosessi	54
4.5.1	Valmistajan valinta	54
4.5.2	Ohjeistaminen tuotantoon	55
4.5.3	Viestintä ja yhteistyö valmistajan kanssa	56
4.6	Valmis tuote asiakkaalle	58
4.6.1	Esiintymisasujen jakaminen kuorolle	58
4.6.2	Projektin päättäminen	61
5	Pohdintaa	63
	Lähteet	68

Liitteet

Liite 1. Suunnittelutehtävässä huomioitavat osatekijät

Liite 2. Visuaaliset elementit ja niiden käyttö

Liite 3. Visuaalisen identiteetin suunnittelukehys

Liite 4. Käsityön ja muotoilun suunnittelun ja valmistuksen malli

Liite 5. Ideakollaasi

Liite 6. Kuoromekon luonnoksia ja kuvakollaaseja Musiikkitalosta

Liite 7. Projektiraportti: Esiintymisasujen kaavoitus, sarjonta ja ensimmäisten mallikappaleiden valmistus Musiikkitalon Kuorolle

Liite 8. Kuoromekkojen pienoiskaavat

Liite 9. Kuoron naisten vartalonmittojen vertailu N-2001-mittataulukkoon

Liite 10. Sopimus ASK Teenus OÜ:n kanssa

Liite 11. Kuoromekkojen ohjeistus 13.08.12

Liite 12. Melvin OÜ:n lasku Musiikkitalon Kuorolle

Liite 13. Kuvia esiintymisasuista käytössä: Hymnien yö 3.11.2012

1 Johdanto

Mielenkiintoinen, haastava ja kaikin puolin sopiva opinnäytetyön aihe ei tullut minulle kirkkaana oivalluksena omien kiinnostusten kohteiden kautta. Tiedostin prosessin olevan laaja ja kokonaisvaltainen osa jokapäiväistä elämää, enkä halunnut tarttua sellaiseen aiheeseen, joka ei pystyisi pitämään mielenkiintoani yllä loppuun saakka. Onneksi sen sijaan sopiva aihe löysi minut: vastasyntynyt Musiikkitalon Kuoro kaipasi syksyn ensiesiintymiseensä edustavia asuja, jotka sointuisivat yhteen Musiikkitalon ilmeen ja tunnelman kanssa. Kuoron johtaja Tapani Länsiö, joka tunsii ohjaajani Raija Höltän ennalta, päätti tarjota vaatetusalan opiskelijalle mahdollisuutta suunnitella ja saattaa esiintymisasut tuotantoon lopputyönään.

Koulun loppuvaiheilla en vieläkään tiennyt, olinko kiinnostunut enemmän suunnittelijan vai mallimestarin töistä. Sen tähden olin mielissäni – myönnetään, myös vähän kauhuissani – mahdollisuudesta toteuttaa projekti kokonaisuudessaan itse. Kerrankin oma suunnittelutyö tulisi toteutumaan ja olemaan myös esillä. En myöskään ollut aiemmin mitoitannut vaatteita suurelle joukolle erikokoisia ja -ikäisiä ihmisiä. Viehätysin ajatukselta, että vaateen suunnittelutyössä voisi käyttää pohjana sitä ympäristöä, mihin vaate tulisi asettumaan. Kuorotoiminnasta minulla ei ollut aavistustakaan ennakoon, mutta klassinen musiikki ja moderni arkkitehtuuri eivät olleet vieraita aiheita.

Alusta asti oli selvää, että tutkimus olisi laadullinen, sillä siinä keskityttäisiin tutkimaan suppeaa aihetta intensiivisesti ja monelta kannalta. Perehdyin vastaaviin opinnäytetöihin, joiden perusteella päättelin, että työni olisi viisainta toteuttaa tapaustutkimuksena. Vaikeampaa oli päättää, miten lähestyisin aihetta teorian kannalta, sillä projektiin liittyi suunnittelua, mitoitusta, laadunvalvontaa, projektinhallintaa sekä valmistuttamista. Näkökulma selkeytyi kuitenkin siinä vaiheessa kun ymmärsin, että ongelmanratkaisu on osa suunnitteluprosessia – kaikki laadun kannalta oleelliset seikat kuuluvat loppujen lopuksi tuotesuunnitteluun.

Kirjallisen työn alussa perehdytään tutkimuksen alkuasetelmiin, tutkimusongelmaan ja teoreettiseen viitekehykseen. Seuraavaksi tarkastellaan sellaisia tuotesuunnittelun ja muotoilun periaatteita, jotka ovat sovellettavissa vaatesuunnitteluun, kun se toteutetaan tilaustyönä yrityksen toimeksiannosta. Teoriaosuuden jälkeen kuvailen Musiikkitalon Kuoron esiintymisasujen suunnittelu- ja hankintaprosessia.

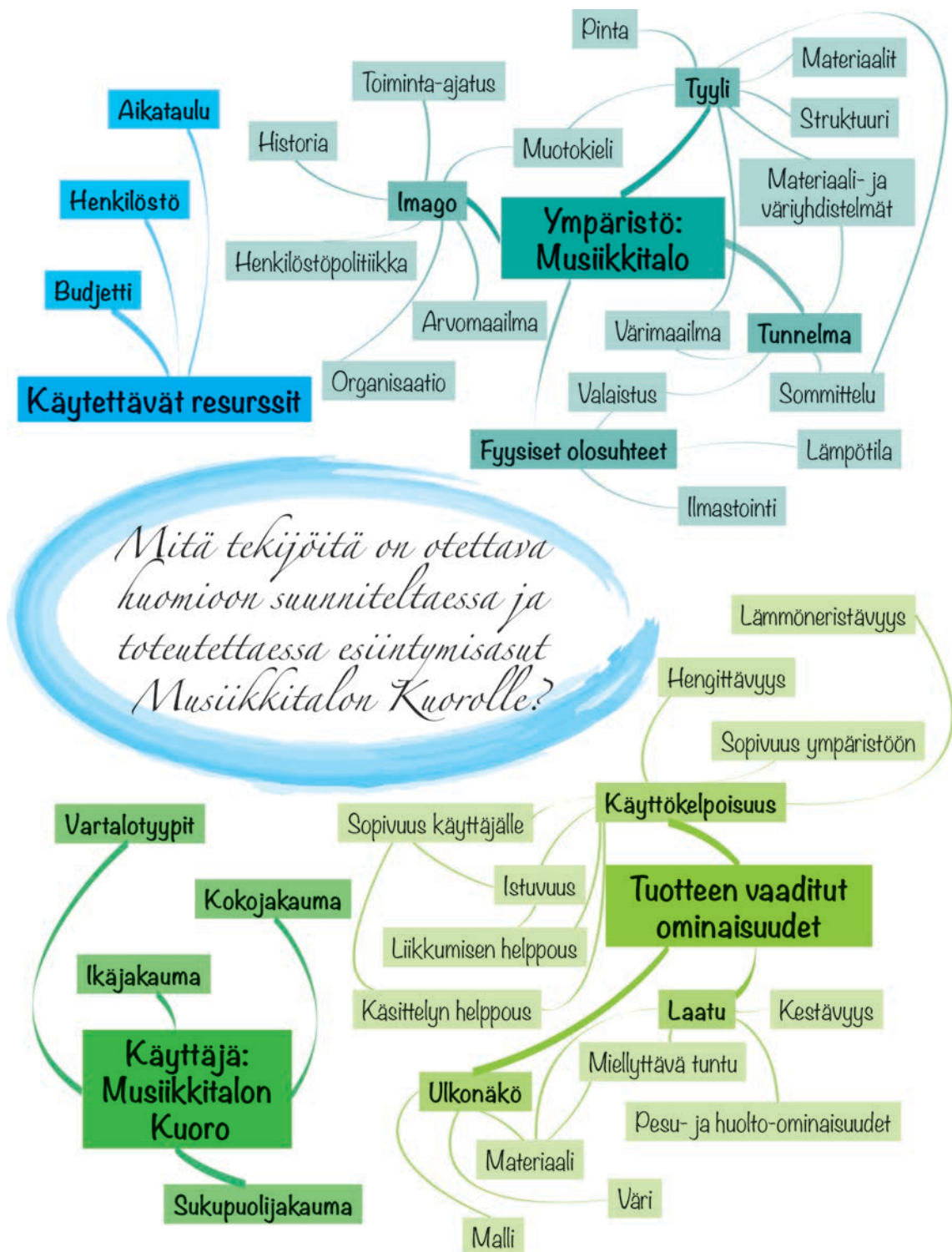
2 Tutkimuksen lähtökohdat

Projektin tavoitteena oli tuottaa Musiikkitalon Kuorolle toimiva, esteettinen ja ympäristöönsä sointuva asukokonaisuus sovitun budjetin ja aikataulun mukaisesti. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten prosessi etenee, jotta saavutetaan toivottu lopputulos. Sen oli vastattava myös kysymykseen, mitä tekijöitä on otettava huomioon suunniteltaessa ja toteutettaessa esiintymisasut Musiikkitalon Kuorolle (Kuva 1). Tutkimus oli laadullinen: kohdetta pyrittiin tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja aineisto koottiin luonnollisissa, todellisissa tilanteissa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 124–126).

Työ toteutettiin tapaustutkimuksena, sillä tavoitteena oli saada yksityiskohtaista, intensiivistä tietoa yksittäisestä tapauksesta. Tapaustutkimukselle tyypillisesti kiinnostuksen kohteina olivat prosessi, havainnot ja ilmiöiden yhteys ympäristöön. (Hirsjärvi ym. 1997, 125.) Tapaustutkimus voi sisältää sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia tutkimusmenetelmiä (Hirsjärvi ym. 1997, 180). Käytin tutkimuksessa laadullisia tutkimusmenetelmiä, kuten osallistuvaa havainnointia, visuaalisen aineiston sisällönanalyysiä, teemahaastatteluita ja avoimia kysymyksiä.

Tapaustutkimuksessa tutkimussuunnitelma muotoutuu osittain tutkimuksen edetessä – tutkimus on joustava ja suunnitelmat muuttuvat tilanteen mukaan. Aineistoa tarkastellaan yksityiskohtaisesti ja monitahoisesti. Tutkijan on luotettava omiin havaintoihinsa; laadullista tutkimusta voidaan ajatella eräänlaisena juonellisena tarinana, jossa tutkija toimii kertojan äänenä. (Hirsjärvi ym. 1997, 124–180.)

Opinnäytetyöni täyttää myös monet soveltavan tutkimuksen tuntomerkit: se oli projektiluonteinen, tiukasti aikaan ja kustannuksiin sidottu sekä suunnattu asiakkaalle. Soveltavissa tutkimuksissa on vähän yhdenmukaisuutta tutkimuksesta toiseen, joten akateemiset tutkijat pitävät niitä yleensä hieman epäilyttävinä. Soveltava tutkimus sisältää kenttätutkimusta, ongelmanratkaisua, vaikutusten ennustamista ja erilaisten tuotteiden tai palveluiden kehittämistä ja testaamista. (Hirsjärvi ym. 1997, 124.)

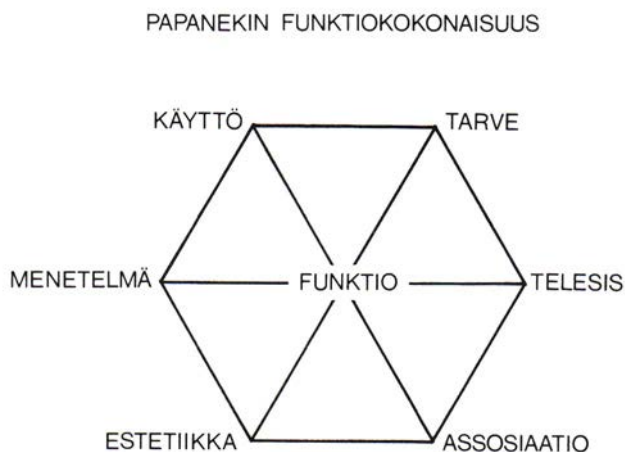
Kuva 1. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys.

3 Vaatesuunnittelu tilaustyönä

3.1 Tuotteen ominaisuudet ja laatu

Tuote on onnistunut, kun siinä yhdistyvät sekä suunnittelijan että tuottavan yrityksen taiteelliset ja kaupalliset tavoitteet ympäristön ja kuluttajan asettamiin vaatimuksiin. Jokaisessa suunnittelutehtävässä tulee ottaa huomioon sosiaaliset, humanit, taloudelliset ja tekniset tekijät. Suunnittelija valitsee itse, miten hän suhtautuu näihin tekijöihin ja millaisia keinoja hän käyttää niiden ilmaisemiseen. Täydellisyyttä on tuskin koskaan mahdollista tavoittaa, joten suunnittelutyön tavoitteena on saada aikaan mahdollisimman hyvä tuote. Hyvänä voidaan pitää sellaista tuotetta, joka ylittää jokaisen sille asetetun vaatimuksen alarajan. (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 23–25.) Onnistuneessa tuotteessa vaatimukset on otettu huomioon oikeassa suhteessa siihen nähden, mikä on tuotteen tavoiteltu funktio (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 109–125). Esimerkiksi koska suojahaalarin ja bisnespuvun olennaisin funktio on erilainen, kaikille työvaatteille asetettuja vaatimuksia painotetaan niiden suunnittelussa eri tavalla.

Victor Papanekin funktiokokonaisuus määrittelee tuotteelle asetetut vaatimukset seuraavalla tavalla (Kuva 2): käyttö, tarve, telesis, assosiaatio, estetiikka ja menetelmä. Telesis merkitsee Papanekin mukaan sitä, että muotoilun tulee ilmentää niitä aikoja ja olosuhteita, joissa tuote on syntynyt. Assosiaatioihin vaikuttavat yksilön tuntemukset tiettyjä arvoja ja asenteita kohtaan – arvomaailmaamme puolestaan heijastuvat henkilökohtaiset ja yhteisölliset tarpeet. (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 23–27.)

Kuva 2. Papanekin funktiokokonaisuus. (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 25.)

Papanekin ajatus funktiosta on vain yksi tapa kuvata niitä tekijöitä, joita tarvitaan onnistuneeseen tuotteeseen. Kettunen (2000, 13) ilmaisee ne muutettuna ymmärrettäväm-
pään arkikieleen: käyttökelpoisuus, ulkonäkö ja kommunikaatio. Tuotteen tulee synnyttää fyysistä, sosiaalista, psyykkistä ja ideologista mielihyvää – sen lisäksi, että malli on hyvin muotoiltu ja näyttää miellyttävältä, tuotteen on oltava käyttäjälle sopiva, turvallinen ja käyttökelpoinen (Kettunen 2000, 30–36).

Taulukko 1. Laadun ominaisuudet. (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 114.)

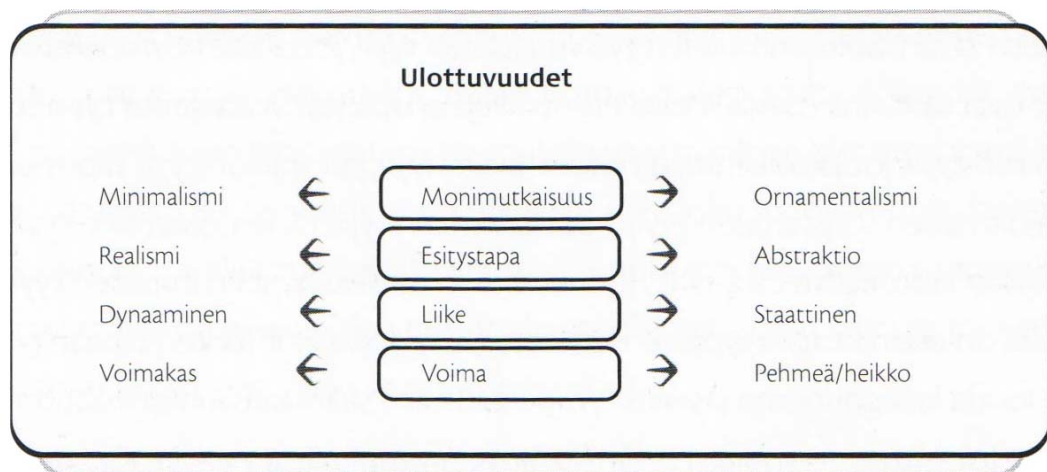
Tekninen toiminta	Käyttöominaisuudet	Kulttuuriominaisuudet
Suorituskyky	Sopivuus käyttäjälleen	Vallitsevat käsitykset
Toimintavarmuus	Käsittelyn helppous	Tavat
Kestävyys	Huoltomahdollisuudet	Moraaliset arvot
	Korjausmahdollisuudet	Sosiaaliset arvot
	Turvallisuus	Symboliset arvot
Ulkonäkö	Hinta	Sopivuus ympäristöön
Esteettisyys	Oikea suhde hyötyyn ja jalostusarvoon	Ei aiheuta ympäristölle haittaa käytössä eikä käyttöiän päätyttyä

Tuotetta voidaan myös tarkastella käsittelemällä laatuominaisuuksia. Laadun ominaisuuksilla (Taulukko 1) ei sinänsä ole tärkeysjärjestystä, mutta niiden korostus vaihtelee suunnittelutehtävän mukaan (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 114). Suunnittelulla pyritään tuotteen kokonaislaadun kohottamiseen. Muotoratkaisuilla ja materiaali- ja värivalinnoilla voidaan vaikuttaa siihen, että tuote sopii käyttötarkoitukseensa ja -ympäristöönsä. Estetiikka kulkee koko suunnitteluprosessin ajan mukana oleellisena osana kokonaisuutta. Ulkomuoto on ratkaisevassa asemassa tuotteen kokemisen kannalta – se vaikuttaa siihen, minkälainen ensikäsitys tuotteesta syntyy ja miten miellyttäväksi se koetaan käytössä. Suunnittelija ei kuitenkaan voi olla ainoastaan esteetikko, sillä hänen tehtävänsä sisältää laajemman ongelmakentän, johon kuuluvat esimerkiksi tekniikka, havaintopsykologia, markkinointi, fysiologia, ergonomia ja taloustiede. Olen-
naista on kokonaisuuden hallinta, joka voi tapahtua vain sen kautta, että suunnittelija tiedostaa kaikki suunnittelutyössä huomioitavat osatekijät (Liite 1). (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 6–7, 72–79, 126–143.)

Tuotteen laatuvaatimuksia voidaan tarkentaa etenkin käyttöominaisuuksien kohdalta, kun käsitellään vaatesuunnittelua. Jotta tuote olisi käyttäjälleen sopiva, sen tulee olla oikean kokoinen ja miellyttävä käyttää – mukavuutta lisää, jos vaate on käyttäjänsä mielestä esteettinen. Sopiva vaate ei rajoita liikkeitä, ei purista tai hiosta eikä ole liian kylmä tai kuuma käyttöympäristöönsä. (Sairo 2008, 3.) Sen lisäksi laadukas vaate on rakenteellisesti kestävä, mittapysyvä ja helppo pestä ja huoltaa. Vaatetuksella käyttäjän on mahdollista peittää itselle epämieluisia piirteitä ja korostaa haluamiaan ominaisuuksia. Tarpeen mukaan sillä voidaan ilmaista yksilöllisyyttä ja persoonaa, tai osoittaa kuuluvuutta tiettyyn ryhmään tai yhteisöön. Huoliteltu ja tilanteen mukaan harkittu vaate kertoo myös itsekunnioituksesta, tilannetajusta ja halusta huomioda muut henkilöt. (Antikainen, Hurme, Ilmarinen, Mäkinen & Tammela 1996, 18–19.)

3.1.1 Tyyli

Tuotteen ominaisuudet voidaan jakaa osiin, mutta on vaikeampi määritellä sitä kokonaisuutta, minkä kaikki osaset muodostavat. Juha Pohjola käyttää teoksessaan *Ilme: Visuaalisen identiteetin johtaminen* (2003) määritelmää tyyli. Tyylin keskeiset elementit voidaan aistia näkemällä, kuulemalla, koskettamalla, haistamalla tai maistamalla. Tyylin näkyviä elementtejä ovat esimerkiksi väri ja muoto, kosketettavia elementtejä puolestaan materiaali ja struktuuri. Jokaisella elementillä on omat ulottuvuutensa (Kuva 3), jotka vaikuttavat tyylin kokonaisuuteen. (Pohjola 2003, 108–110.)

Kuva 3. Tyylin ulottuvuudet. (Pohjola 2003, 110.)

Kettusen (2000, 18–19) mukaan tyyli syntyy muodosta ja käytettävästä symbolista. Muotoilija sisällyttää tuotteeseen suoria tai epäsuoria viestejä eri elementtien avulla (Kettunen 2000, 17), joita viestin vastaanottaja tulkitsee oman kokemusmaailmansa kautta. Viestejä on aina, vaikka muotoilija ei sitä tietoisesti hakisikaan, sillä ihmisen havainnointiin liittyy pyrkimys kategorioida ja luoda merkityksiä. Havaintoon liittyy kiinteästi tulkinta – jopa yksinkertainenkin viesti voidaan tulkita eri tavalla kuin muotoilija on tarkoittanut. Ihmiset pystyvät melko nopeasti poimimaan hienovireisiäkin viittauksia visuaalisista elementeistä. Yleensä merkityksiä ja viittauksia löytyykin enemmän kuin suunnittelija osaa odottaa. (Pohjola 2003, 111–115.) Lähes kaikille esineille muodostuu jonkinlainen symbolimerkitys tai lisäarvo varsinaisen päätarkoituksen lisäksi. Usein lisämerkitys saattaa olla tärkeämpi kuin käytännölliset arvot. (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 26–27.)

Pohjola (2003, 115) esittää, että muodon ja sisällön välinen yhteys voi tehdä viestistä paljon osiaan vahvemman. Viestit voivat olla viittauksia aikaan, ympäristöön, kulttuuriin tai ominaisuuksiin, kuten edullisuuteen tai kalleuteen. (Pohjola 2003, 111–115.) Vaatteilla voidaan viestiä esimerkiksi sosiaalista asemaa, henkilön arvovaltaa tai ajattelutapaa (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 26–27).

Siinä missä tuotteen viestit ovat tulkinnanvaraisia, niiden ilmaisumenetelmät ovat aistein havaittavissa. Kettunen (2000, 24–25) luettelee tyylin elementit seuraavasti: pinta, volyymi, koko, muoto, tekstuuri, sijainti, suunta, tila, syvyys, tasapaino, symmetria, epäsymmetria, suhteet, hierarkia, kontrasti, rytmi ja rakenne. Pohjola (2003, 122) lisää joukkoon värin, linjan, jännitteen ja sekvenssin eli peräkkäisen järjestyksen. Mielestäni etenkin suunta, jännite ja rytmi ovat hankalammin havaittavissa ja ilmaistavissa kuin sellaiset selkeät käsitteet kuin pinta, väri, koko ja rakenne. Muotoilijan on kuitenkin opeteltava käyttämään kaikkia edellä mainittuja tehokeinoja saadakseen välitettyä haluttu mielikuva tuotteesta.

Merkittävin tyylin elementeistä on väri: Pohjolan (2003, 55) mukaan väri on vielä voimakkaampi tekijä kuin muoto. Värit ja muodot vaikuttavat ihmiseen suoraan, ilman tietoista prosessointia. Väreillä voidaan vaikuttaa ihmisen mielentilaan, jopa lämpötila-aistimukseen (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 144). Värien vaikutuksen ihmisen mielentilaan väitetään perustuvan niiden lähtökohtiin luonnossa (Pohjola 2003, 52). Sen lisäksi, että värit liittyvät luonnossa tiettyihin ilmiöihin, osa värien merkityksistä on muodostunut niiden käyttöyhteyksistä eri kulttuureissa. Esimerkiksi vihreä mielletään nuo-

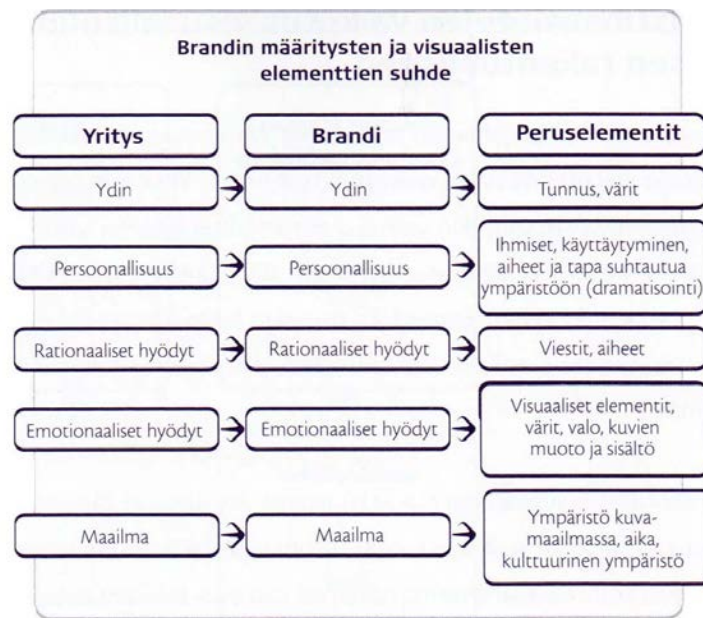
ruuden ja hedelmällisyyden väriksi selkeästi kasvillisuuteen liittyen, mutta musta ja valkoinen ovat molemmat surun ja kuoleman värejä riippuen siitä, katsotaanko länsi- vai itämaista hautajaiskulttuuria. Väreihin liitetään vahvoja symbolisisältöjä ja tunteisiin liittyviä ominaisuuksia. (Pohjola 2003, 136.) Värin valinnan keskeisin kriteeri on sen luoma mielikuva ja vaikutelma. Värin kokeminen on aina suhteellista, sillä ympäristö ja muut lähellä olevat värit vaikuttavat värin tulkintaan. (Pohjola 2003, 185–187.)

Kontrasti synnyttää jännitettä, rytmiä ja liikettä. Kontrasti on tehokeino, joka voi muodostua esimerkiksi eri värien, muotojen tai pintojen käytöllä. Jännitettä tai tasapainoa voi syntyä myös rajaamalla erikokoisia tiloja viivojen avulla. Olennaista on eri elementtien suhde toisiinsa: esimerkiksi aggressiivinen tunnelma voi syntyä voimakkailla värikontrasteilla, kovilla muodoilla tai dynaamisella sommittelulla. (Pohjola 2003, 125–126.) Pohjolan (2003, 151) kuvaus visuaalisista elementeistä (Liite 2) antaa esimerkin siitä, miten muotoilija tai yritys voisi lähteä pohtimaan tyylin elementtien ominaisuuksia ja niiden käyttöä. Eri ominaisuuksia painottamalla voidaan luoda mielikuvia, jotka ovat ratkaisevia sen kannalta, miten tuote otetaan vastaan.

3.1.2 Yrityksen imagon vahvistaminen

Yrityksen tilaama vaate on yleensä työvaate tai vastaava asu, jonka on tarkoitus edustaa yritystä. Vaatetus täydentää kuvaa yrityksestä ja toimii samalla sen mainoksena (Antikainen ym. 1996, 19). Koska vaatetus ilmentää brandin persoonallisuutta, on olennaista, että se sointuu yhteen yrityksen visuaalisen ilmeen kanssa (Pohjola 2003, 184).

Visuaalista ilmettä voidaan kutsua myös yrityksen tyyliksi. Visuaalinen identiteetti on imagon näkyvä osa: kaikki, mikä siitä on silmin havaittavaa, kuten tuotemerkki, tunnusvärit ja typografia. Visuaalista identiteettiä voidaan tutkia tarkastelemalla brandin määrittysten ja visuaalisten elementtien suhdetta (Kuva 4). (Pohjola 2003, 108–115.) Imago on yrityksen tai instituution persoonallisuusprofiili, joka rakennetaan harkiten. Ihmiset kuitenkin muodostavat mielikuvansa yrityksestä subjektiivisen havaintonsa kautta, joten tulkinta voi poiketa paljonkin siitä, mikä on tavoitteena. (Karvonen 1999, 59–89.) Imago palvelee parhaiten tarkoitustaan vetoamalla aisteihin. Koska imagon on oltava sekä ymmärrettävä että mieleenpainuva, se on parhaimmillaan yksinkertainen, mutta silti erottuu riittävästi muista. (Kämpjärvi 2003, 11.)

Kuva 4. Brandin määrittysten ja visuaalisten elementtien suhde. (Pohjola 2003, 115.)

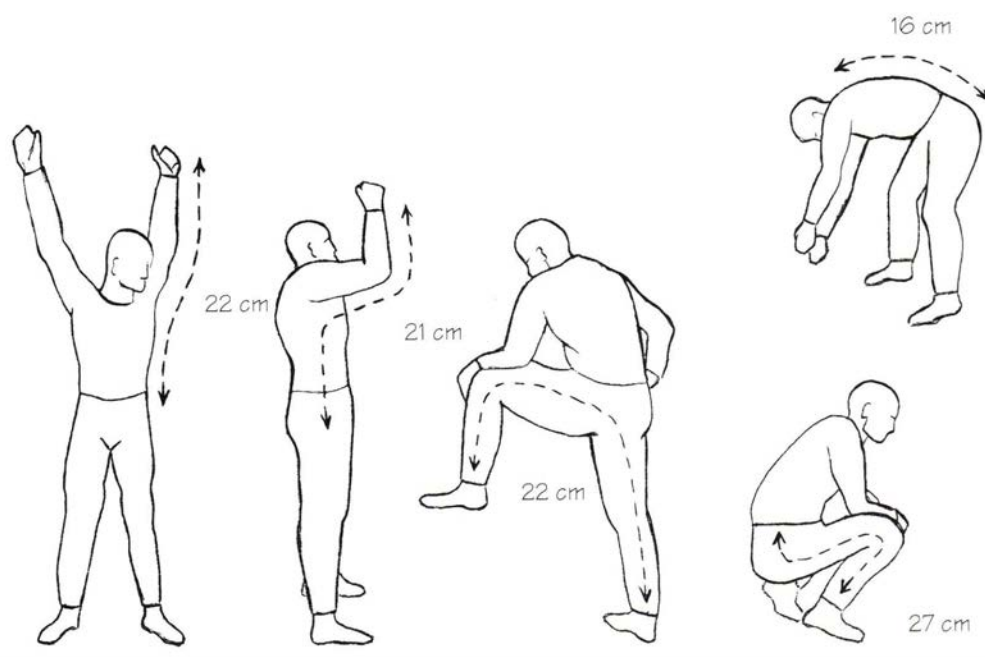
Visuaalisen ilmeen suunnittelun perustana ovat enemmän tavoiteltu mielikuva tai tunnelma kuin pelkät rationaaliset argumentit (Pohjola 2003, 114). Jotta vaatetus kuvas-taisi samaa ajatusta, vaatesuunnittelijan on ymmärrettävä, minkälaista mielikuvaa yri-tys on hakenut suunnitellessaan visuaalista identiteettiä. Hahmottaminen helpottuu tutkimalla, mitkä kaikki tekijät huomioidaan suunnitteluvaiheessa. Pohjola (2003, 117) on laatinut tähän tarkoitukseen visuaalisen identiteetin suunnittelukehityksen (Liite 3). Mielikuvien välittymisen onnistumista voidaan arvioida esimerkiksi asiakaskyselyillä, joissa identiteettiä kuvaillaan erilaisilla adjektiiveilla (Sairo 2008, 5). Vastauksien tulkin-taa auttaa semioottinen analyysi, jonka avulla selvitetään, mitkä muodot, värit tai kom-positiot eivät välitä haluttua kuvaa (Pohjola 2003, 75).

Vaate on väline, jolla voi edullisesti ja monipuolisesti luoda ja vahvistaa yrityksen ima-go (Antikainen ym. 1996, 131). Erityisesti työvaatteilla yritys voi lisätä arvostustaan sekä työntekijöidensä että asiakkaidensa keskuudessa; pukemalla työntekijänsä tarkoi-tuksenmukaisesti ja edustavasti yritys osoittaa pitävänsä huolta työntekijöistään. Jos käyttäjä hyväksyy vaatetuksen, hänen on helpompi olla ylpeä kuulumisestaan työyhtei-söön. (Antikainen ym. 1996, 18–19.) Vaatesuunnittelussa on syytä hyödyntää muotiin ja vaatetukseen liittyvät trendit, mutta niitä tulee tarkastella yrityksen identiteetin näkö-kulmasta. Ensisijaisesti vaatetuksen suunnittelu kuitenkin lähtee toiminnallisuudesta ja asujen käyttöympäristöstä ja -tilanteesta. (Pohjola 2003, 184.)

3.1.3 Malli ja materiaali suhteessa käyttötarkoitukseen

Vaateen käyttömukavuus ja kestävyys riippuvat olennaisesti siitä, minkälainen on niiden käyttötarkoitus, eli minkälaisessa ympäristössä ja tilanteessa niitä tullaan käyttämään (Kämpjärvi 2003, 9). Kuten aiemmin on käynyt jo ilmi, nämä tekijät vaikuttavat vahvasti värin tulkintaan, mutta myös malli ja materiaali ovat niihin vahvasti sidoksissa, sillä ihmisen lämpö- ja kosteustuntemukset riippuvat olosuhteista. Lisäksi käyttötarkoitus määrittää, minkälaiset väljyydet ovat tarpeen vaatteessa, jotta liikkuvuus ei ole liian rajoitettua. Vaikka lämmöneristävyys ja hengittävyys ovat tärkeimmät käyttömukavuuteen vaikuttavat ominaisuudet, myös vaateen malli, koko sekä pukemisen ja riisumisen helppous ovat merkittäviä tekijöitä. (Antikainen ym. 1996, 91–124.)

Peruskaavan ja vaatteiden kokomitoituksen pohjana ovat ihmisen staattiset mitat, mutta mallinmukaiseen kaavoitukseen käytetään myös dynaamisia mittoja, jotka ottavat huomioon ihmisen liikkeet (Marttila-Vesalainen & Risikko 2005, 97). Vaatteeseen tarvittava väljyys saadaan selville analysoimalla käyttötilanteen mukaiset asennot ja liikkeet (Kuva 5) (Antikainen ym. 1996, 119–124).

Kuva 5. Tarvittava väljyys voidaan mitata työliikkeiden ja -asentojen mukaan. (Antikainen ym. 1996, 119.)

Liikkumaväljyys saadaan parhaiten selville testaamalla vaatteiden toimivuutta käytännössä (Antikainen ym. 1996, 124). Liikkeiden huomioiminen vaateen mitoituksessa ja kaavoituksessa on tärkeää etenkin silloin, kun vaate valmistetaan joustamattomasta materiaalista (Marttila-Vesalainen & Risikko 2005, 97). Joustamattomasta materiaalista valmistettavan vaateen tulee liukua vartalolla, jotta liikkuminen on vaivatonta (Antikainen ym. 1996, 125). Liukuminen saadaan aikaan tarvittavalla väljyydellä, mutta epäilemättä myös liukas vuorikangas helpottaa. Kaavoituksessa on huomioitava, että väljyyksien tulee asettua juuri niille kohdin, joissa sitä tarvitaan. Toimivuutta lisätään käyttämällä muotolaskoksia, kellotusta, vedostuksia ja leikkaussaumoja. (Marttila-Vesalainen & Risikko 2005, 102.)

Lämmöneristävyys ja hengittävyys kulkevat käsi kädessä, sillä molemmat liittyvät ilman ja kosteuden käyttäytymiseen vaateuksessa. Tekstiilien rakenne ja ominaisuudet sekä vaateen peittämän ihon pinta-ala vaikuttavat lämmöneristävyyteen, mutta paras lämmöneriste on vaatteisiin sitoutunut ilma. Ilma kiinnittyy vaatteissa kuitujen, langan ja kankaan rakenteisiin, eri vaatekerrosten väliin sekä vaateen ja ihon väliin. Vaatekokonaisuuden lämmöneristävyys on suurimmillaan, kun ihminen on liikkumatta ja vaatteet ovat kuivat. Ruumiinliikkeet saavat ilman liikkeelle vaateen sisällä ja heikentävät lämmöneristävyyttä. Kun vaate on riittävän väljä, siihen jää eristäviä ilmakerroksia, mutta liiallinen väljyys ja vaatteiden aukot lisäävät ilman liikkumista vaateen sisällä, jolloin lämmöneristävyys kärsii. (Antikainen ym. 1996, 91.)

Kangas on sitä eristävämpää, mitä paksumpaa ja tiiviimpää se on, mutta tällöin se läpäisee myös huonommin vesihöyryä. Ohuet, rakenteeltaan avoimet kankaat ovat paremmin hengittäviä. Hiestä syntyvä vesihöyry kulkeutuu kankaan sisäpinnalta ulkopinnalle kankaan rakenteissa olevista aukoista, kuituun imeytyneenä tai kuidun pintaa pitkin. Ulkopinnalta vesihöyry haihtuu ilmaan. Tiiviit kankaat ja paksut vaatekerrokset estävät hien haihtumisen iholta, jolloin höyry tiivistyy nesteeksi ja hiki alkaa virrata iholta. Ilma vaihtuu kuitenkin myös tuuletusaukoista, jolloin lämpimän ilman mukana poistuu myös kosteutta. Tavallisimmat tuuletusaukot vaatteissa ovat pääntie, hihan- ja lahkeensuut sekä helma. (Antikainen ym. 1996, 93–129.)

Kuituihin voi imeytyä hikihöyryn lisäksi myös ulkoista kosteutta. Erityisesti villa, puuvilla ja viskoosi imevät kosteutta ilmasta. Kuidut turpoavat kostuessaan, ja kankaan rakenteen aukot umpeutuvat, jolloin kosteuden haihtuminen vaikeutuu. Kosteus siirtyykin tehokkaimmin eteenpäin synteettisissä kuiduissa. Mitä enemmän ja mitä ohuempia

kuituja kangas sisältää, sitä nopeammin kosteus kulkeutuu kankaan läpi. Luonnonkuidut eivät kuitenkaan välttämättä tunnu epämiellyttäviltä iholla, vaikka eivät siirtäisikään kosteutta tehokkaasti eteenpäin, sillä ne voivat sitoa paljon kosteutta itseensä tuntumatta märiltä. (Antikainen ym. 1996, 93–94.) Esimerkiksi villakerrasto toimii hyvin tilanteessa, jossa lämpötila vaihtelee, sillä se tasaa lämpöeroja ja imee hikoilukosteutta (Marttila-Vesalainen & Risikko 2005, 34).

kuitutyyppi	kulutuksenkestävyys	kosteuden sitomiskyky	mittapyyssyvyys	pestävyys, pesulämpötila, °C	syttyvyys	palaminen	haponkestävyys	emäksenkestävyys	sähköistyvyys
puuvilla	kohtalainen	suuri	huono	kohtalainen 95–100	herkkä	nopea, hiiltyy	erittäin huono	hyvä	pieni
viskoosi	kohtalainen	erittäin suuri	huono	kohtalainen 60	herkkä	nopea, hiiltyy	erittäin huono	hyvä	pieni
villa	huono	erittäin suuri	huono	vaikea 30–40	vaikeahko	hidas, hiiltyy	hyvä	erittäin huono	kuivana suuri
silkki	huono	suuri	huono	vaikea 30	vaikeahko	hidas,	hyvä	huono	suuri
asetaatti	kohtalainen	kohtalainen	riittävä	helppo 30	herkkä	nopea, sulaa	huono	riittävä	keskin-kertainen
polyamidi	erittäin hyvä	pieni	hyvä	helppo 30–60	vaikeahko	nopea, sulaa	hyvä	hyvä	suuri
polyesteri	erittäin hyvä	erittäin pieni	hyvä	helppo 30–60	vaikeahko	nopea, sulaa	hyvä	hyvä	suuri
polyakryyli	hyvä	erittäin pieni	hyvä	helppo 30–60	herkkä	nopea, sulaa	hyvä	hyvä/ riittävä	suuri
polypropyeni	erittäin hyvä	erittäin pieni	hyvä	helppo 30–60	herkkä	nopea, sulaa	erittäin hyvä	erittäin hyvä	suuri
polyvinyylikloridi	kohtalainen	erittäin pieni	hyvä	helppo 30	vaikeahko	hidas	hyvä	hyvä	suuri

Kuva 6. Eräiden työ- ja suojavaatekankaina käytettävien kuitujen ominaisuuksia. (Antikainen ym. 1996, 59.)

Kankaan ominaisuuksiin vaikuttavat ensisijaisesti kuidun (Kuva 6) ja langan ominaisuudet, tuotteen valmistustapa, tekstiilin rakenne sekä värjäys ja viimeistykset. Lämmön, valon, kemikaalien ja mikrobien kestävyys sekä syttyvyys, sähköisyys ja käyttäy-

tyminen kosteana riippuvat pitkälti kuitujen kemiallisesta rakenteesta. Fysikaalinen rakenne vaikuttaa erityisesti kankaan lujuuteen ja tuntuun. Ulkonäkö ja monet olennaiset käyttöominaisuudet, kuten rypistyvyys, joustavuus ja laskeutuvuus, syntyvät kuitenkin myös kankaan sidoksesta. (Antikainen ym. 1996, 50–65.)

Vaateen kokonaiskestävyyteen vaikuttaa kankaan kestävyysominaisuuksien lisäksi myös saumojen lujuus ja kiinnittimien tai muiden lisätarvikkeiden kestävyys. Käytössä olennaisia tekijöitä ovat etenkin hankauslujuus ja värinkestävyys. Siliävyys, nyppyyntyminen ja mahdolliset mittamuutokset pesussa on myös huomioitava. (Antikainen ym. 1996, 94–97.) Jokaisessa kankaassa on hyvät ja huonot puolensa: esimerkiksi viskoositrikoo voi olla pehmeä, hengittävä, kiiltävä, laskeutuva, joustava ja sähköistymätön, mutta se menettää muotonsa pesussa, nyppyyntyy ja purkautuu herkästi. Kuitusekoitteilla voidaan saada aikaan hyviä tuloksia, koska niiden avulla saadaan tasattua kuitujen vahvoja ja heikkoja ominaisuuksia (Antikainen ym. 1996, 53–62).

Tilaajan vaatimukset kankaan ominaisuuksille ovat aina samat: käytön ja rankan huollon kestävä, hyvänväriminen, miellyttävä ja hengittävä, suojaava ja edullinen. Samassa vaatteessa ei kuitenkaan voida toteuttaa kaikkia vaatimuksia, jotka ovat monesti jopa keskenään ristiriitaisia. Täydellistä kangasta ei ole vielä keksitty, mutta onneksi nykyisellä tarjonnalla päästään melko lähelle. (Antikainen ym. 1996, 142–148.)

3.2 Suunnitteluprosessi

Tuotesuunnitteluprosessi on laaja tapahtumakokonaisuus, joka kattaa kaikki ne vaiheet, jotka tarvitaan tuotteen kehittymiseen idea-asteelta tuotantovalmiiksi. Koska suunnittelutehtävät poikkeavat toisistaan sekä lähtökohdiltaan että suoritustavaltaan, ei tapahtumaa voi kuvata yleispätevästi yhdellä tavalla. (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 72–73, 81.) Prosessissa on aina kuitenkin tiettyjä vaiheita, jotka voidaan hahmottaa suunnittelutehtävän luonteesta riippumatta (Antikainen ym. 1996, 146–148; Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 81; Marttila-Vesalainen & Risikko 2005, 12–17):

- Tarvekartoitus ja tavoitteiden asettaminen
- Tiedon hankinta
- Ideointi ja luonnostelu
- Vertailu ja karsinta

- Prototyypin valmistus ja testaus
- Tuotantoon saattaminen
- Seuranta

Suunnittelutapahtuman vaiheistus on välttämätöntä, jotta prosessiin saadaan aikaan kiintopisteitä ja kokonaiskäsitys pysyy hallussa. Suunnitteluvaiheet kuitenkin etenevät sekä peräkkäin että rinnakkain; luomisprosessissa taiteellinen työskentely jatkuu myös toteuttamisvaiheessa ja viimeistelyä voidaan jatkaa vielä tuotteen käyttöönotonkin jälkeen. (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 74–93.) Marttila-Vesalainen ja Risikko (2005, 17) käyttävät käsityön ja muotoilun suunnittelun ja valmistuksen mallia (Liite 4) kuvaamaan tuotesuunnitteluprosessin eri vaiheita tarkemmin.

Suunnitteluvaiheissa vuorottelevat hajauttavat ja kokoavat tehtävät. Hajauttamisella pyritään löytämään kaikki mahdolliset ongelmanratkaisun tarvittavat tekijät, mutta ratkaisut saadaan aikaan vain kokoamalla. Hajauttamista, kokoamista ja vertailua tapahtuu joko tietoisesti tai alitajuisesti jokaisessa suunnitteluvaiheessa. (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 82.) Vaikka jokaisen vaiheen loppuunsaattaminen vaatii päätöksentekoa ennen kuin siirrytään seuraavaan vaiheeseen (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 82), ei suunnittelutapahtuma etene puhtaasti lineaarisesti. Tuotteen suunnittelun ja valmistuksen toimintakierroksia voi olla useita ennen kuin tuote saadaan valmiiksi (Marttila-Vesalainen & Risikko 2005, 16).

Suunnittelija on teollisuudessa tavallisesti työryhmän jäsen, joka toimii oman alansa erikoisasiantuntijana (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 13–23). Ryhmätyö noudattaa yleensä projektityöskentelyn tapoja, sillä projekteille ominaisesti suunnittelutyö tähtää konkreettiseen tavoitteeseen ja on ajallisesti rajattu (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 62–71). Tuotesuunnittelu on monivaiheisen, tiiviin yhteistyön tulos. Vaatteen tuotekehityksryhmään kuuluvat useimmiten suunnittelijan lisäksi mallimestari, tuotteen valmistaja, markkinoinnin edustaja, muut asiaan kiinteästi liittyvät tahot ja mahdollisesti myös tuotteen loppukäyttäjärhmä. (Marttila-Vesalainen & Risikko 2005, 12.) Tilaustyössä riippuu työn laajuudesta ja yrityksen koosta, kuinka useiden henkilöiden kanssa suunnittelija työskentelee. Suurella asiakkaalla saattaa olla esimerkiksi malliraati. Yrityksellä tulisi kuitenkin olla vähintään yksi yhteyshenkilö, joka vastailee suunnittelijan päivittäisiin kysymyksiin, varailee tapaamisaikoja ja kertoo yksityiskohtia työnkuvasta. (Antikainen ym. 1996, 137–139.)

Projektin onnistumiseen vaaditaan selkeää aiheiden rajausta ja tavoitteiden määrittelyä. Työsuunnitelman ja välitavoitteiden on oltava tiedossa myös päätöksentekijätaholla. Projektin on perustuttava todenmukaisiin resursseihin: käytettävissä olevaan aikaan, rahaan, asiantuntemukseen, apuvälineisiin ja tietoon. Olosuhteiden hyvien ja huonojen puolien tiedostaminen on ratkaisevan tärkeää. Suunnittelijan on tiedostettava olemassa olevat riskit aikataulun, kustannusten ja laadun suhteen. (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 62–108.) Mahdollisiin kriiseihin on syytä varautua, sillä projektissa jatkuvat muutokset ja odottamattomat tilanteet ovat pysyvä olotila (Sairo 2008, 12). Liian optimistiset aikataulut kostaavat projektin loppupuolella – jo ulkomailta tilatun materiaalin myöhästyminen viikolla saattaa johtaa kaaokseen prototyypin ompeluvaiheessa (Antikainen ym. 1996, 139).

Prosessi vaatii luovuuden lisäksi suunnittelijalta kärsivällisyyttä, suunnitelmallisuutta, sinnikkyyttä, päättäväisyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja itsekritiikkiä. Joustavuus, sopeutuvaisuus ja kyky kompromisseihin ovat myös hyviä ominaisuuksia suunnittelijalle, sillä mitä enemmän tilanteissa on mukana ihmisten välistä vuorovaikutusta, sitä enemmän on varauduttava siihen, että kaikki ei sujukaan suunnitelman mukaan. Ainutkertaisuutensa takia projekti on aina myös oppimisprosessi. (Sairo 2008, 12–19, 30–38.)

3.2.1 Analyttinen vaihe

Suunnittelutyö alkaa analyttisellä vaiheella, jossa hahmotellaan tuoteidea, eli jonkinlainen alkumielikuva tuotteesta. On pohdittava, minkälaisiin tarpeisiin tuotteen on tarkoitus vastata, mitkä ovat sen perustoiminnot ja tavoitteet. Tarveanalyysin avulla vastataan kysymyksiin kenelle, miksi, mihin tilanteeseen ja ympäristöön. Pohjatietoa kerätään sisäisistä ja ulkoisista lähteistä hyödyntämällä omakohtaista kokemusta ja valmiiksi saatavilla olevaa tietoa. (Marttila-Vesalainen & Risikko 2005, 12–17.)

Suunnittelun analyttistä vaihetta voidaan periaatteessa tarkastella kuten mitä tahansa akateemista tutkimusta: se on työn suunnittelua, johon kuuluu tutkimusongelman ja tutkimusmenetelmien määrittäminen. Kettunen (2000, 60–64) ehdottaa tutkimusmenetelmiksi suunnittelutyössä esimerkiksi havainnointia, haastatteluita, kyselyitä sekä asiantuntijoiden konsultointia. On tärkeää pureutua varsinaiseen tarpeeseen kommenttien

taustalla, sillä hyvin harvoin ihmiset tiedostavat, mitä he todella haluavat, vaikka he sanoisivatkin tietävänsä (Karvonen 1999, 213).

Toimeksiannosta suoritettavassa suunnittelutyössä on suotavaa, että tilaaja antaa täydellisen selvityksen työn luonteesta sekä kaiken tarpeellisen tiedon suunniteltavasta tuotteesta ja sen käyttötarkoituksesta (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 67). Suunnittelua helpottaa merkittävästi, jos tilaaja pystyy jo alkuvaiheessa kertomaan, mitä ominaisuuksia vaatteeseen ehdottomasti halutaan ja mikä ei ole toivottua. Etenkin työvaate-suunnitelmia tilaavien yritysten tehtävänannot ovat yleensä laajoja tai ylimalkaisia, mutta joissain yksityiskohdissa uskomattoman pikkutarkkoja. Tiukkoja rajoituksia voi hie- man venyttää, koska usein tuotteelta toivotaan mahdollisuuksia. Hyvä suunnittelija pitää rajoitukset mielessään, muttei anna niiden vielä alkuvaiheessa rajoittaa ajatuksen lentoa. (Antikainen ym. 1996, 137–138.)

Suunnittelijan on tunnettava henkilökohtaisesti se maailma, johon hän suunnittelee. Käyttötilanne ja -ympäristö sekä todelliset käyttäjät huomioidaan tuotteen käytettävyyden kannalta, mutta ne vaikuttavat ideoihin myös alitajuisesti. Ottamalla käyttäjät mukaan suunnitteluprosessiin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa tietoa saadaan suoraan, ei pelkästään välillisesti haastatteluiden tai havainnoinnin välityksellä. (Kettunen 2000, 30–36.) Tutustumisvaiheessa sosiaalinen luonne, eläytymiskyky ja hyvä ihmis- tuntemus ovat suunnittelijan eduksi (Sairo 2008, 9).

Ongelmien kartoitukseen on hankittava kattavasti pohjatietoa, jota saadaan esimerkiksi perehtymällä aikaisempiin tutkimuksiin ja tutustumalla kilpaileviin tuotteisiin ja vanhoihin malliratkaisuihin. Tietyissä tapauksissa on selvitettävä myös lainsäädännön aset- tamat vaatimukset. Selvitysten jälkeen luetteloidaan, mitä ja minkä taseisia käyttöomi- naisuuksia vaatteelta edellytetään. (Antikainen ym. 146–147.) Tarpeet kootaan, ryhmi- tellään, jaetaan osaongelmiin ja selkeytetään eri vaiheissa prosessia; ideoitaessa voi- daan ottaa esimerkiksi tarkasteluun vain yksi tarve kerrallaan. (Kettunen 2000, 60–78.)

3.2.2 Luova vaihe

Luova vaihe alkaa ideoinnilla. Ideoita syntyy sekä sisäisistä lähteistä että ulkoisista virikkeistä (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 62–66). Ideointivaiheen on oltava tarpeeksi laaja, jotta syntyy tarpeeksi materiaalia seuraavia vaiheita varten – tässä vaiheessa on

siis pyrittävä välttämään ennenaikaista kritiikkiä. Työskentelyä jatketaan kokoamalla, ryhmittelemällä, arvioimalla, yhdistelemällä ja kehittelemällä syntyneitä ideoita. Ideointi voi jatkua loputtomiin, ellei sitä vain päätetä lopettaa. (Kettunen 2000, 60–73.)

Suunnittelijan on kiteytettävä ajatukset ja ideat luonnoksissaan siinä määrin konkreettiseen muotoon, että niiden arvostelu ja vertailu ovat mahdollisia (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 94). Esittelemällä luonnoksia asiakkaalle saadaan usein sellaista lisätietoa, jota ei olla osattu antaa suunnittelijalle aikaisemmin (Kettunen 2000, 92–96). Jos luonnoksia arvostellaan mallipalaverissa, kuvien on oltava selkeitä ja yksinkertaisia. Parhaimmillaan ne esitetään sekä ihmishahmon yllä että tasokuvina. (Antikainen ym. 1996, 144.)

Lukuisista syntyneistä konsepteista poimitaan paras vaihtoehto. Valinta voidaan suorittaa käyttämällä ulkopuolista valitsijaa, luottamalla intuitioon tai systemaattisesti vertailemalla, esimerkiksi taulukoimalla plussia ja miinuksia. Joskus suunnittelija voi joutua laittamaan omat mieltymyksensä sivuun ja pyrkiä myötäilemään asiakkaan makua. (Kettunen 2000, 15, 60–84.) Vaikka suunnittelijan on oltava varma omista näkemyksistään, täytyy muistaa, ettei niitä voi väkisin asiakkaalle tuputtaa (Sairo 2008, 34).

Luova prosessi on aina osa tuotesuunnittelua, oli se sitten tiedostettu tai tiedostamaton. Luovuus vaatii kykyä kestää ristiriitaa ja sietää tilanteita, joissa ratkaisua ei synny heti – tulokset syntyvät vasta kokeilujen, virheiden ja onnistumisten kautta. (Kettunen 2000, 30–45.)

3.2.3 Toimeenpaneva vaihe

Kolmannessa eli toimeenpaneavassa vaiheessa valmistetaan tuotteesta prototyyppi ja mahdollinen koesarja. Ennen varsinaista tuotantoa prototyyppi on testattava ja tehtävä malliin tarvittavat korjaukset. (Häti-Korkeila & Kähönen 1981, 53–56, 101–102.) Ensimmäiset prototyypit voidaan valmistaa, vaikka materiaaliselvitykset olisivat vielä kesken (Antikainen ym. 1996, 149).

Kankaan valinta ja hankinta ovat vaiheita, joiden aikana suunnittelutyö etenee merkittävästi. Materiaalien valinta on usein vaikeaa, vaikka valikoima olisikin monipuolinen. (Antikainen ym. 1996, 142–148.) Materiaalin tavoiteominaisuudet on määritelty jo ai-

emmissä vaiheissa, mutta tarpeet ja vaatimukset on vielä täsmennettävä (Marttila-Vesalainen & Risikko 2005, 15). Etenkin jos juuri oikeanlaista materiaalia ei ole saatavilla – kuten yleensä – vaatimukset on asetettava tärkeysjärjestykseen ja pohdittava, minkälaisista ominaisuuksista voidaan joustaa. Ennen lopullista valintaa tärkeät ominaisuudet sekä materiaalien ja lisätarvikkeiden yhteensopivuus on testattava käytössä tai valmistajan testausraporteista (Antikainen ym. 1996, 148).

Koska vaatteiden lopullisiin ominaisuuksiin vaikuttavat myös vaatteiden malli, mitoitus ja yksityiskohdat, eivät materiaalitestit yksin riitä arviointiin, vaan vaatekokeista on testattava ja koekäytettävä myös kokonaisuutena. Prototyyppejä kannattaa testata mahdollisimman totuudenmukaisissa olosuhteissa, jotta tulokset ovat luotettavia. Käyttökokeissa on tärkeää saada palautetta vaatteiden toimivuudesta sekä mahdollisista ominaisuuksien muuttumisesta käytön ja huollon seurauksena. (Marttila-Vesalainen & Risikko 2005, 9–16).

Prosessi jatkuu suunnittelun ja valmistuksen lomittaisena etenemisenä, kunnes saadaan valmis tuote (Marttila-Vesalainen & Risikko 2005, 16). Ensimmäisen prototyypin hyväksyminen lopulliseksi tuotteeksi on harvinainen täysosuma – yleensä uuden mallin tuottaminen vaatii useita mallikappaleita ja kaavakorjauksia. Koska tämä tulee kalliiksi ja koettelee varmasti kaikkien hermoja, on korostettava sekä suunnittelijan, mallimestarin että valmistajan huolellisuutta ja toimivaa yhteistyötä. (Antikainen ym. 1996, 145.)

Valmistuksen tuottaminen alihankintana on tyypillistä projektiluonteisille tilaustöille. Tuttua alihankkijaa käytetään yleensä uudelleen, mikäli siihen ollaan oltu tyytyväisiä, sillä sen kyvyt ja luotettavuus ovat jo valmiiksi tiedossa. Uusia alihankkijakontakteja luodaan messuilla, toisten ali- tai päähankkijoiden vihjeiden perusteella sekä valmistajaluetteloiden, mainosten tai esitteiden avulla. Alihankkijoita kilpailutetaan tavallisimmin hinnan, laadun ja toimitusvarmuuden perusteella. (Kähönen 2003, 6–7.)

Alihankkijaa valittaessa tulee selvittää mahdollinen erikoistumisala, aiemmat yhteistyökumppanit ja saatu palaute. Myös alihankkijan tämänhetkiseen kapasiteettiin, tilauskantaan, toimitus- ja maksuehtoihin sekä yhteistyöhalukkuuteen kannattaa kiinnittää huomiota. Kokonaiskustannuksiin ja aikatauluun vaikuttavat myös alihankkijan maantieteellinen sijainti ja logistiikan toimivuus. Mallikappaleet kertovat teknisestä osaamisesta, mutta parhaiten työn laadusta, toimivuudesta, työmenetelmistä ja henkilöstöstä saa kuvan vieraillemalla alihankkijatehtaassa paikan päällä. Aktiivinen ohjeistaminen,

valvonta ja toiminnassa mukana oleminen ovat erittäin tärkeitä toimivan yhteistyön ja onnistuneen lopputuloksen takaamiseksi. (Kähönen 2003, 6–20.)

4 Esiintymisasujen suunnittelu- ja hankintaprosessi

4.1 Tilaajan esittely: Musiikkitalon Kuoro

Kuva 7. Musiikkitalon Kuoro vuoden 2013 alussa. (Löfroos 2013.)

Ajatus Musiikkitalon omasta kuorosta (Kuva 7) syntyi syksyllä 2011, kun Helsingin Musiikkitalon hallitus teki päätöksen sinfoniakuoron perustamisesta. Kuoron tärkeimmäksi toiminnaksi kaavailtiin yhteistyötä talon päätoimijoiden, eli Helsingin kaupunginorkesterin, Radion sinfoniaorkesterin ja Sibelius-Akatemian kanssa. (Musiikkitalo 2012.) Näiden kumppaneiden kanssa kuoro tulisi esittämään suuria orkesteri-kuoroteoksia Musiikkitalon konserteissa (Musiikkitalon Kuoro 2011).

Kuoron ohjelmistoa ja taiteellista linjaa alkoivat suunnitella kapellimestarit Hannu Lintu, Jukka-Pekka Saraste, John Storgårds sekä kuoron johtajaksi kutsuttu säveltäjä, Sibeli-

us-Akatemian lehtori Tapani Länsiö (Musiikkitalo 2012). Musiikkitalon Kuoroon suunniteltiin 70–100 laulajaa (Musiikkitalon Kuoro 2011), mutta hakijoita koelauluihin hakeutui yli neljäsataa siitä huolimatta, että laulajille ei ollut luvassa rahallista palkkiota. Kilpailu oli kovaa, ja sinfoniakuoroon valikoitui noin 80 laulajaa. (Musiikkitalo 2012.)

Kuoron tavoitteeksi määriteltiin korkeatasoisen musiikin laulaminen hyvin. Palkaksi luvattiin korvaamattomia elämyksiä sekä mahdollisuutta laulaa huippusalissa, huippuorkesterien ja eturivin kapellimestarien kanssa. Kuoroon hakeville kuitenkin luvattiin, ettei laulamisesta koituisi kuorolaisille kustannuksia. Hakijoilta toivottiin sitoutumista, säännöllistä oman stemman harjoittelua ja kuorokokemusta. (Musiikkitalon Kuoro 2011.) Kuoron suunniteltiin muuntuvan tarvittaessa mieskuoroksi, naiskuoroksi, kamarikuoroksi tai vain joukoksi laulajia (Musiikkitalo 2012).

Kuva 8. Musiikkitalon Kuoron ensimmäiset harjoitukset 11.12.2011. (Löfroos 2011.)

Musiikkitalon Kuoron koelaulut järjestettiin marraskuussa 2011. Ensimmäiset harjoitukset (Kuva 8) pidettiin jo joulukuussa. Ensiesiintymistä suunniteltiin syksyille 2012. (Musiikkitalon Kuoro 2011.) Kuoro harjoittelee nykyään kahdesti kuussa sunnuntaisin sekä parina viikonloppuna kausittain. Uusia laulajia otetaan kuoroon lähinnä vaihtuvuuden

mukaan. Orkestereiden kanssa esitettävien teosten lisäksi kuoro tekee tiivistä yhteistyötä Sibelius-Akatemian klassisen musiikin osaston kanssa. (Musiikkitalo 2012.)

Kuoron virallinen ensiesiintyminen oli suunnitteilla perjantaille 21.9.2012 yhdessä Jukka-Pekka Sarasteen johtaman Radion sinfoniaorkesterin ja solistien kanssa. Esitettäväksi teokseksi oli valikoitunut Johannes Brahmsin *Ein deutsches Requiem*. Kuoro teki kuitenkin yllätysesintymisen keväällä 2012 Avanti!n konsertissa. Kuoron ensimmäinen toimintavuosi tulisi huipentumaan joulukuussa Beethovenin 9. sinfoniaan yhdessä Leif Segerstamin johtaman Helsingin kaupunginorkesterin ja solistien kanssa. Alustavat suunnitelmat teoksista yhdessä orkesterien kanssa ulottuivat kevääseen 2014. (Musiikkitalo 2012.)

4.2 Lähtökohdat suunnittelutyölle

4.2.1 Tehtävänanto sekä tilaajan toiveet ja vaatimukset

Ensimmäinen tapaaminen työn tilaajan kanssa oli sovittu samalle päivälle, kun esittelin opinnäytetyön aiheeni suunnitteluseminaarissa. Musiikkitalon Kuoron edustajana toimi kuoron intendentti Tiina Rissanen, joka tulisi olemaan yhteyshenkilöni ja ohjaajani koko projektin ajan. Puhetta oli myös mahdollisesta tapaamisesta kuoron johtajan Tapani Länsiön kanssa, jonka ohjaajani Raija Hölttä tunsu jo ennalta. Sovimme tapaamisen Musiikkitaloon, jossa voisimme keskustella suunnittelutyön lähtökohdista.

Kuoron intendentti oli käynyt keskustelua esiintymisasuista kuoron kanssa jo ennen tapaamistamme, joten hänen tiedossaan oli jonkin verran yleisiä toivomuksia ja rajoitteita pukujen suhteen. Hänellä oli myös jonkinlainen käsitys kuoron kokojakaumasta, sillä heille oli vastikään hankittu t-paidat (Kuva 9). Tapaamisessa kävi heti ilmi, että Rissanen tulisi olemaan tiiviisti mukana suunnittelu- ja hankintaprosessissa, mikä tuli itselleni helpotuksena. Koska tapaamisessa vasta hahmoteltiin yhteisiä tavoitteita ja työn rakennetta, keskustelu oli hyvin vapaamuotoista. En ollut muotoillut erikseen kysymyksiä tähän tilanteeseen, vaan kirjasin ylös keskustelun aikana ilmenneitä seikkoja.

Kuva 9. Kuoron t-paidat käytössä kevään harjoituksissa. (Löfroos 2012.)

Yksi tärkeistä aiheista oli miesten pukeutuminen: alusta asti oli selvää, että naisille tuotettaisiin kokonaan uusi vaatetus, mutta miesten kohdalta asia oli vielä harkinnassa. Osa kuorolaisista oli sitä mieltä, että frakki, joka on myös orkesterin käytössä, olisi sopivan arvokas ja tilanteenmukainen myös kuoron miehille. Rissanen kuitenkin ilmaisi huolensa siitä, että frakki saattaisi olla liian jäykkä ja ”pönöttävä” tähän tarkoitukseen. Pohdintaa oli myös siitä, etteivät kuoron jäsenet erottuisi tarpeeksi orkesterista frakki päällään.

Koska Musiikkitalo oli vasta avattu muutamaa kuukautta aiemmin, kuoron pukujen tulisi myös näyttää yhtä uusilta ja tuoreilta, nimenomaan Musiikkitaloon suunnitelluilta. Sen johdosta myös kuoron johtajan mielestä olisi ollut hyvä, jos kaikille kuoron jäsenille hankittaisiin uudet, yhtenäiset asut. Miesten mielestä saattaisi olla epäreilua, jos vain naisille hankittaisiin kokonaan uusi vaatetus. Pohdimme kuitenkin sellaista mahdollisuutta, että miesten puku olisi vain osittain uusi, esimerkiksi uudistettu jonkinlaisilla lisukkeilla tai pienillä muutoksilla, jotka tekisivät siitä yhdenmukaisen naisten puvun kanssa.

Keskustelun aikana otin esille, että miesten pukujen tuotanto olisi mahdollisesti hankalaa monimutkaisen kokojärjestelmän takia – täysin uudet vaatteet jouduttaisiin todennäköisesti hankkimaan hyvin monessa eri koossa, jotta kaikille saataisiin istuvat asut. Kuoron puvuille oli myös määritelty ennalta budjetti, jonka tulisi riittää sekä naisten että miesten asuihin, ja ilmassa oli pientä epäilyä siitä, söisivätkö miesten puvut liian ison palan budjetista. Harkitsimme myös sellaista mahdollisuutta, että perinteiset puvut voisi tilata valmistajalta jonkinlaisilla erityistoiveilla, jotka tekisivät siitä oman näköisensä. Koska kysymys miesten asuista oli vielä niin avoin, päätimme jättää sen hetkeksi haudattuna.

Kuoron pukujen tulisi herättää mielikuvia laadusta, pohjoismaisuudesta, raikkaudesta ja arvokkuudesta. Rissanen viittasi Tiger of Swedeniin laadun, tyylikkyyden ja nykyaikaisuuden yhteydessä – kuoron johtaja puolestaan muistutti, että puvuissa ei missään nimessä saisi näkyä, että jostain säästettäisiin. Ideoinnissa pitäisi muistaa revitellä, vaikka tiettyjä rajoitteita olisikin olemassa. Tarpeen tullen budjetin venyttämistäkin voisi käydä keskustelua. Tärkeintä oli kuitenkin pysyä aikataulussa, sillä ilman uusia asuja ei syyskuun ensiesiintymiseen olisi menemistä.

Ulkonaön puolesta pukujen tärkein ominaisuus oli sen herättämät mielleyhtymät ja yhteneväisyys Musiikkitalon tyylin kanssa. Asujen tulisi myös näyttää hyvältä sekä läheltä että kaukaa, edestä ja takaa. Puvut suunniteltaisiin ensisijaisesti Musiikkitalon suureen saliin, mutta täytyisi ottaa huomioon, että esiintymisiä tulisi olemaan myös muissa tiloissa, sekä kesällä että talvella. Konsertteja järjestetään usein myös kirkoissa, joten etiketin mukaan naisten pukujen tulisi peittää ainakin olkapäät. Kuoron naisilta oli tullut toiveita, että hihat olisi hyvä olla kyynärpäihin asti – olisi kuitenkin muistettava, että Musiikkitalon lavalla lamppujen loisteessa tulee helposti kuuma. Puvun muunneltavuus olisi erittäin suotavaa.

Ehdottomia kieltojakin tuli muutama: kuoron naiset eivät missään nimessä halunneet huiveja eivätkä mustia vaatteita. Muodottomat kaavut olivat myös pannassa; ilmeisesti kieltojen takana oli vakiintunut mielikuva siitä, millaisia kuorovaatteet yleensä ovat. Tietenkään puvut eivät saisi olla myöskään liian muotoon ommeltuja, sillä myös raskaana olevat naiset haluaisivat todennäköisesti jatkaa kuorossa laulamista. Kuorossa ilmeisesti oli myös henkilöitä, jotka olivat huolissaan liiallisesta muotojensa näkymisestä lavalla.

Esiintymisasujen käytettävyydelle asetetut vaatimukset eivät olleet kovin vaatimattomat: pukujen olisi hyvä kestää käytössä 10 vuotta, tosin käyttökertoja vuodessa ei kertyisi arviolta kuin kuusi. Kestävyyden lisäksi puvuilta odotettiin helppoa huollettavuutta. Vaatteen tulisi olla mukava päällä sekä istuessa että seisoessa, kuumalla ja kylmällä. Kankaan pitäisi olla hengittävää, rypistymätöntä ja pestävää, miellyttävää iholla, arvokkaan ja juhlanan näköistä sekä tietysti halutun väristä. Mitoituksessa tulisi huomioida pitkä käyttöikä sekä kuoron koostuminen hyvin eri ikäisistä ja kokoisista henkilöistä; kuitenkin mittatilaustyö oli hinnoittelun vuoksi poissuljettua. Ylimääräisiä pukuja varauduttiin tilaamaan kymmenen, jotta kokovalikoimassa olisi jonkin verran joustavuutta.

Kävimme ensimmäisen tapaamisen aikana vierailemassa Musiikkitalon suuressa konserttisalissa. Sain käyttööni jonkin verran kuoron sisäistä materiaalia, kuten listan kuoron jäsenistä ja tietoa kuoron muodostamisesta. Sovimme myös, että tulisin seuraamaan kuoron seuraavia harjoituksia saman viikon sunnuntaina, jolloin kuoro esiintyisi yllätysvieraana Avanti!n konsertissa.

4.2.2 Tiedonhaku kuorovaatetuksesta

Musiikkitalon Kuoron jäsenet olivat pukeutuneet omiin vaatteisiinsa yllätyskonsertissa. Miehillä oli valkoiset kauluspaidat, mustat suorat housut sekä musta vyö. Naisten vaatetus vaihteli enemmän, mutta väri oli kaikilla musta. Suurimmalla osalla oli hame, jonka pituus vaihteli polvimittaisesta pitkään. Olkapäät olivat kaikilla peitetyt, mutta päntiet olivat osalla melko avoimia. Yläosissa näkyi paitapuseroita ja jakkuja, muutamilla oli suuria koruja. Konsertissa esiintyi myös lapsikuoro, joka oli sekin valinnut esiintymisasuikseen valkoiset paidat ja mustat alaosat.

Katsomossa kiinnitin huomiota siihen, että valkoisissa paidoissa näkyivät selvästi kaikenlaiset rypyt ja vedot, etenkin kun valaistus oli kirkas. Valaistus vaikutti myös siten, että mustat alaosat näyttivät selvästi olevan eri sävyä keskenään. Panin myös merkille, että koska kuoro asettui useampaan riviin lavalle, alaosat jäivät suurelta osalta, etenkin miehiltä, kokonaan piiloon. Yksityiskohdat eivät juurikaan erottuneet massasta, oikeastaan vain muoto ja väri. Kuoron asettuminen lavalle kestää kuitenkin aina aikansa, jolloin yleisö pystyy tarkkailemaan asujen liikettä ja istuvuutta. Siinä mielessä olisi tärkeää, että vaatteissa olisi helppo kävellä ja nousta korokkeelle. Lavalle astumisen pitäisi näyttää sekä luontevalta että arvokkaalta.

Kuva 10. Kirkollisia kuorokaapuja. (Henrikinseurakunta 2012.)

Oma mielikuvani tyypillisestä kuorovaatetuksesta oli – kuten varmasti monella muullakin – epämääräinen kaapu (Kuva 10), joka on juurtunut mieleen oletettavasti kirkkokuorojen takia. Itse en kuulu kirkkoon, joten minulla ei ollut omakohtaista kokemusta siitä, miltä kirkkojen kuorot näyttävät nykypäivänä. En ollut kuitenkaan täysin väärässä, kuten pikainenkin katsaus nykyiseen kuorovaatetukseen todistaa.

Kuva 11. Polyteknikkojen mieskuoro suosi frakkeja. (Reinikainen 2009.)

Ihanteellisessa tilanteessa olisin juossut pitkin ja poikin katsomassa erilaisten kuorojen esityksiä taustatutkimusta varten, mutta ajallisten ja rahallisten rajoitteiden vuoksi tyydyin etsimään kuorokuvia netistä. Internetissä on tietenkin se hyvä puoli, ettei ollut tar-

vetta rajata hakua vain suomalaisiin kuoroihin. Ulkomaisten ja kotimaisten kuorojen vaatetuksessa ei näkynyt kuitenkaan suurta eroa, ainakin jos pysyttiin länsimaisen kulttuurin piirissä. Aasian ja Afrikan puolelta löytyi kuvia lähinnä erilaisista kilpailuista, joissa kuorot olivat valinneet yleen paikalliskulttuurille perinteisiä asuja. Länsimaisten kuorojen yleisimpiä ratkaisuja olivat kaavut, näyttävät huivit, ponchot, keepit, tunikat, pitkät mekot, musta väri ja miesten tapauksessa puvut tai frakit (Kuva 11).

Kuva 12. Englantilaisia kuorokaapuja. (St. Leonard's, Sreatham 2011.)

Kaapujen suosio näytti olettamuksieni mukaisesti olevan korkeimmillaan kirkollisissa kuoroissa. Suomalaisten kuorojen kohdalla kaapuja ei tullut selvästikään yhtä paljon vastaan kuin ulkomaisten – lieneekö johtuvan sitten siitä, ettei pohjoismaisessa kulttuurissa muutenkaan uskonto ole niin vahvasti esillä, kuin esimerkiksi englantilaisessa tai angloamerikkalaisessa kulttuurissa. Kirkollisessa ympäristössä unisex-kaavut (Kuva 12) eivät pistä pahasti silmään, sillä niitä on totuttu katselemaan pappien yllä, ja ovathan ne mainio ratkaisu siihen, miten sekakuoro saadaan näyttämään yhtenäiseltä. Ehkä kaavut lisäävät myös kunnioitusta sellaisissa piireissä, joissa kirkon perinteitä pidetään suuressa arvossa.

Kuva 13. Naislaulajien asu muistuttaa kaapua, mutta ilmeisesti onkin mekko, sillä mieslaulajilla on puvut. (Savolainen 2010.)

Kaavuista ei ole pitkä matka kaapumaisiin mekkoihin, jotka myös näyttivät olevan etenkin seurakuntien käytössä. Perinteisestä kaavusta mekon erottaa ainakin siten, että miehillä on samanlaisten asujen sijaan puvut (Kuva 13). Mekon hihat saattavat olla kuitenkin sen verran väljät, että syntyy kaapumainen vaikutelma, eikä naisellisesta muodosta ole tietoaakaan – mikä on tietysti huomattavan käytännöllistä mitoituksen kannalta. Muodottomat mekot mahdollistavat kokovaihteluiden lisäksi myös sen, että välikerroksia voidaan lisätä tai vähentää sen alla sääolosuhteiden mukaan.

Jos kuoron naisten mekko on tarkoitettu miesten puvun pariaksi, se voidaan suunnitella myös sen verran juhlavaksi ja naiselliseksi, että se muistuttaa iltapukua (Kuva 14). Satiinia ja samettia näkyi monissa juhlavammissa kuoromekoissa. Mekoissa oli paljon myös historiallisia vivahteita. Historiallisenhenkiset puvut pohjautuvat luullakseni kuoron esittämään musiikkiin – klassisen musiikin teokset, joissa on kuoro mukana, eivät yleensä ole tältä vuosituhannelta. Modernimpia asuja näkyy kuitenkin kuvissa sitä enemmän, mitä enemmän on mukana nuoria naisia. Voi olla, että vanhanaikaiset kuoromekot ovat vain jääneet tavaksi vanhemman sukupolven kuorolaulajille.

Kuva 14. Naislaulajien sametimekot käyvät iltapuvusta. (Pence 2011.)

Yleisin kuoropukujen väri näytti olevan musta, etenkin kun kyseessä oli sekakuoro, jossa miehillä oli perinteiset puvut tai frakit. Monissa tapauksissa kokomustia pukuja oli muunneltu erilaisilla asusteilla (Kuva 15). Kun naisten asujen pääosassa oli suuri, näyttävä huivi, muut vaatteet eivät välttämättä olleet keskenään samanlaisia. Huivin kanssa saatettiin käyttää mekon tai hameen sijaan myös housupukua.

Kuva 15. Naisten mustia vaatteita on koristeltu värikkäillä huiveilla. (Lieksan seurakunta 2006.)

Aloin vähitellen ymmärtää, miksi huivit olivat Musiikkitalon Kuoron kielletyllä listalla. Ilmeisesti huivi oli jo pitkään ollut kaikkein yksinkertaisin ja käytetyin väline yhdistäväksi tekijäksi kuoron ulkoasussa. Huiveja näkyi oikeastaan vain naisten vaatetuksessa, mutta miesten puvuissa samaa asiaa ajoivat solmiot (Kuva 16) tai taskuliinat. Sekakuorojen tapauksessa miesten ja naisten asusteet olivat usein samaa väriä. Solmioissa ja huiveissa näkyi jonkin verran myös brodeerauksia tai muita kuviointeja.

Kuva 16. Miesten solmioissa ja naisten kaulahuiveissa on käytetty samaa väriä kokomustien vaatteiden vastapainoksi. (Braxén-kuoro 2012.)

Huiveja löytyi kaikenlaisia kaulaliinan ja pashmina -tyylisen, valtavan silkkihuivin väliltä. Huivit eivät välttämättä olleet saman värisiä keskenään, vaan samassa kuorossa saattoi olla useitakin värejä perusmustan vaatetuksen lisäksi. Useimmiten huivi roikkui avonaisena kaulan ympärillä, mutta joissakin tapauksissa huiveja oli kiedottu ympärille hieman persoonallisemmin (Kuva 17). Aina huivi ei vaikuttanut helpolta hätäratkaisulta, välillä se oli onnistuttu toteuttamaan melko tyylikkäästi.

Kuva 17. Eri värisiä huiveja on kiedottu ylle monella tapaa. (Väisänen 2010.)

Huivin sijaan osa kuoroista käytti jakkuja, ponchoja tai keeppejä (Kuva 18). Näkemäni kuorolle yhtenäiset jakut olivat melko muodottomia ja roikkuivat avonaisina päällä, kuten suurin osa huiveista. Jos jakut olivat keskenään erilaisia, saattoivat ne olla istuvia-kin, mutta poikkeuksetta mustia. Yleensä asusteet olivat vaatetuksen väripilkku – luultavasti siitä johtuen, että hartialinja on eniten esillä, kun kuoro on asettunut useampaan riviin.

Kuva 18. Värikkäät keeppit erottuvat selkeästi mustan keskeltä. (Lapuan sekakuoro ry 2008.)

Mekon, kaavun ja huivilla koristellun housupuvun lisäksi naisten kuorovaatteena käytettiin jonkin verran myös tunikaa. Tunika voidaan mieltää tiettyssä mielessä uudeksi tulokkaaksi, ainakin jos sen parina on tiukat housut tai leggingsit (Kuva 19). Pitkän haameen kanssa käytettynä tunika antoi kuitenkin melko vanhahtavan vaikutelman. Tunikassa on varmasti samoja hyviä puolia kuin ponchossakin: pituudessa on enemmän pelivaraa eri kokoisille ihmisille ja molemmilla saadaan halutessa peitettyä keskivartalon mahdolliset hankalat kohdat.

Kuva 19. Satiiniset tunikat pelkistettyjen housujen parina. (Liimatainen 2009.)

Kuorovaatetuksen maailmasta ei jäänyt mieleeni kauhean positiivista kuvaa, mutta olin tyytyväinen siihen, että sain paremmin hahmotettua, minkälaisia ratkaisuja oli tyypillisimmin käytetty. Telttamaisten kaapujen lisäksi löysin myös linjakkaita, istuvia mekkoja erilaisilla leikkauksilla (Kuva 20). Asusteviritelmiä löytyi monenlaisia: joissakin tapauksissa en osannut sanoa, oliko kyseessä huivi, keppi vai kauluri (Kuva 21).

Kuva 20. Pitkien mekkojen juu on epäsymmetrinen pääntie. (Holmes 2009.)

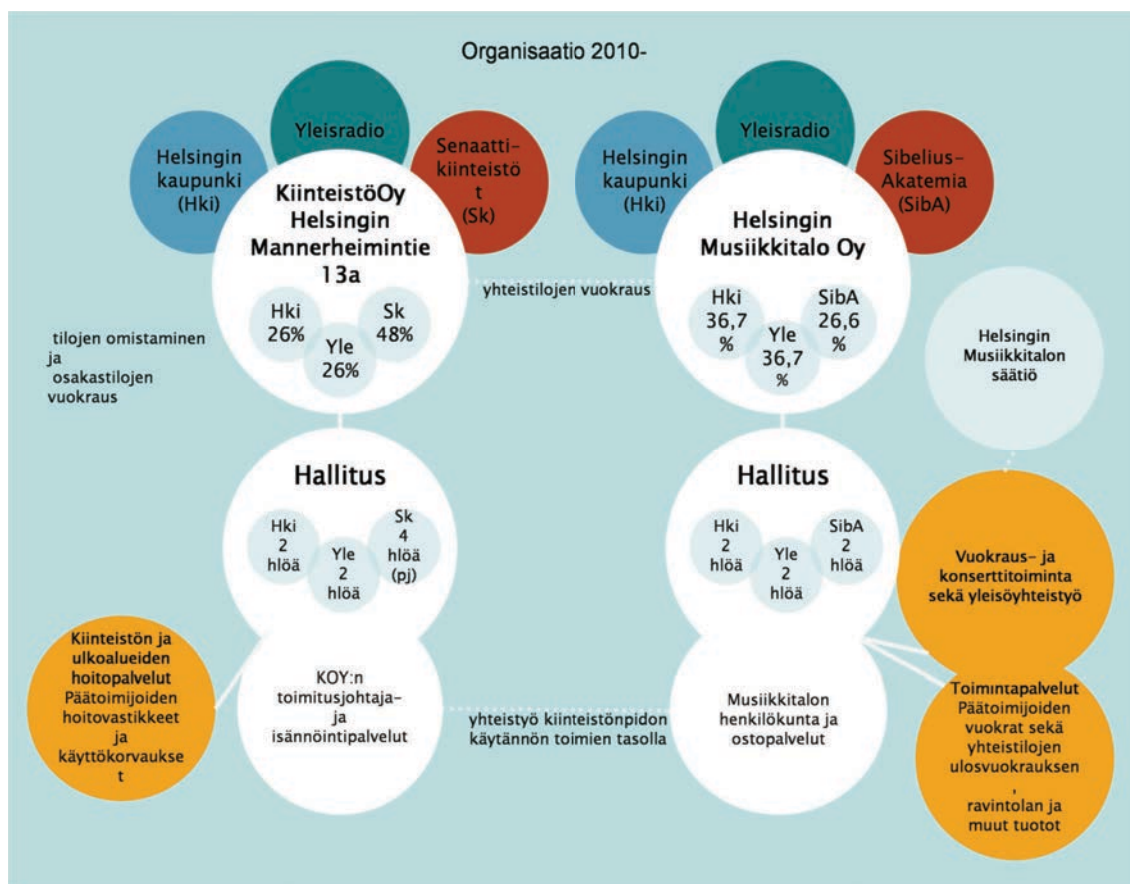
Musiikkitalon Kuoron jäsenistä suurimmalla osalla on pitkä kokemus kuorotoiminnasta, joten heille oli varmasti kehittynyt jonkinlainen kuva tyypillisestä kuorovaatetuksesta. Tästä syystä pidin tarpeellisena tutustua aiheeseen – ainakin siksi, ettei tulisi vahingossa suunniteltua mitään sellaista, mitä kuoro ei voi sietää. Ymmärsin myös paremmin, mitä oli kieltojen ja rajoitteiden taustalla. En poiminut löytämistäni kuorovaatteista ainakaan tietoisesti ideoita, mutta hahmotin paremmin, minkälaisia kuoroja on olemassa ja minkälaiseen ympäristöön kuorot tyypillisesti asettuvat.

Kuva 21. Aiolis-kuoron erikoinen asustevalinta. (Keravan naislaulajat ry 2011.)

4.2.3 Tutustuminen Musiikkitalon imagoon ja tyyliin

Koska Musiikkitalon Kuoron vaatetuksen tulisi olla yhtenevä Musiikkitalon tyylin kanssa ja vahvistaa sen imagoa, päätin perehtyä siihen, miten Musiikkitalon visuaalinen ilme on syntynyt. Musiikkitalosta oli sen suunnitteluvaiheessa hyvin ristiriitaisia mielipiteitä ja vastaanotto oli melko negatiivista varsinkin ennen Makasiinien paloa vuonna 2006. Uskoisin, että Musiikkitalon imagon parantamiseksi ollaan jouduttu näkemään suurta vaivaa. Lukioaikani käytiin paljon keskustelua siitä, onko Musiikkitalo lainkaan tarpeellinen, ja olen itsekin kirjoittanut aiheesta kaupunkimaantieteen näkökulmasta. Musiikkitalon vastustajat olivat esimerkiksi sitä mieltä, että Finlandia-talon funktio katoaisi kokonaan Musiikkitalon rinnalla, Makasiineja ei saisi purkaa Musiikkitalon tieltä ja valtion rahoja syydetään jälleen vain korkeakulttuurin tukemiseen.

Kuva 22. Musiikkitalon organisaatiorakenne. (Musiikkitalo 2010.)

Kiinteistöosaakeyhtiö Musiikkitalo, jonka omistavat Suomen valtio, Helsingin kaupunki ja Yleisradio Oy, perustettiin vuonna 2005. KOY Musiikkitalo vuokraa tiloja Helsingin Musiikkitalo Oy:lle (Kuva 22). Musiikkitalohanke käynnistyi jo vuonna 1992 Sibelius-Akatemian aloitteesta. Tavoitteena oli tuolloin saada yliopiston toimitiloja Helsingin ydinkeskustan alueelle. Vuonna 1994 mukaan liittyivät Helsingin kaupunginorkesteri ja Radion sinfoniaorkesteri, jolloin ajatus kasvoi akustisesti korkeatasoiseksi konserttisaliksi. Musiikkitalon sijainniksi kaavailtiin Töölönlahden aluetta; Mannerheimintien varren tontti hyväksyttiin vuonna 1998 Helsingin kaupunginsuunnittelulautakunnan toimesta. Alustava suunnittelu käynnistyi vuonna 2000 arkkitehtuurikilpailun jälkeen. Kilpailun voitti Arkkitehtitoimisto Laiho-Pulkkinen-Raunio teoksella *A Mezza Voce*. (Musiikkitalo 2011a,b.)

Töölönlahden asemakaavamuutos hyväksyttiin vuonna 2002 useita vuosia jatkuneen vilkkaan keskustelun jälkeen. Valtio päätti osallistua hankkeeseen vuonna 2003, ja YLE liittyi yhteistyöhön vuonna 2004 päätöksellään osallistua Musiikkitalon rakentamiseen. 2006 Makasiinit paloivat ja purkutyö aloitettiin, mutta varsinaiset rakennustyöt alkoivat vasta vuonna 2008. Musiikkitalo valmistui keväällä 2011, ja avajaiset pidettiin saman vuoden elokuussa. (Musiikkitalo 2011a.)

Musiikkitalo pyrkii olemaan kulttuurin alueella edelläkävijä, luomaan pääkaupungin aktiivista ja modernia kaupunkikuvaa ja kasvattamaan sen vetovoimaa sekä kotimaassa että ulkomailla. Musiikkitalon keskeinen toiminta-ajatus on avoimuus, ja avainsana kohtaaminen: uusi yleisö ja tutut kuulijat, opiskelijat ja musiikin ammattilaiset, sekä ohikulkijat ja turistit kohtaavat toisensa konserttisaleissa ja muissa tiloissa. Musiikkitalo on hyvien julkisten kulkuyhteyksien varrella ja sisätiloissa on kiinnitetty erityistä huomiota liikkumisen esteettömyyteen. (Musiikkitalo 2011c,d.)

Musiikkitalon pääarkkitehdit ovat Marko Kivistö, Mikko Pulkkinen ja Ola Laiho LPR-Arkkitehdit Oy:stä. Musiikkitalon suunnittelusta vastasi kaiken kaikkiaan 30 arkkitehtiä. *A Mezza Voce* -ehdotuksen tekijöiden näkemyksenä oli, että uudisrakentamisella tulee eheyttää ja rauhoittaa Töölönlahden alueen yleisilmettä. Talo kiinnittyy ympäristöönsä siten, että Musiikkitalon päämassan kaksi sivua noudattavat Finlandia-talon ja eduskuntatalon suuntia. Korkeimmat osat on sijoitettu mahdollisimman lähelle vihreää vyöhykettä jatkamaan vaikutelmaa julkisista rakennuksista puistossa. (LPR-Arkkitehdit Oy 2010.)

Kuva 23. Musiikkitalo Sanomatalon suunnasta. Viheralueet ovat jääneet lumen peittoon.

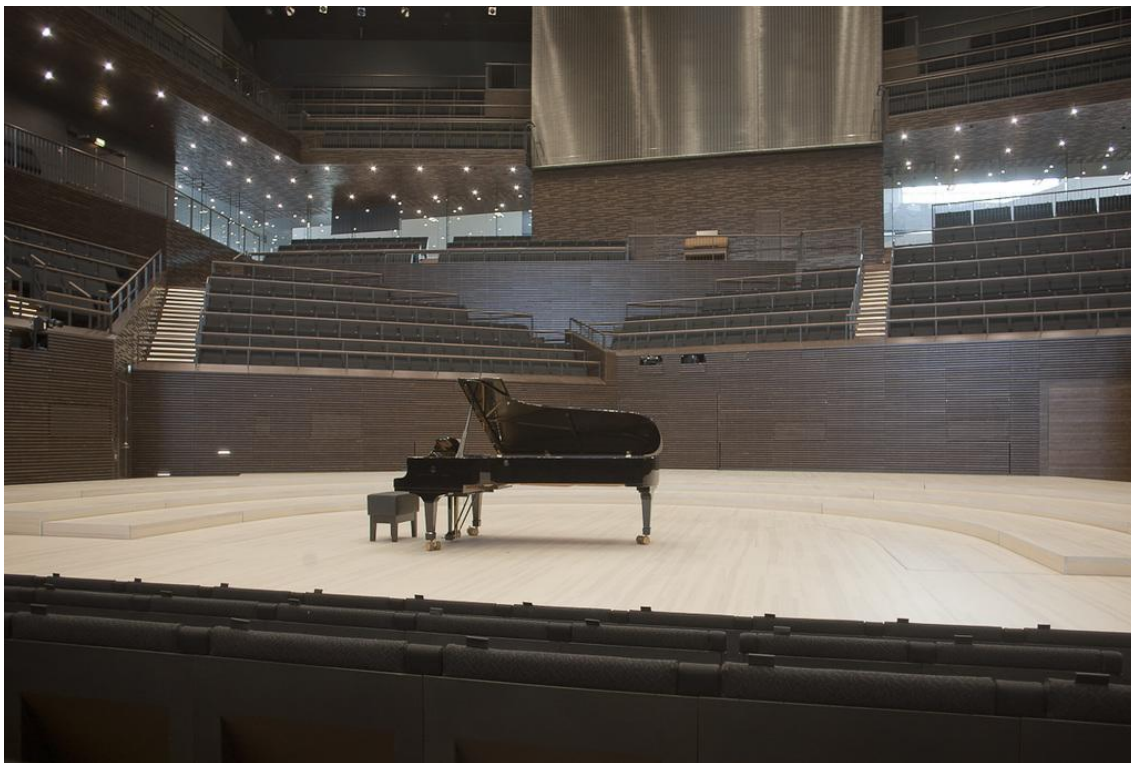
Mannerheimintien ja Töölönlahdenkadun puolinen umpinaisempi, vihreäksi patinoitu kuparijulkisivu viittaa Etu-Töölön rakennuskantaan ja avoin lasinen puoli (Kuva 23) liittää rakennuksen etelä- ja itäpuolen uudempaan rakennuskantaan. Sommittelussa on huomioitu se, että maisema Eduskuntatalon portailta on avoin sen portailta alas puistoalueiden suuntaan. Matalan rakennusosan kalteva, puistomainen viheralue laskeutuu kohti etelää antaen tilaa vastapäisen Kiasman itsenäiselle arkkitehtuurille. (LPR-Arkkitehdit Oy 2010.)

Musiikkitalon ydin on viinitarhamainen, kraaterimaisena laskeutuva konserttisali, johon käydään kehämäisestä lämpiöstä (LPR-Arkkitehdit Oy 2010). Konserttisali koostuu kahdesta eri tasosta, permannosta ja parvesta. Katsomo kiertää koko esiintymislavan. Rakennuksen pintojen muotoilu kehittyy ulkoapäin sisälle, näyttäytyen voimakkaimmin konserttisalin arkkitehtonisissa ja akustisissa pinnoissa. Pinnat muodostavat kaksi koveraa kuorta, joiden sisään jää pesämäinen, puuhun koverrettu tila. Kuorien väliin jäävästä raosta avautuu näkymät salista ulos aulaan. (Musiikkitalo 2011e.)

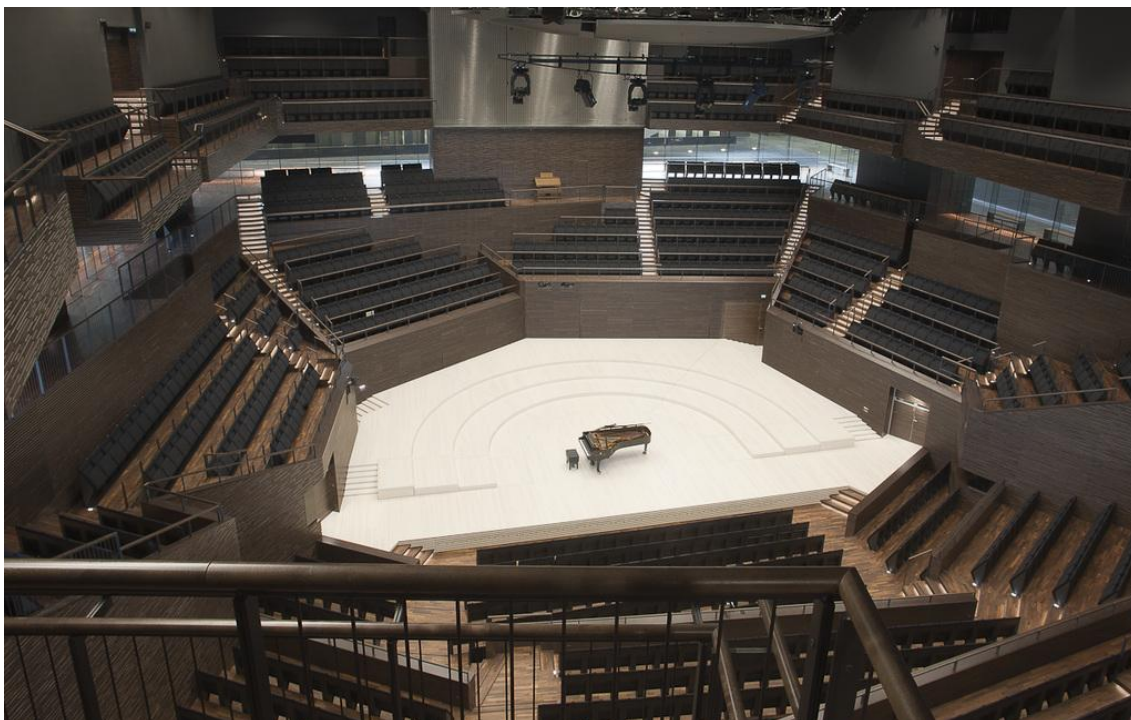
Kuva 24. Kirsi Kaulanen: Gaia. (Porvoon Taiteilijaseura ry 2011).

Musiikkitalon aulan kattoon on kiinnitetty julkinen teos, kuvanveistäjä Kirsi Kaulasen *Gaia*-veistos (Kuva 24). 14 metriä pitkä, 10 metriä korkea ja 2200 kiloa painava kiilloitettu ruostumatonta terästä oleva veistos näkyy sekä Musiikkitalon sisällä että myös ulos Mannerheimintielle. Muodoltaan orgaaninen teos muistuttaa hieman saksofonia tai torvea, mutta siinä on myös yhteys luontoon, sillä siinä esiintyy 28 Suomen 150 tällä hetkellä uhanalaisesta kasvista. Lisäksi teos on nimetty muinaiskreikkalaisen maan jumalattaren mukaan. (Tihinen 2011.)

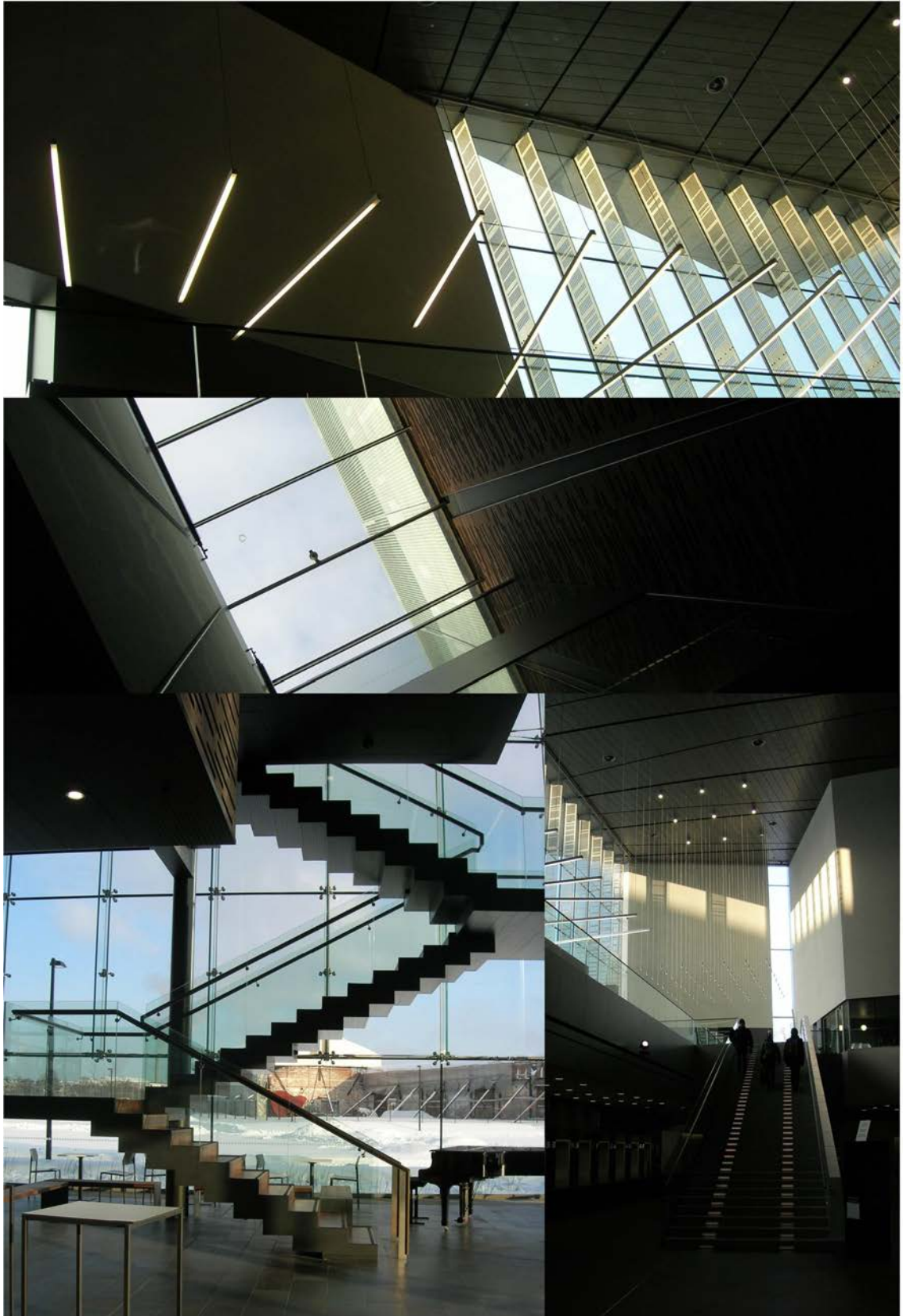
Kuva 25. Näkymä konserttisalin permannolta. (Musiikkitalo 2011.)

Olin päässyt muutaman konsertin yhteydessä katsomaan Musiikkitalon konserttisalia, mutta vaikutelma oli hyvin erilainen, kun sitä pääsi tarkastelemaan tyhjänä (Kuva 25). Salissa hallitsivat puuelementit ja ruskean sävyt, mutta kontrastina oli käytetty tummanharmaata ja mustaa. Kuoron intendentti Tiina Rissanen kertoi, että viinitarha-ajatuksen lisäksi suuren salin laskeutuvassa portaikossa (Kuva 26) oli mietitty tukinuittoa ja veden virtausta.

Kuva 26. Näkymä konserttisalin parvelta. (Musiikkitalo 2011.)

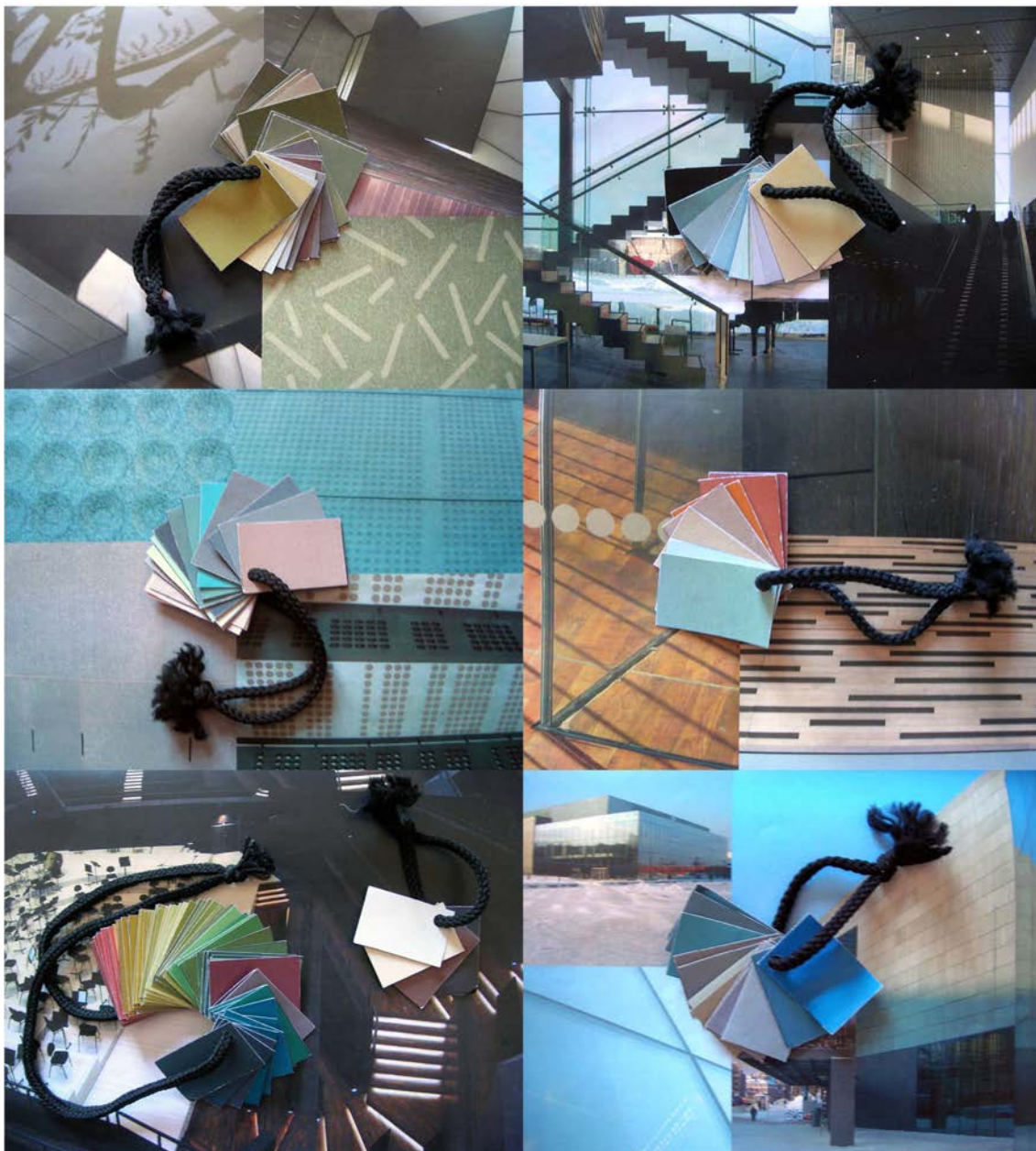
Helmikuun alkupuolella päätin testata Musiikkitalon avoimuutta käymällä paikan päällä tutkimassa ja valokuvaamassa ympäristöä. En ollut tullut edes ajatelleeksi, että Musiikkitaloon voi noin vain ohikulkijana astua sisään ja katsella ympärilleen, mutta minua ei häiritty sen kummemmin edes oudoksuvilla katseilla. Tutkimusretki oli antoisa, sillä sain kaikessa rauhassa tarkastella Musiikkitalon pintoja, muotoja ja materiaaleja. Ottamistani valokuvista muodostin kuvakollaaseja (Kuva 27), joista oli apua ideointivaiheessa ja värimaailman muodostamisessa.

Kuva 27. Kuvakollaasi Musiikkitalon aulasta.

4.3 Suunnitteluprosessin alkuvaiheet

4.3.1 Esiintymisasujen ideointi, luonnostelu ja värimaailma

Kuva 28. Värivihkot lähtökohtineen.

Annoin hakemani pohjatiedon jälkeen materiaalin hieman hautua, ennen kuin ideointivaihe lähti käyntiin. Mielessäni alkoi hahmottua tavoiteltu tunnelma ja tyyli, mutta oli hankalaa saada niistä otetta. Päätin alkaa hahmotella värimaailmaa kuvakollaasien pohjalta. Musiikkitalon sinivihreä ulkoasu oli päällimmäisenä mielessäni, mutta halusin

myös kokeilla muita vaihtoehtoja. Rakensin valokuvieni väreistä omia värivihkoja (Kuva 28), joihin käytin Kaledo-ohjelmasta tulostettuja Pantone-värejä.

Jätin miesten vaatteet vielä toistaiseksi odottamaan, koska niiden suhteen tilanne oli vielä täysin auki, ja keskityin naisten vaatetukseen. Malli-ideoita kehitellessäni koitin pitää avoimen mielen ja piirtää kaiken, mitä mieleen tuli, huolimatta asetetuista toiveista ja rajoituksista. En käyttänyt ideoinnin pohjana lainkaan perinteisiä kuorovaatteita, vaan tutkin trendiennusteita, muotitarjontaa ja historiallista vaatetusta, sillä en halunnut tavanomaisten ratkaisujen antavan liikaa suuntaa siihen, minkälaisia vaatteita Musiikkitalon Kuorolle oli syntymässä. Ideapiirroksia (Liite 5) syntyi runsaasti. Lajittelin piirroksia sekä vaatekappaleiden mukaan että sen perusteella, missä oli samankaltaisia ideoita. En lähtenyt karsimaan mitään pois vielä tässä vaiheessa.

Lähdin luonnostelemaan malliratkaisuja vasta sen jälkeen, kun ideoinnista oli kulunut vähän aikaa – hyvältä tuntuvat ideat oli helpompi poimia joukosta, kun niitä silmäili tauon jälkeen. Luonnostellessani huomasin, että olin jo huomaamattani hylännyt housut kokonaan naisten vaatetuksen vaihtoehtona. En kuitenkaan lähtenyt lisäämään niitä väkisin joukkoon. Lähdin seuraavaan tapaamiseen kuoron intendentin kanssa parinkymmenen luonnoksen sekä väriehdotelmien kera. Esittelin aikaansaannoksiani Musiikkitalon kahvilassa rennoissa tunnelmissa. Tiina Rissanen oli varautunut tapaamiseen myös ottamalla mukaan Musiikkitalon graafisen ohjeistuksen, jota tutkailimme yhdessä kannettavalta tietokoneelta.

Värimaailmasta meillä oli heti yhteinen näkemys: Rissanen tarttui epäröimättä samoihin sinivihreän ja harmaan sävyihin, joita itsekin olin harkinnut. Hän kiinnostui myös kirkkaasta turkoosista, mutta epäröi sen suhteen, olisiko väri liian trendikäs tähän tarkoitukseen. Sain luonnoksista paljon positiivista palautetta, mutta yksi malli korostui selkeästi yli muiden.

Pyysin Rissasta sanomaan avoimesti ja epäröimättä mitä mieleen tuli ja kirjoittamaan vapaasti kommentteja tai merkintöjä luonnoksiin. Hän piti selkeästi pehmeän linjakkaita malleista ja soljuvista muodoista. Liian istuvat ja jäykät ehdotelmät karsittiin heti pois. Yhdessä asiassa olin selkeästi täysin eri linjalla: olin suunnitellut lähes kaikista malleista puolipitkiä, kun yleinen käsitys kuorovaatteista oli, että ne ovat kokopitkiä. Ajatusta polvipituisesta helmasta ei kuitenkaan tyrmätty, vaan sitä pidettiin melko käytännöllisenä ja uudenlaisena ratkaisuna. Rissanen neuvoi minua kiinnittämään huomiota etenkin

siihen, että mallin yläosa olisi tarpeeksi mielenkiintoinen, sillä kyseinen osa näkyy parhaiten yleisölle. Kuoron naisilta oli tullut myös toiveita, ettei vyötäröä saisi korostaa.

Asetimme tavoitteeksi seuraavalle tapaamiselle, että kehitelisin hyvältä tuntuneita luonnoksia eteenpäin ja pohtisin myös materiaalivaihtoehtoja. Yrittäisin myös ottaa selvää, minkälaiset mahdollisuudet olisi tilata miesten pukuja omilla toivomuksilla. Rissanen kertoi kysyneensä kuoron jäseniltä, ketkä olivat erityisen kiinnostuneita pukuprojektista, ja ainakin viisi naista oli ilmoittautunut. Sovimme, että seuraavalle kerralle paikalle tulisi myös kyseinen ryhmä.

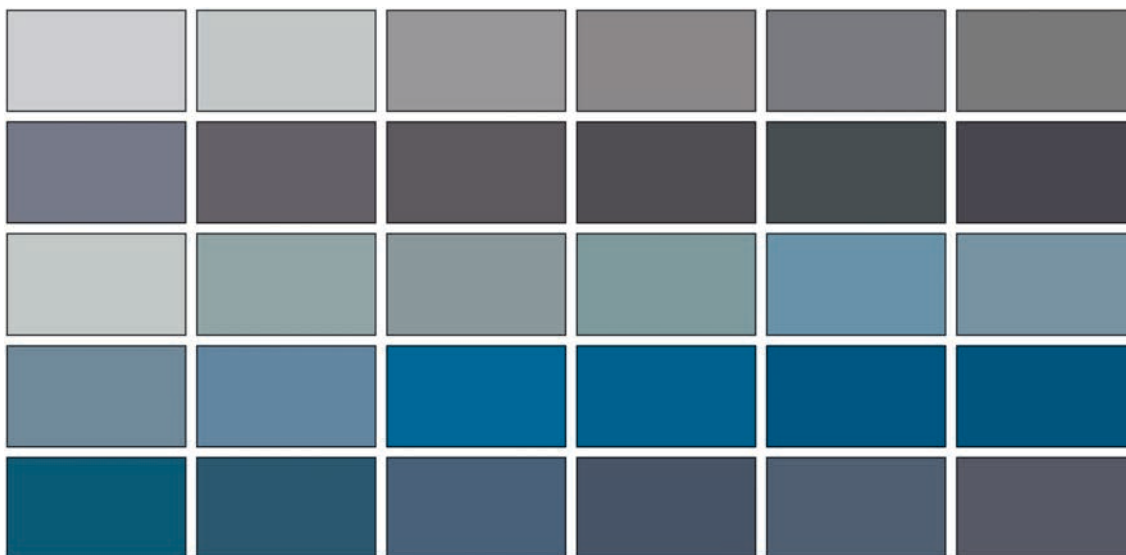
Tapasimme Rissanen ja muutaman kuoron edustajan kanssa vajaan kahden viikon kuluttua Musiikkitalon harjoitussalissa, ennen heidän sunnuntaiharjoituksiaan. Esittelin ryhmälle sekä uudet luonnokset että vertailun vuoksi myös edellisen kerran luonnokset (Liite 6), jotta myös he tietäisivät, mistä on lähdetty liikkeelle. Keskustelimme vaihtoehtoista vapaamuotoisesti ja kuuntelin kaikkien mielipiteitä. Ryhmän kesken vallitsi melko hyvä yhteisymmärrys. Moni oli yllätynyt vajaamittaisesta helmasta, mutta he ajattelivat sen olevan positiivista etenkin sen kannalta, että mekko hiostaisi lavalla vähemmän. Keskustelutilanteessa vaadittiin välillä melkoista diplomaattisuutta ja hieman myös johdattelutaitoa, sillä odotusten mukaisesti useamman naishenkilön ryhmässä mielipiteet olivat melko voimakkaita.

Kuva 29. Luonnoksia merkintöineen.

Kun luonnoksien hyvät ja huonot puolet oli käyty kattavasti läpi ja tilanne vaikutti junaavan paikallaan, päätin karsia julmasti pois ne luonnokset, joissa kaikki ei ollut kohdillaan. Luonnoksiin laitettiin merkintöjä, ympyröitä ja rukseja (Kuva 29), kunnes jäljellä oli enää yksi malli. En ollut yllättynyt siitä, että olin lähtenyt kehittämään kyseistä mallia juuri Rissasen edellisen kerran suosikin pohjalta.

Koska malli oli vielä suhteellisen epämääräinen tunnelmakuva, sovimme että tekisin sen rakenneratkaisuista vielä muutaman ehdotuksen. Osa ryhmästä oli esimerkiksi hyvin vahvasti kietausmallisen mekon kannalla. Empirelinjaisista luonnoksista myös pidettiin, joten päätimme kokeilla, istuisiko se valittuun malliin. Olin tehnyt edellisen tapaamisen perusteella myöskin uuden värikartan (Kuva 30), johon olin koonnut vaihtoehtoisia Pantone-värejä. Valikoimme kartasta muutaman sävyn, joita koittaisin etsiä sopivista materiaalivehtoehdoista sitten, kun malli olisi lyöty lukkoon.

Kuva 30. Esiintymisasujen värikartta.

4.3.2 Malliratkaisut ja tekniset kuvat

Ennen kuin ehdin piirtää tasokuvia mallista, Tiina Rissaselta tuli tieto, että mekon olisi kuitenkin oltava kokopitkä. Asiasta oli käyty keskustelua kuoron kesken; lopputulos oli se, että pitkä mekko on huomattavasti asiallisempi kuin polvimittainen. Kuten Rissanen asian muotoili, asiallisia ovat myös ne tilaisuudet, joissa kuoro esiintyy. Pidin kuitenkin

muuten saman rungon mallille. Hihojen pituudesta kokeilin kahta vaihtoehtoa, pitkää ja $\frac{3}{4}$ -hihaa.

Suurin kysymys oli se, tulisiko mekko olemaan kietaisumallinen vai selästä avattava. Kietaisumalli miellytti montaa kuorolaista ajatuksena, sillä se antaisi huomattavasti pe-livaraa istuvuuden suhteen. Toisaalta kietaisumekkoajatusta pidettiin arkisena ja itse olin huolissani siitä, miten sen saisi pysymään oikeassa asennossa – mekkoon oli kuitenkin tulossa melko syvä v-pääntie ja kietaisumallissa on aina se riski, että se alkaa repsottaa edestä. Kokeilin kuitenkin tasokuvan piirtämistä kummastakin vaihtoehdosta (Kuva 31). Selästä avattavaan malliin mietin vedostuksen sijaan poimutusta. Mekkoihin kaivattiin säätömahdollisuutta: tietynlaisen kankaan kohdalla voisi käyttää esimerkiksi kuminauharypytystä.

Kuva 31. Tasokuvavaihtoehtoja kuoromekosta.

Kokeilin myös tasokuvien värittämistä muutamilla tekemäni värikartan vaihtoehdoilla, joita kuoron jäsenet olivat pitäneet parhaina. Koska mukana oli tässä vaiheessa vielä sekä sinivihreitä, vihertävän harmaita että harmaita, kokeilin myös muutamia kaksivärisiä vaihtoehtoja. Lähetin piirroksot eteenpäin kuorolle, jotta he voisivat kiinnostuksensa mukaan katsoa niitä ennen seuraavaa tapaamista.

Tapasimme uudestaan Tiina Rissasen ja Raija Höltän kanssa maaliskuun loppupuolella. Juuri ennen tapaamista kävi ilmi, että miesten puvuksi oli kaikesta huolimatta sovittu frakki. Suurimmalla osalla kuoron miehistä oli jo frakki omasta takaa ja keskustelujen jälkeen oli todettu, että frakki on kuitenkin sopivan arvokas ja juhlava kuoron esiintymisiin. Päätös vaikutti ratkaisevasti myös naisten asuun, sillä nyt sen sijaan, että olisin suunnitellut yhtenäistä vaatetusta, naisten asu oli tehtävä frakin pariksi. Harmaasta väri vaihtoehdosta luovuttiin saman tien, sillä muuten yleisilmeestä olisi tullut liian monotoninen. Harmahtavan sinivihreä väri, joka oli toistaiseksi ollut hyvin varteenotettava vaihtoehto, muuttui tummemmaksi sinivihreäksi tai petroolinsiniseksi (Kuva 32).

Kuva 32. Väritysvaihtoehtoja: Pantone© Atlantic Deep ja Indian Teal.

Kietaisumalli myös unohtui, mutta säilytimme kuminauharypytyksen mahdollisuuden. Tässä vaiheessa oli havaittavissa jonkinlaista turhautumista vaatimuksiin ja rajoitteisiin myös kuoron intendentin puolelta; tulimme siihen tulokseen, ettei säätömahdollisuus välttämättä kuitenkaan olisi tarpeen. Jos asujen tosiaan tulisi kestää 10 vuotta, kokemuksia tulisi aivan varmasti, mutta ei miehilläkään frakkeinensa ollut sen paremmin joustoa. Saimme sovittua, että sen lisäksi, että tilaisimme muutaman lisäkoon, mekkoihin jätettäisiin myös kohtuulliset saumanvarat korjausompelun varalta.

4.4 Lopullisen tuotteen muotoutuminen

Edellisen tapaamisen jälkeen Rissanen oli esitellyt muokattuja tasokuvavaihtoehtoja kuorolle. Palaute oli positiivista ja kuulemma kaikki toivotut elementit olivat hyvin mukana. Mallin runko oli tällä tapaa hyväksytty. Seuraavaksi oli pohdittava, minkälaisia käytännön ratkaisuja mekkoon olisi tehtävä, jotta siitä saataisiin toimiva tuote.

Vähitellen alkoi käydä selväksi, että jos haluaisin tarkastella mallin toimivuutta, olisi siitä valmistettava koekappale jo tässä vaiheessa. Luonnostellessani vaihtoehtoja en ollut pohtinut juurikaan sitä, miten ulkonäkö saataisiin aikaan todelliseen tuotteeseen. Tyyli tulisi myös muuttumaan paljon riippuen siitä, minkälainen kangas valittaisiin. Valmistajasta ei tässä vaiheessa ollut mitään tietoa, joten järkevimmältä ratkaisulta vaikutti se, että kaavoittaisin mallikappaleen itse.

Opinnäytetyöni oli kuitenkin vaarassa muodostua liian laajaksi, koska siihen sisältyi jo suunnittelu, mitoitus, kangashankinnat ja valmistuttaminen – tuntui hurjalta lisätä joukkoon vielä kaavoitus ja mallikappaleiden ompelu. Pohdimme ohjaajani kanssa mahdollisuutta ulkoistaa lisätyö, mutta tuntui hankalalta antaa työtä jonkun toisen käsiin, kun itselläni oli kuitenkin kokonaiskäsitys projektista. Saimme sovittua, että hoitaisin kaavoituksen ja ompelun itse erillisenä projektityönä (Liite 7).

4.4.1 Materiaali- ja värivalinnat

Kävin samanaikaisesti Kankaiden hankinta -kurssia koulussa, joten pääsin alkukeväästä Ulkomaankaupan Agenttiliiton järjestämille Polarstoff-messuille. Messuilla oli mahdollisuus tutustua eri kangasagenttien valikoimiin. Kurssityön lisäksi etsin materiaaleja myös kuoron vaatteisiin – tässä vaiheessa miesten asu oli vielä auki, joten tutkin myös erilaisia kankaita miesten pukuihin. Kurssin aikana oli kuitenkin käynyt ilmi, että tehtaasettavat tilattaville kankaille minimimääriä, jotka ovat yleensä 300 metristä ylöspäin. Jos kankaan haluaisi omalla värillä eikä valmiista väri vaihtoehtoista, minimi saattaisi olla jopa 1000 metriä. Laskeskelin, että kuoromekkoihin tulisi kulumaan kangasta alle 200 metriä. Kankaan värjääminen ei siis ollut järkevä vaihtoehto, joten kangasta pitäisi metsästää värin perusteella kangasagenttien valikoimista.

Värikarttani mukaisia sinivihreitä, siniharmaita ja turkooseja kankaita löysin messuilta neljä kappaletta, joista kaikki olivat enimmäkseen polyesteriä. Näidenkään vaihtoehtojen yleisilme ja tuntu eivät vastanneet täysin sitä, mitä olisin toivonut. Harmaan sävyissä olisi löytynyt muutamia kiinnostavia viskoosisekoitteita ja sifonkeja, mutta niitä ei ollut mahdollista saada omassa värissä. Erityisesti minua jäi harmittamaan eräs pliseerattu kreppisifonki, jota oli saatavilla vain valkoisena. Otin kuitenkin näytteet mukaan, kun tapasin intendentti Rissasen ja ohjaajani Höltän seuraavan kerran.

Polyesterillä oli erittäin huono vastaanotto, kuten arvata saattaa. Suurimmalla osalla kuoron jäsenistä oli niin piintynyt käsitys luonnonkuitujen ehdottomasta ylivoimaisuudesta, että synteettisille kuiduille tuli heti ehdoton ei. Kävimme yhdessä ohjaajani ja Tiina Rissasen kanssa läpi kuitujen ominaisuuksia: puuvilla ja viskoosi ovat hengittäviä, mutta rypistyviä. Silkki olisi yleistä ja suhteellisen hengittävää, mutta herkkää, kallista ja todennäköisesti mahdotonta pestä. Kuitusekoitteilla olisi mahdollisesti parhaat käyttö- ja huolto-ominaisuudet, mutta emme olleet varmoja niiden saatavuudesta, varsinkin kun etsimme juhlovaa kangasta. Väri asetti myös melkoiset rajoitteet – kangasmessuilla olin etsinyt sopivan värisiä kankaita laatimani värikartan perusteella, mutta nyt haluttiinkin tummempaa väriä, jotta mekot sopisivat yhteen miehille valitun frakin kanssa.

Kuva 33. Kangasnäytteitä Lauttasaaren tukusta.

Koska tarvitsemamme kangasmäärä oli suhteellisen pieni kangasagenteille, päätin kokeilla seuraavaksi kangastukkuja. Sovimme käyvämme yhdessä Rissasen kanssa kahdessa kangastukussa, jotka olivat järkevän välimatkan päässä: Lauttasaassa ja Hyvinkäällä. Soitin kumpaankin ennakkoon – suoralta kädeltä ei osattu sanoa, löytyisikö mitään meille sopivaa, mutta vaikutti siltä, että kannattaisi tulla kuitenkin katsomaan.

Lauttasaaren tukun valikoima oli melko pieni etenkin juhlavien kankaiden suhteen. Otimme muutamia tilkkuja (Kuva 33) talteen, mutta mikään niistä ei ollut juuri sopiva. Yksi hieman ryppypintainen kangas olisi ollut mielenkiintoinen, mutta saatavilla vain mustana ja tietenkin polyesteristä. Hyvinkäällä valikoima oli paljon suurempi, mutta oikeaa väriä oli vaikea löytää. Harkitsimme sellaista mahdollisuutta, että oikean sävyn voisi saada aikaan yhdistämällä kankaita, esimerkiksi kirkkaan turkoosia satiinia ja mustaa sifonkia sen päällä. Onneksi päivä sattui olemaan aurinkoinen, joten pystyimme tarkastelemaan värisävyjä myös ulkona (Kuva 34).

Kuva 34. Tafti, satiini ja sifonki auringonpaisteessa. (Rissanen 2012.)

Paras väri löytyi ohuesta polyesteritaftista. Vaikka minua epäilyttikin kovasti taftin käyttäminen mekossa, jota oli ajateltu laskeutuvaksi, ostimme kuitenkin sitä sen verran,

että saisin valmistettua yhden koekappaleen. Tukun tilausvalikoimassa oli myös silkkejä, joita olisi saanut monissa eri väreissä, mutta emme halunneet lähteä siihen, ettei mekkoja voisi vesipestä. Olin myös hieman yllättynyt tukun hinnoista, sillä alennuksen jälkeen ne olivat lähempänä kangaskauppojen hintoja kuin kangasagenttien hintoja. Päätin yrittää kuitenkin vielä kangasagentteja ja aloin käydä Ulkomaankaupan Agenttiliiton osto-opasta läpi.

Ajattelin ensisijaisesti yrittää niitä agentteja, joiden edustajia olin tavannut Polarstöffmessuilla, mutta merkitsin ylös kaikki sellaiset, jotka toimivat pääkaupunkiseudulla ja joiden valikoimasta löytyi juhlakankaita. Aloin soitella agentteja läpi ja kyselin valikoimasta, toimitusajoista ja kangasminimeistä. Osa agenteista oli lopettanut, joku oli Pariisissa palaverissa, joillakin ei ollut kuin työvaatekankaita ja toisilla taas oli 300 metrin kangasminimit. Aloin käydä melko epätoivoiseksi, kunnes Falck Textilen kangasagentti vastasi: ”Älä huoli, minä omistan Villisilkkin. Kyllä me teille kangas löydetään.”

Tapasimme Falck Textilen Patrick Campbellin Villisilkissä yhdessä Tiina Rissasen kanssa. Värivalikoima oli melko hyvä, mutta valinta ei ollut silti helppoa. Kuiduista oli valittava joko polyesterin tai silkin väliltä, muita vaihtoehtoja ei juuri ollut. Kangas ei saanut olla liian ohutta tai liian kiiltävää: ohut kangas ei antaisi anteeksi kenenkään vartalolle ja liian kiiltävä etenkin synteettisten kuitujen kohdalla saattaisi näyttää mauttomalta. Etsimme suhteellisen paksua, laskeutuvaa ja himmeäkiiltoista kangasta. Silkkimarokeeni olisi täyttänyt nämä ehdot loistavasti, mutta ongelmaksi muodostui hinta.

Campbell keksi kuitenkin ehdottaa vaihtoehdoksi vielä villaa. Villisilkissä oli hyvin laskeutuvia, ohuita villakreppejä ja villasatiineja Italiasta. Tehtaan kangasminimit eivät olleet liian suuria ja väri vaihtoehtoja oli runsaasti. Mahdollisuus oli myös oman värin värjäämiseen. Vaikka villa tuntui hieman erikoiselta ratkaisulta, en ollut sitä vastaan, sillä villalla on paljon hyviä ominaisuuksia; vaikka vesipesu ei aina ole mahdollista, villa ei likaannu helposti ja huollon puolesta pelkkä tuuletuskin saattaa riittää. Villalla on myös suuri kosteudenimukyky eikä se rypisty helposti. Villaa on käytetty perinteisesti miesten puvuissa ja sillä on tiettyä arvokkuutta. Villalla, samoin kuin silkillä, on pysyvä laatumielikuva, joten niiden käyttöä tarvitse juurikaan perustella.

Saimme Villisilkistä lainaksi muutamia kangasnäytteitä ja värikarttoja, joita Rissanen kertoi näyttävänsä eteenpäin. Ostimme myös villakreppiä koekappaletta varten; villasatiinissa oli haluamamme himmeä kiilto, mutta villakreppiä oli saatavilla paremmas-

sa värissä. Saimme villasta positiivista palautetta sekä ohjaajaltani että kuoron johtajalta. Ohjaajani oli sitä mieltä, että villasatiini oli jopa parempi kuin himoitsemani silkkimarokeen ja kuoron johtaja totesi, että se istui hyvin kauniisti yhteen frakin kanssa.

Ennen lopullista päätöstä valmistin vielä vuoritetun koekappaleen villasatiinista. Satiini oli rypistyvämpää kuin kreppi, mutta se laskeutui kauniisti ja siinä oli himmeä kiilto, joka teki siitä sopivan juhlanan ja arvokkaan. Villasatiinin laadun puolesta puhui myös se, että sitä oli ihanaa ommella ja käsitellä. Saumat asettuivat kuin itsestään ja höyrystilytys viimeisteli kaiken. Olin kuitenkin huolissani siitä, tulisiko mekosta aivan liian kuuma ja hiostava lavalle. Rissanen, joka laulaa myös itse kuorossa, lupasi testata mallikappaletta kotonaan ”treenaamalla kaikin voimin”. Kokeilin mekkoa myös itse, eikä se äkkiseltään tuntunut kuumalta, sillä ilma virtasi mukavasti leveän helman alla. Alkukesästäkään koulun ompelustudion olosuhteet eivät olleet verrattavissa Musiikkitalon lavaan.

Villasatiinia ei ollut Villisilkistä saatavilla samassa tumman sinivihreässä kuin kreppiä, joten olimme joutuneet tekemään koekappaleen turkoosimmasta sävystä. Valmiina koekappale näytti sen verran hyvältä, että sitä huomaamattaankin piti oikeana värinä, joten päädyimme valitsemaan turkoosimman sävyn. Saimme säilytettyä myös alkuperäisen idean harmaan yhdistämisestä kokonaisuuteen siten, että valitsimme vaalean harmaan vuorikankaan väriksi. Vuorikangasta ei ollut saatavilla villasatiinin värissä kuitenkaan, joten ajattelimme, että on parempi valita kokonaan toinen väri, kuin jotakin sinne päin. Vaalea sävy myös saattaisi keventää ja viilentää mielikuvaa kokonaisuudesta.

Testattuaan mallikappaletta kotonaan Rissanen oli sitä mieltä, ettei materiaali ollut liian kuuma tai hiostava. Teimme päätöksen villasatiinin ja vuorikankaan tilaamisesta Patrick Campbellin kautta. Sovimme, että kankaat toimitettaisiin Villisilkkiin, josta itse haitaisimme ne eteenpäin tehtaalte sitten, kun valmistajan valinta olisi tehty.

4.4.2 Kuoromekon mitoitus ja mallimuutokset

Mitoitusta helpotti huomattavasti se, että olin päättänyt kaavoittaa (Liite 8) mekot itse, sillä pääsin tarkkailemaan ja muuttamaan mittoja helposti mallikappaleiden perusteella. Tein alustavan mitoituksen peruskoolle 38 ennen kuin kankaita oltiin alettu edes etsiä, mutta varsinainen mittataulukko (Taulukko 2) syntyi vasta kaavoitusvaiheessa (Liite 7).

Mitoituksen pohjana käytin muutamia omia mekkoja, joissa oli hyviä yksityiskohtia. Esimerkiksi sijoitin poikittaisen leikkaussauman tarkoituksella empirelinjan ja vyötärön välimaastoon yhden oman mekkoni perusteella. Tarkoituksena oli, että sauman asettumisessa olisi enemmän pelivaraa rinnan muodon mukaan.

Taulukko 2. Ensimmäinen mittataulukko.

	Kuoromekko					Sample size				
		Grading 1	32	34	36	38	40	42	44	46
A	1/2 chest	2	42	44	46	48	50	52	54	56
B	1/2 waist	2	34	36	38	40	42	44	46	48
C	1/2 bottom	2	144	146	148	150	152	154	156	158
D	shoulder	0,2	10,4	10,6	10,8	11	11,2	11,4	11,6	11,8
E	sleeve length	0,55	40,35	40,9	41,45	42	42,55	43,1	43,65	44,2
F	1/2 arm hole	0,6	21,2	21,8	22,4	23	23,6	24,2	24,8	25,4
G	1/2 sleeve upper width	0,5	15	15,5	16	16,5	17	17,5	18	18,5
H	1/2 sleeve bottom width	0,2	12,9	13,1	13,3	13,5	13,7	13,9	14,1	14,3
I	1/2 neckhole round	0,3	34,6	34,9	35,2	35,5	35,8	36,1	36,4	36,7
J	front neck drop	0,15	22,55	22,7	22,85	23	23,15	23,3	23,45	23,6
K	front length to bottom	0,95	117,15	118,1	119,1	120	121	121,9	122,9	123,8
L	back length to bottom	0,9	137,3	138,2	139,1	140	140,9	141,8	142,7	143,6
M	waist length from shoulder	0,5	33,5	34	34,5	35	35,5	36	36,5	37
N	whole length from shoulder	0,95	140,15	141,1	142,1	143	144	144,9	145,9	146,8
O	front panel width on top	0,6	13,2	13,8	14,4	15	15,6	16,2	16,8	17,4
P	front panel width on bottom	0,4	63,8	64,2	64,6	65	65,4	65,8	66,2	66,6

Vertasin mekoista ottamiani mittoja naisten N-2001-mittataulukkoon ja peruskaavan väljyyksiin ja huomasin niiden täsmäävän oikein hyvin, kun vartalon mittoihin lisättiin istuvan hihallisen vaatteiden väljyydet, eli +6 senttiä rinnan ympärykseen. Mittaamani mekot olivat tällä tavoin kokoa 40 mittataulukon perusteella, mikä vastasi totuutta, kun vertasin omia vartalonmittoja taulukkoon. Pystyin siis helposti rakentamaan mittataulukkoa testaamalla omia vaatteita päälleni ja pohtimalla, mitkä muodot ja väljyydet sopisivat kuoromekkoon. Käytin apuna myös omaa mallinukkea, etenkin kun hahmottelin leikkaussaumojen sijoittelua ja helman pituutta.

Kaavoitus ei sujunut ongelmitta (Liite 7), vaikka olin melko tyytyväinen perusmittoihin ja -väljyyksiin mekossa. Sovitimme villakreppistä koekappaletta (Kuva 35) Tiina Rissaselle, joka on kokoa 36, joten jouduin myös sarjomaan kaavoja melko varhaisessa vaiheessa. Yläosan muodossa oli jonkin verran ongelmia, mutta onneksi se ei pilannut sovitusta kokonaan. Olimme tyytyväisiä helman leveyteen, selän muotoon ja laskosten sijoitteluun helmassa. Vinot leikkaussaumat, jotka olivat muodostaneet ongelmia yläosan kaavoituksessa, eivät kuitenkaan erottuneet kankaasta tarpeeksi. Mietimme, että ne eivät välttämättä olisi edes tarpeellisia, sillä mekon yleisilme muodostui jo pelkistä laskoksista. Jos mekossa olisi käytetty useampia materiaaleja tai värejä, leikkaussaumat olisivat olleet perusteltuja, mutta nyt niiden funktio alkoi kadota.

Kuva 35. Koekappale villakrepistä. Mallinukke säädetty vastaamaan kokoa 36.

Päätimme kokeilla seuraavassa mallikappaleessa sitä, että laskosten suuntaiset leikkaussaumamat poistettaisiin kokonaan. Hahmottelimme yhdessä ohjaajani Höltän kanssa mekkoon laskoksille vastakkaisen suuntaista vinoa leikkaussaumaa, joka toisi mekkoon enemmän eloa ja ilmettä. Jouduin tekemään useita kaavamuutoksia ja välillä jopa muotoilemaan (Liite 7), ennen kuin valmistin seuraavan mallikappaleen.

Taulukko 3. Korjattu mittataulukko.

Kuoromekko						Sample size							
		Grading 1	Grading 2	34	36	38	40	42	44	46	48	50	52
A	1/2 chest	2	3	44,5	46,5	48,5	50,5	52,5	54,5	56,5	59,5	62,5	65,5
B	1/2 waist	2	3	35,1	37,1	39,1	41,1	43,1	45,1	47,1	50,1	53,1	56,1
C	1/2 bottom	2	3	126	128	130	132	134	136	138	141	144	147
D	shoulder	0,2	0,3	7,6	7,8	8	8,2	8,4	8,6	8,8	9,1	9,4	9,7
E	sleeve length	0,2	0,2	38,5	38,7	38,9	39,1	39,3	39,5	39,7	39,9	40,1	40,3
F	1/2 arm hole	0,55	0,75	20,9	21,45	22	22,55	23,3	24,05	24,8	25,55	26,3	26,85
G	1/2 sleeve upper width	0,5	0,7	15,2	15,7	16,2	16,7	17,2	17,7	18,2	18,9	19,6	20,3
H	1/2 sleeve bottom width	0,5	0,7	14,7	15,2	15,7	16,2	16,7	17,2	17,7	18,4	19,1	19,8
I	1/2 neckhole round	0,35	0,35	34	34,35	34,7	35,05	35,4	35,75	36,1	36,45	36,8	37,15
J	front neck drop	0,15	0,15	20,8	20,95	21,1	21,25	21,4	21,55	21,7	21,85	22	22,15
K	back length to waist	0,4	0,4	31,8	32,2	32,6	33	33,4	33,8	34,2	34,6	35	35,4
L	back length from waist to bottom			105	115	115	110	110	110	110	110	110	110
M	back length			136,6	147,1	147,6	143,1	143,6	144,1	144,6	145,1	145,6	146,1
N	waist length from front shoulder point	0,6	0,6	34,1	34,7	35,3	35,9	36,5	37,1	37,7	38,3	38,9	39,5
O	bias cut placing from right side seam	0,55	0,85	15,4	15,95	16,5	17,05	17,6	18,15	18,7	19,55	20,4	21,25
P	first pleat placing from left side seam	0,75	1,2	5,6	6,35	7,1	7,85	8,6	9,35	10,1	11,3	12,5	13,7

Tämä koekappale oli vuoritettu, villasatiininen versio (Kuva 36) ja kokoa 38; en halunnut lähteä sarjomaan kaavoja uudestaan eri kokoihin ennen kuin kaavat olivat kunnossa. Onneksi seuraava mallikappale oli melko onnistunut. Poistin pyöriöltä vielä syötöstä, suoristin lantion kaarta, lisäsin väljyyttä hihaan ja poistin väljyyttä pääntieltä. Uudessa mittataulukossa (Taulukko 3) yksikään mitta ei ollut sama kuin ensimmäisessä versiossa; koekappaleiden jälkeen muutosta tuli etenkin pääntien syvyyteen, helman ja hihojen pituuteen sekä vyötärönypärykseen.

Kuva 36. Villasatiininen koekappale sovituksessa koululla. Mekko oli vähän pieni, mutta niin pitikin, koska olin lähempänä kokoa 40. (Rissanen 2012.)

Olin tehnyt ensimmäisen mittataulukon vain koossa 32-46, sillä minulla ei siinä vaiheessa ollut vielä varsinaista käsitystä siitä, mitä kaikkia kokoja kuoron jäsenet tulisivat tarvitsemaan. En halunnut ottaa sitä riskiä, että vain pyytäisin kuorolaisia ilmoittamaan oman kokonsa, sillä ihmisillä on hyvin erilaisia käsityksiä käyttämästään vaatekoosta sen mukaan, minkä merkin vaatteita on tottunut käyttämään. Pohdin aluksi voisinko selvittää oikeat koot sovittamalla kuorolaisilla eri kokoja samasta esimerkkivaatteesta, mutta se olisi ollut käytännössä hyvin hankalaa toteuttaa, sillä se olisi vaatinut monen mekon ostamista kuoron piikkiin, eikä samaa mallia todennäköisesti olisi saatavilla tarpeeksi monessa koossa.

Päädyin lopulta mittaamaan suurpiirteiset vyötärön- ja rinnan ympärykset sekä selän leveyden jokaiselta kuoron naiselta itse. Toteutin mittaukset liukuhihnaperiaatteella parina kertana kuoron harjoitusten yhteydessä. Sain muutamalta kuorolaiselta onneksi apua mittaustulosten merkitsemisessä. Koska kaikki eivät päässeet harjoituksiin paikalle, jouduimme järjestämään erillisiä tapaamisia joidenkin kuorolaisten kanssa. Muutama nainen jäi kokonaan mittaamatta, mutta sain heiltä joko itse mitatut mitat tai jonkinlaisen arvion omasta koosta.

Laadin kaikkien mittatulosten perusteella Excel-taulukon (Liite 9), jonka avulla vertasin kuorolaisten vartalonmittoja N-2001-mittataulukkoon. Valitsin taulukon perusteella jokaiselle lähinnä olevan koon ja tein listan tarvittavista mekoista jokaisessa koossa. Merkitsin ylös myös vaihtoehtoisen koon jokaiselle henkilölle ja yritin valita ylimääräisten mekkojen koon siten, että kaikille löytyisi todennäköisesti sopiva koko valikoimasta.

4.5 Tuotteen hankintaprosessi

4.5.1 Valmistajan valinta

Sopivan valmistajan valitseminen ei ollut helppoa, sillä tarvitsemamme määrä oli suhteellisen pieni. Minulla ei ollut aikaisempaa kokemusta valmistuttamisesta, joten nojasin tässä asiassa ohjaajani apuun. Olimme projektin alussa miettineet sellaista valmistajaa, joka tekisi myös mallin kaavat, mutta nyt tarvitsimme sellaista, jolla olisi mahdollisuus kaavojen käyttämiseen koneelta. Suomalainen valmistaja olisi ollut siinä mielessä kätevä, että kommunikaatio ja logistiikka olisivat mahdollisimman vaivattomia. Suomesta oli kuitenkin hankala löytää kohtuullisen hintaista valmistajaa, joka suostuisi tuottamaan näin pienen sarjan. Villisiikin Patrick Campbell tarjoutui ottamaan yhteyttä erääseen suomalaiseen osuuskuntaan, joka voisi olla kiinnostunut mekkojemme valmistamisesta.

Onneksi kesäkuun alussa meille tarjoutui tilaisuus lähteä katsomaan valmistajia Virossa. Muotoilun puolen aikuisopiskelijat olivat etsimässä työvaatemalliston valmistajaa Helsingin kaupungin museolle, ja ohjaajani Hölttä sopi, että tekisimme yhteisen tutustumismatkan Tallinnaan. Kävimme yhden päivän aikana vierailulla neljän valmistajan tehtaissa eri puolilla Tallinnaa. Kaksi yrityksistä oli sellaisia, jotka voisivat sopia myös meidän projektiimme, mutta yksi valmistajista tuotti vain neuleita ja toinen oli pieni,

muutaman ompelijan ateljée, jossa kaavatkin tehtiin käsin. Kommunikointia helpotti huomattavasti se, että yksi aikuisopiskelijoista oli virolainen ja ohjaajanikin puhui jonkin verran eestiä. Osa valmistajista puhui myös suomea. Esittelimme projektimme kahdelle valmistajalle ja jätimme heille infopaketin, johon sisältyi yhteystietojen lisäksi tasokuva, materiaalinäyte, mittapistekuva ja alustava mittataulukko.

Valmistajat olivat melko erilaisia keskenään: ensimmäisessä paikassa joimme kahvit pienessä toimistohuoneessa, jonne kävelimme toiminnantäyteen ompelimon läpi. Vastaanotto oli ystävällistä ja avoimen kiinnostunutta. Toinen paikka oli selkeästi suurempi ja modernimpi, mutta siellä kohoteltiin vähän kulmia sille, kuinka pienistä sarjoista oli kyse. Istuimme suuressa kokoushuoneessa, emmekä nähneet ompelimoa lainkaan. Ompelemaani mallikappaletta syynättiin niin tarkoin, että huolittelemattomat ja suurpiirteisesti kohdistetut saumat alkoivat hävettää. Sinänsä minulla ei ollut ongelmaa luottaa ainakaan tehtaiden ammattitaitoon, kun oma ompelujälkeni ei kelvannut.

Koska tuotanto tulisi sijoittumaan kesään, valmistajien kesälomat olivat myös valintaan vaikuttavia tekijöitä. Saimme molemmilta virolaisilta valmistajilta varteenotettavat tarjoukset vierailumme jälkeen, mutta jälkimmäisen tehtaan kesälomat sijoittuivat juuri elokuulle, jolloin mekko olisi pitänyt olla tuotannossa, että se saataisiin syyskuuksi lavalle. Kyseisestä paikasta tarjouskin tuli sen verran hitaasti, ettemme olleet varmoja tehtaan yhteistyöhalukkuudesta.

Saimme Patrick Campbellin kautta myös tarjouksen suomalaiselta valmistajalta, mutta 70 euron kappalehintaa emme voineet harkita. Pohdinnan jälkeen teimme sopimuksen (Liite 10) ensimmäisen vaihtoehdon, virolaisen ASK Teenuksen kanssa. ASK Teenuksen lomat oli sovittu heinäkuun loppuun, joten lähettäisin kaavat ja ohjeistukset tehtaalle elokuun alkuun mennessä. Elokuun alussa valmistettaisiin pari mallikappaletta, joiden jälkeen siirryttäisiin tuotantoon, ja saisimme valmiit puvut syyskuun alkupuolella.

4.5.2 Ohjeistaminen tuotantoon

Olin hahmotellut ohjeistusta jo ennen valmistajan valintaa, mutta tuotantoon siirryttäessä tarvitsimme yksityiskohtaisempia ohjeita. Muokkasin tasokuvaa vastaamaan nykyistä versiota mekosta ja sen lisäksi piirsin myös sisäkuvan mekosta vuorituksen ohjeistamiseksi. Alun perin mekossa oli ollut rintamuotolaskokset vasta koosta 42 ylöspäin,

mutta sarjonnan yhteydessä päätinkin lisätä rintalaskokset myös pieniin kokoihin. Mitataulukkoon tuli myös pieniä muutoksia sarjontavaiheessa.

Mekon pituuden määrittäminen oli hyvin hankalaa; olin jättänyt sen sarjomatta, kunnes tuli aika lähettää kaavat eteenpäin tehtaalte. Tiina Rissanen oli pyynnöstäni toimittanut minulle listan kuoron naisten pituusmitoista. Koska kyseessä oli kokopitkä mekko, tulisi väkisinkin näkymään, ettei mekkoja ole tehty mittatilaustyönä; kuoron lyhin nainen oli 151 cm ja pisin 180 cm pitkä. Jokaisessa kokoryhmässä oli melkoisia pituuseroja naisten kesken, joten sopivaa keskiarvoa oli erittäin vaikea löytää. Alkoi olla selvää, että joitakin mekkoja jouduttaisiin pidentämään tai lyhentämään valmistuksen jälkeen. Yritin kuitenkin sarjoa helman pituuden siten, että mekko olisi tarpeeksi pitkä jokaisen kokoryhmän pisimmälle henkilölle.

Mietimme yhdessä Rissasen kanssa, että mekkojen lyhennyttäminen Suomessa tulisi varmaankin kalliiksi ja ongelmalliseksi aikataulujen kannalta, jos suurimmalle osalle tulisi korjauksia. Päätin kysyä valmistajalta, olisiko mahdollista saada mekot tilattua kahdessa eri pituusluokassa. Kaavoittaja ilmoitti, ettei se olisi mikään ongelma, mutta se vaatisi toisen sarjonnan ja tulisi maksamaan vähän ektraa. ASK Teenukselta kuitenkin ilmoitettiin, että kätevintä olisi lyhentää mekot leikkuuvaiheessa, jolloin ylimääräistä sarjontaa ei tarvittaisi ja muutos tulisi halvemmaksi.

Kaksi eri pituusvaihtoehtoa kullekin koolle helpotti huomattavasti helman pituuden sarjontaa. Korjasin taulukkoani kuorolaisten vartalonmitoista (Liite 9) ja määritin puvun pituuden kullekin koolle siten, että sarjonta olisi joko 0, 5 tai 10 cm. Yritin saada jokaiselle sopivan pituisen mekon 3 cm toleranssilla kumpaankin suuntaan – varauduin siihen, että lyhennyksiä tai pidennyksiä voitaisiin joutua tekemään, mutta yritin pitää erotuksen suhteellisen pienenä. Lisäsin ohjeistukseen vielä saumarakennekuvat valmistajan pyynnöstä. Lopulliset ohjeistukset (Liite 11) lähetin ASK Teenuksen tuotantopäällikölle Gerda Lillestelle.

4.5.3 Viestintä ja yhteistyö valmistajan kanssa

ASK Teenuksessa oli se hyvä puoli, että heidän managerinsa Anneli Kaldaru puhui suomea. Tuotantopäällikkö Gerda Lilleste oli kuitenkin meihin eniten yhteydessä, ja

hänen kanssaan kommunikoimme englanniksi. Kaikki viestit tulivat sekä itselleni että Tiina Rissaselle, joka hoiti raha- ja sopimusasiat.

Vaikka olin kaavoittanut ja sarjonut mekon itse, halusin kuitenkin ammattilaisen katsovan sarjonnan läpi ennen kuin kaavat tulostettaisiin. Opettajien kesälomien ja tietoteknisten vaikeuksien takia (Liite 7) en voinut kuin tukeutua ASK Teenuksen apuun. Pyy-simme mallikappaletta koon 38 lisäksi myös koossa 44, joten sarjonta oli saatava kuntoon melko aikaisessa vaiheessa. Otin yhteyttä kaavoittajaan sähköpostitse, ja hän sanoi tarkistavansa kaavat – yllätyksenä tuli kuitenkin se, ettei kaavoittaja ollut yhtään selvillä projektista ja ilmeisesti työskenteli myös eri yrityksessä, nimeltään Melvin OÜ. Olin yhteydessä Melvinin Margit Völman kanssa suomeksi, joten välillä jouduin lähettämään sähköpostit kahdella kielellä.

Ensimmäisten mallikappaleiden valmistamisessa ei kulunut montaa päivää. Päätimme käydä katsomassa mekkoja Tiina Rissasen kanssa paikan päällä, sillä hän ei ollut päässyt vielä näkemään tehdasta. Ajattelimme, että olisi myös helpompaa kommentoida ompelujälkeä ja mahdollisia ongelmia kasvotusten, kun mekot olivat kaikkien nähtävillä. ASK Teenus ilmoitti, että vierailu sopii, joten teimme päivämatkan Tallinnaan.

Varsinainen vierailu tehtaassa ei kestänyt kuin puolisen tuntia. Mekot olivat valmiina, eikä työn laadussa ollut mitään valittamista. Oikeastaan kommentointi meni niin päin, että valmistaja neuvoi minua tekemään muutoksia ohjeistukseen ja kaavoihin. Muutokset koskivat enimmäkseen ompeluteknisiä asioita. En nähnyt niissä mitään ongelmaa, joten korjasin saumarakenteet vastaamaan ompelijoiden toiveita. Esimerkiksi takakappaleen leikkaussaumojen saumanvarat käännettiin saman suuntaisiksi ja helmaan vaihdettiin pikeerauksen sijaan tavallinen tikkaus; valmistaja huomautti, ettei pitkässä helmassa pikeeraus tulisi kestäväksi käytössä kovinkaan hyvin, sillä korkokengät taakertuisivat lankoihin helposti. Pääntien muotokaitaleen kärkeä päätettiin myös muuttaa. Kaavoissani se oli pyöristetty, mutta heidän mielestään se oli helpompi ommella teräväksi. Mekon pituutta valmistaja piti tolkuttomana, mutta päätin katsoa sitä vasta sovituksessa.

Otimme mallikappaleet mukaan Suomeen sovitettavaksi. Kokeilimme mekkoja parin henkilön päälle ja esittelimme niitä kuoron harjoituksissa. Pituus oli koolle 44 juuri sopiva, mutta koon 38 edustajalle muutaman sentin liian lyhyt. Muuten istuvuus oli hyvä, mutta rinnanympäryys vaikutti hieman pieneltä. Mitattuani mekot huomasin, että ne

poikkesivatkin muutaman sentin mittataulukosta. Tässä vaiheessa en enää tehnyt kaavamuutoksia itse, ettei tulisi turhaa kaavojen edestakaisin lähettelyä, etenkin kun Melvinin Margit Völmalla oli käytössään eri kaavaohjelma, kuin koululla. Pyysin häntä tekemään tarvittavat korjaukset kaavoihin ennen tuotantoa. Kaavamuutosten lisäksi Völma teki myös asetelmat, jotta kankaan kulutus saataisiin optimoitua.

Aikaa kului viikko, ja kuvittelin kaiken olevan tuotannossa kunnossa, kun mitään ei kuulunut. Sitten selvisi, etteivät kaavat olleet liikkuneet Melviniltä eteenpäin, koska he odottivat, että lasku kaavamuutoksista, papereista ja asetelmista (Liite 12) maksettaisiin ensin. Musiikkitalon Kuoro ei ollut lähettänyt tarvittavia laskutustietoja, koska oli epäselvyyttä siitä, ettei kaavatyö kuulunut ASK Teenuksen kanssa laaditun sopimuksen piiriin. Kaavat olivat sen verran myöhässä, että myös Gerda Lillesteltä tuli viestiä, että mekkoja ei kohta saataisi sovitussa aikataulussa.

Onneksi mekot eivät myöhästyneet alun perin sovitusta päivämäärästä kuin kaksi päivää. Olimme sen verran varautuneet vastoinkäymisiin, että olimme sopineet alkuperäisen deadline maanantaille 10.9., kun kuoron ensiesiintyminen olisi 21.9. Tiina Rissanen oli järjestänyt kuljetuksen suoraan Musiikkitalolle, jonne mekot saapuivat keskiviikkoiltapäivänä 12.9. Olimme vastaanottamassa mekkoja yhdessä Rissasen sekä muutamien vapaaehtoisiksi ilmoittautuneiden kuorolaisen kanssa.

4.6 Valmis tuote asiakkaalle

4.6.1 Esiintymisasujen jakaminen kuorolle

Puvut jaettiin kuorolaisille kahdessa erässä. Muutamaa poissaolijaa lukuun ottamatta seurasin kaikkien sovitusta. Olin tulostanut taulukot kuorolaisten vartalonmitoista, ja pari vapaaehtoista kuorolaista auttoi minua ja Rissasta laputtamaan mekkoihin nimiä ja jakamaan mekot omistajilleen. Valitettavasti jouduimme hoitamaan sovitukset varastotilassa, jossa ei ollut peiliä, joten halukkaat joutuivat juoksemaan vessan ja varastotilan väliä nähdäkseen itsensä peilistä.

Pukujen sovitukset olivat todella hektisiä. Onneksi emme olleet pyytäneet ensimmäiseen erään niin paljon sovittajia, joten saimme vähän harjoiteltua rutiinia seuraavaa kertaa varten. Rissanen oli myös sopinut hieman eri aikoja eri kuorolaisten kanssa, ettei syn-

tyisi jonoa ja ruuhkaa pukujen jakamistilanteessa. Katsastin nopeasti, miten puvut istuivat sovittajille ja tarjosin eri kokoa tarpeen mukaan. Kysyin myös kaikilta, ketkä ehdin tavoittaa, miltä mekko tuntui päällä ja vaivasiko jokin asia mekossa.

Puvun helma oli todella monelle muutaman sentin liian lyhyt, mistä olin hyvin harmisani. En ehtinyt tässä tilanteessa mitata, vastasiko pituus sitä, mitä oltiin pyydetty, vai oliko helma lyhentynyt valmistusvaiheessa. Joka tapauksessa olisin halunnut lisätä melkein kaikille pari senttiä lisää pituutta, joillekin enemmän. Niille, joiden mekkojen olin arvellut olevan liian pitkiä, ne olivatkin sopivia. Olimme varautuneet viemään jonkin verran mekkoja lyhennettäväksi, mutta nyt kävi ilmi, että tarvittaisiinkin pidennyksiä. Ensi-iltaan oli kuitenkin vain suurin piirtein viikko, joten päätimme viedä vain kriittisimmät tapaukset korjattavaksi ennen sitä. Esitin Rissaselle toivomuksen, että muidenkin mekkoja pidennettäisiin jossain vaiheessa sen verran, kuin helmakäänteestä irtoaisi. Valmistuttaminen oli tullut sen verran edulliseksi, että budjetista lohkeaisi vielä jonkin verran mekkojen korjauttamiseen.

Olimme tilanneet kahdeksan ylimääräistä mekkoa sen lisäksi, että ASK Teenuksen valmistamat kaksi koekappaletta olivat myös käytettävissä. Ylimääräisille oli käyttöä, sillä vaihdoimme sovituksessa kokoa kymmenelle henkilölle. Koot vaihtuivat hyvin kätevästi, ja olin tyytyväinen siihen, että kaikille saatiin lähinnä omaa kokoa oleva puku. Yksi ensimmäisen kerran sovittajistakin, joka oli ollut nyreänä ”telttamaisesta” ja ”kaapumaisesta” mekostaan, sai pienemmän koon itselleen, kun sellainen vapautui toisena päivänä. Toisen päivän päätteeksi ylimääräisiä mekkoja oli kaikkia muita paitsi kolmea pienintä kokoa. Sopii vain toivoa, että jos kuoroon liittyy uusia naislaulajia, he ovat vähintään kokoa 40.

Mekkoihin ei tarvittu pituuksien lisäksi muita suuria muutoksia kuin yhdelle henkilölle, jolla oli harvinainen vartalotyyppi. Hän oli positiivisesti yllättynyt siitä, että mekko oli niinkin sopiva, sillä hyvin pienikokoisena naisena hän ei kuulemma ikinä löytänyt istuvia vaatteita. Rissanen lupasi viedä mekon korjattavaksi ompelijalle samalla, kun lyhennyttäisi omaa mekkoaan – hän oli yksi niistä harvinaisista tapauksista, joille mekko oli liian pitkä.

Jaoimme kaikille pukujen pesu- ja hoito-ohjeet sovitusten yhteydessä; monelle tuli yllätyksenä, ettei mekkoa voisi vesipestä, vaan se olisi vietävä tarvittaessa kuivapestäväksi omalla kustannuksella. Pohdimme asiaa jo kankaiden hankintavaiheessa, jolloin

otimme puheeksi irrotettavien kainalolappujen mahdollisuuden. Pesettämisen tarvetta voisi vähentää kiinnittämällä puvun sisäpuolelle kainalolaput, jotka voisi tarvittaessa irrottaa ja pestä erikseen. Koska kainalolapuille oli kysyntää, päätimme hankkia nekin esiintymisasun budjetista. Tavoitteena oli saada niitä ainakin parillekymmenelle naiselle ensi-iltaan.

Kuva 37. Musiikkitalon Kuoro. (Löfroos 2012.)

Samana päivänä, jolloin oli mekkojen toinen sovituspäivä, koko kuoro kokoontui myös poseeraamaan yhteiskuvaa (Kuva 37) varten, joten kuoron miehetkin pääsivät näkemään naiset puvuissaan. Miehet eivät antaneet kovinkaan äänekkästä palautetta naisten vaatteista – ehkä muutama ihasteli sitä, että naisilla oli juhlavat vaatteet. Kuoron naisilta tuli eniten kommenttia siitä, että mekkojen kokomerkinnot olivat ihmeellisen

suuria. Vaikka mekko olisi ollut sopivan kokoinen, moni ei tahtonut uskoa olevansa mittojensa mukaan sitä vastaavaa kokoa. Osasin odottaa tällaista palautetta, sillä vaatekauppojen koot vastaavat harvoin N-2001-mittataulukkoa; moni käyttää vakituisesti vaatteita, joiden on merkitty olevan kokoa 42, mutta N-2001-mittataulukon mukaan ovatkin kokoa 46. Itsekin olen taulukon mukaan kokoa 42, mutta käytän eniten koon 40 vaatteita, merkistä riippuen jopa kokoa 38. Yritin parhaani mukaan selittää tätä kuorolle ja sanoin kaikille, ettei kokomerkinästä kannata välittää. Onneksi mekossa itsessään ei ollut kokolappua, vaan se oli merkitty vain tarralla pukupussiin.

Positiivista palautetta tuli etenkin mekon väristä. Moni sanoi sitä yllättäväksi valinnaksi, mutta totesi sen sopivan oikeastaan kaikille. Vedokset istuivat hyvin eri tavalla rinnan muodon mukaan ja samaten sauman paikka vaihteli rinnan alta vyötärölle, mutta mielestäni se ei näyttänyt pahalta – moni vain kyseli, miten mekon olisi tarkoitus istua. Rintamuotolaskoksen paikka pisti vähän silmään isokokoisimmilla naisilla, joilla se asettui liian ylös, mutta onneksi se oli melko huomaamaton yksityiskohta. Olin kaiken kaikkiaan tyytyväinen istuvuuteen, sillä oli ollut melkoisen haastavaa saada samaa mallia sopimaan yli 45 naiselle, joita oli kokojen 34–52 ja pituuksien 151–180 cm väliltä.

4.6.2 Projektin päättäminen

Jännitys oli helpottanut jonkin verran sen jälkeen, kun puvut saatiin jaettua kuorolle, eikä mitään suurta katastrofia tapahtunut. Olimme Tiina Rissasen kanssa molemmat tyytyväisiä ja huojentuneita, mutta vielä oli jonkin verran tekemistä. Viimeinen viikko ennen ensi-iltaa oli kiireinen: Rissanen vei pukuja korjattavaksi, kuoro treenasi esitykseen ja minä metsästin kainalolappuja.

Villisilkin Patrick Campbell oli ehdottanut kainalolappuja Nappitalosta, joten kävin ensimmäiseksi kysymässä niitä sieltä. Myymälässä ei ollut tarpeeksi, mutta Nappitalosta sanottiin, että niitä saataisiin kyllä tilattua nopealla aikataululla. Rissanen oli ehdottanut, että hankkisimme kainalolappuja 50–70 kappaletta. Nappitalossa kainalolappujen hinta olisi ollut paljousalennuksenkin jälkeen yli 4 euroa, mikä kuulosti mielestäni melko kalliilta. Kävin katsomassa lappuja myös Stockmannilta, jossa hintaluokka oli sama. Päätin kokeilla seuraavaksi tukkuja. Kainalolappuja ei löytynyt monenkaan valikoimasta, mutta soiteltuani muutamia läpi löysin yhden tukun, joka pystyi toimittamaan pari-

kymmentä kappaletta pikaisesti ja loput myöhemmin, alle puolella Nappitalon hinnasta. Tiina Rissanen hoiti tilauksen saman päivän aikana.

Vielä oli pari päivää aikaa ennen ensi-iltaa. Päätin kuluttaa ylimääräisen ajan muokkaamalla ompelemastani koekappaleesta itselleni oman version (Kuva 38) konserttiin. Ajattelin, että olisi mukava näyttää yhdenmukaiselta kuoron kanssa, mutta kevensin mekkoa lyhentämällä sen polvipituiseksi ja poistamalla hihat. Oikeastaan mekkoni päättyi muistuttamaan melkoisesti sitä versiota, joka oli ollut ensimmäisissä luonnoksissani helmikuun tienoilla.

Kuva 38. Protosta muokattu oma mekko ensi-iltaan.

Kuoron ensiesiintymiskonserttiin saavuin vain katsojana – enää ei ollut mitään, mitä olisin voinut tehdä esiintymisasuille. Pääsin tarkkailemaan pukuja läheltä, sillä istuimme ohjaajani kanssa toisella rivillä. Kiinnitin huomiota siihen, että mekot näyttivät lavalla vaaleammilta kuin olin ajatellut, mutta väristä tuli runsaasti positiivista palautetta. Oma mekkokin oli hyvä idea, sillä pääsin esittelemään kangasta yhdelle puvuista kiinnostuneelle katsojalle esityksen päätyttyä. Ohjaajani sattui kuulemaan, kun lähellä istunut naisihminen kommentoi pukuja, ja kiiruhti ilmoittamaan, että suunnittelija istuu tässä aivan vieressä.

Esityksen jälkeen Musiikkitalon aula oli täynnä esiintymisasuissaan kuljeskelevia kuorolaisia, jotka halailivat läheisiään. Tilanteen hieman rauhoituttua kuoro ja vierailevat solistit kokoontuivat harjoitustilojen yhteyteen syömään, juomaan, juhlimaan, laulamaan ja pitämään puheita. Tunnelma oli hilpeä, riehakas, helpottunut ja kiitollinen. Sain napattua muutaman kuorolaisen harjoitussaliin kuvattavaksi (Kuva 39) ennen kuin kaikki vaihtoivat vaatteensa. Sain myös osani taputuksista ja lasien kilistelyistä, kun kuoron johtaja Tapani Länsiö kiitti minua työstäni. Hän totesi, että jos hän jostain oli ollut huolissaan, se oli naisten vaatetuksesta – mutta onneksi olin hoitanut asian kunnialla.

Kuva 39. Tiina Rissasen ja Milka Mustosen esiintymisasut. (Kauhanen 2012.)

5 Pohdintaa

Projektille on tyypillistä, että vasta sen päätyttyä selviää, miten se olisi kuulunut tehdä. Oma projektini ei ollut mikään poikkeus. Koska opinnäytetyön tarkoituksena on ymmärtääkseni näyttää, mitä on prosessin aikana oppinut, projekti oli tässä mielessä hyvin onnistunut. Välillä olin täysin hukassa, mutta koulutuksesta ja pohjatutkimuksesta oli

juuri sen verran apua, että sain ratkaistua projektin aikana nekin ongelmat, joita ei koskaan ennen ollut tullut vastaan. Sain itseluottamusta ammattitaitoni suhteen, kun huomasin, että jos en jotain osannut, se oli kuitenkin täysin mahdollista selvittää.

Kun otin aiheen vastaan, olin eniten huolissani siitä, ettei minulla ollut kovin suurta luotamusta suunnittelijan taitoihini. Olen edelleen sitä mieltä, että vahvuuteni ovat tekniemmässä työssä. Päähäni on ehtinyt istua se ajatus, että tulen toimimaan mallimestarina valmistumisen jälkeen – siksi on hämmentävää, että tämän työn kohdalla eniten esillä on suunnittelutyö. Muutos tapahtui osittain prosessin aikana: huomasin, että minulle oli jotenkin luontevampaa taulukoida ja vertailla vartalonmittoja ja tehdä mittataulukkoita kuin ideoida ja luonnostella. Jouduin puoliksi pakottamaan itseni suunnittelutyöhön, mutta olen siitä kuitenkin hyvin tyytyväinen. Kerätessäni luonnoksia jälkikäteen kirjalliseen työhön huomasin, etteivät ne olleet ollenkaan hullumpia. Oikeastaan jäi harmittamaan, etten ollut kehittänyt kaikkia idea-astetta pidemmälle, sillä olisin voinut saada aikaan jotain vielä parempaa.

Tutkin suunnittelun teoriaa sekä yleisellä tasolla että vaatetuksen näkökulmasta. Osa suunnittelun teoriasta oli jo tuttua koulun alkua ajoista, mutta sitä oli huomattavasti helpompaa ymmärtää ja soveltaa, kun oli tehnyt vuosien aikana enemmän suunnittelutöitä. Muistin Papanekin funktiokokonaisuudenkin hämärästi, mutta olin yllättynyt siitä, että nyt siinä olikin mielestäni jotain järkeä. Olin pohtinut projektin kohdalla esteettisyyden ja käytännöllisyyden ristiriitaa; teoria auttoi minua ymmärtämään, että onnistuneen tuotteen aikaansaamiseksi kaikkien osa-alueiden täytyy olla tasapainossa.

Koska olen luonteeltani hyvin käytännöllinen, luova suunnittelu on vaikuttanut välillä jonkinlaiselta taikuudelta. Tuotesuunnittelun perusteiden tutkiminen helpotti minua käsittämään, minkälaisia välineitä suunnittelutyössä voidaan käyttää. Olin myös kiinnostunut siitä, mistä osista tuotteen kokonaisilme muodostuu ja miten pienillä elementeillä tyylin tulkintaan voidaan vaikuttaa.

Vaatesuunnittelua koskeva pohjamateriaalini koski enimmäkseen työvaatetusta, mutta se oli helposti sovellettavissa tähän työhön, sillä asiakkaana oli yritys ja käyttäjänä suurrehko ryhmä. Työvaatteissa otetaan huomioon sekä yrityksen imago, että vaatteen käyttöominaisuudet tietyssä paikassa ja tilanteessa. Kuoron tapauksessa ei tarvinnut huomioida erikoisia työasentoja tai vaatteen suojaavuusominaisuuksia, mutta muuten sain hyödynnettyä hyvin työvaatetukseen laadittuja ohjeita. Tutustuin pariin työvaate-

tusta käsittelevään opinnäytetyöhön: huomasin, että niiden lähtökohdat suunnittelutyöhön olivat hyvin samanlaiset kuin omassa projektissani.

Suunnitteluprosessista oli tullut koulun aikana jo vähän rutiinia, mutta siinä oli jonkin verran eroja, kun kyseessä oli tilaustyö yrityksen toimeksiannosta. Koulussa muutenkin prosessi päättyi usein tulostukseen, joten toimeenpanevasta vaiheesta minulla ei ollut juurikaan kokemusta. Kankaiden hankinta ja alihankkijan löytäminen olivat minulle täysin vieraita asioita, enkä tässä vaiheessa ollut myöskään kummemmin kommentoinut keskeneräisiä tuotteita tai ollut muuten yhteydessä valmistajien kanssa; siitä tuli rutiinia vasta sen jälkeen, kun olin tehnyt mallimestarin töitä työharjoittelussa.

Projektin aikana harmittelin useampaan otteeseen, ettemme määritelleet tarpeeksi selkeästi kaikkien projektiin osallisten henkilöiden vastuualueita jo ennen työn aloittamista. En ollut varautunut laatimaan sopimuksia tai neuvottelemaan alihankkijoiden kanssa raha-asioista – puhumattakaan siitä, että ryhtyisin tarpeen tullen korjausompelijaksi. Jossain vaiheessa projektia tuli kuitenkin vastaan sellaisia tilanteita, missä jouduin sanomaan ei. Halusin pitää pääni tietyissä asioissa, etten joutuisi tekemään hirveästi ylimääräistä työtä; projekti työllisti minua jo muutenkin kokopäiväisesti siinä vaiheessa, kun olimme siirtymässä tuotantoon.

Oikeastaan ristiriita syntyi siitä, että kaikilla vaikutti olevan eri käsitys jokaisen roolista projektissa. Tiina Rissanen vaikutti odottavan, että ohjaajani olisi ollut tiiviimmin mukana. Omasta puolestani jouduin usein vakuuttelemaan eri tahoille, että kyllä minä osaan ja tiedän mitä teen – vaikka olisinkin ollut itse epävarma. Suurin vastuu oli Tiina Rissanen harteilla, mutta minun oli vastattava hänelle. Viime kädessä ohjaajani oli puolestaan vastuussa siitä, että minä hoitaisin hommat. Olisimme kuitenkin pystyneet selkeyttämään asioita huomattavasti määrittelemällä heti alussa kaikkien roolit, vastuualueet ja yhteisen aikataulun välitavoitteineen. Jokaisella oli kuitenkin oma päivätyönsä ja muut tehtävät, jotka tekivät aikatauluttamisen haastavaksi. En ollut myöskään tottunut siihen, että minun pitäisi olla koko ajan tavoitettavissa, mikä oli omiaan lisäämään stressiä.

Kaikkein antoisinta projektissa oli se, että opin ratkomaan uudenlaisia ongelmia ja tekemään tärkeitä päätöksiä itsenäisesti. Ohjaajani lisäksi sain neuvoja myös muilta opilailta, opettajilta ja opponentiltani. Pääsin yli siitä kynnyksestä, etten muka voisi soittaa ja kysellä ammattilaisilta, jos en itse kuulosta pätevältä. Koska asiakkaani Musiik-

kitalon Kuoro kuulosti asialliselta ja uskottavalta, myös roolini vaatetusalan asiantuntijana tuntui luontevalta.

Haastavimmat osa-alueet projektissa olivat ehdottomasti kankaiden hankinta ja valmistajan löytäminen. Onneksi löysin sellaisia ammatti-ihmisiä, joiden neuvoihin ja osaamiseen pystyin luottamaan. Etenkin kangasagentin kohdalla kommunikointi ei ollut mitenkään virallista tai tuntunut siltä, että kyseessä olivat myyjä ja asiakas. Falck Textilen Patrick Campbellia varmasti kiinnosti tilauksen rahallinen arvo, mutta saimme häneltä myös paljon hyödyllistä tietoa, joka ei varsinaisesti kuulunut kangastilauksen piiriin. Ehkä vaikutin hieman sääliittävältä valtavan projektini kanssa, ja hän halusi auttaa opiskelijaa hädässä.

Kaiken kaikkiaan olisin toivonut, että projektille olisi ollut enemmän aikaa. En osaa kuitenkaan sanoa, olisinko osannut käyttää sitä aikaa hyvin, sillä asioilla on tapana järjestyä vasta sitten, kun on tulenpalava kiire. Jälkeenpäin mietin, että olisin voinut luonnostella paljon enemmän, mutta yleensä saan senkin aikaan vasta paineen alla. Olisin myös voinut suhtautua hieman kriittisemmin kuoron asettamiin rajoitteisiin ja toiveisiin. $\frac{3}{4}$ -hiha ja empirevyötärö syntyivät kuoron toiveesta, mutta olisin voinut löytää kekseliäämpiäkin ratkaisuja, jos en olisi jumiutunut liikaa toivomuksiin. Käsivarret olisi saanut varmaan peitettyä sellaisellakin tavalla, joka ei olisi vaatinut istuvaa hihaa, joka kuitenkin hiostaa jonkin verran. Kainalolaput olivat yksi ratkaisu, mutta toivoisin, että olisin keksinyt muitakin vaihtoehtoja.

Jälkeenpäin ajatellen olisin voinut palata ideoinnissa ja luonnostelussa taaksepäin siinä vaiheessa, kun miesten puvuksi valittiin frakki ja mekon pituudesta tuli kokopitkä. Puvun luonne muuttui siinä vaiheessa niin paljon, että en ole varma siitä, oliko ihan fiksua vain muuttaa valittua luonnosta toiveiden mukaiseksi. Luulisin, että olisin voinut ideoida vielä paljon muitakin vaihtoehtoja, kun olisin asennoitunut pukuun, joka toimii frakin parina. Jostain syystä siinä vaiheessa projektia ei tullut mieleenikään miettiä koko ajatusta uusiksi, kun luonnostelu oli viety jo niin pitkälle.

Sekä kankaiden hankinnan että valmistajan etsimisen olisi voinut aloittaa paljon aikaisemmassa vaiheessa, mutta ongelma oli siinä, etten tiennyt yhtään, miten siinä edetäisiin. Olisi ollut mukavaa, jos kankaat olisivat olleet mukana jo ideointivaiheessa. Samoin mallista olisi voinut tulla erilainen, jos olisin ollut valmistajaan yhteydessä jo aiemmin, sillä ensimmäisetkin mallikappaleet ja kaavat olisi voitu valmistaa alihankkijalla.

Toisaalta taas kaavoittaminen oli mielenkiintoista toteuttaa itse, ja opin siitäkin hyvin paljon uutta. Suunnittelu jatkui luontevasti vielä kaavoitusvaiheessa, kun jouduin miettimään tarkemmin, miten siirtäisin ideat piirustuksista kankaalle.

Valmiisiin kuoropukuihin oltiin tyytyväisiä, vaikka olin välillä hukkua huoleen ja jännitykseen. Tärkeintä oli, että sain kuoron naisilta suoraan kiitosta ja palautetta, sillä sen rehellisyyteen luotan eniten. Varsinkin tuntemattomien ihmisten kehuja ja kiitosten kohteena oleminen tuntui hassulta ja hämmentävältä, vaikka tiesinkin hoitaneeni homman hyvin. Oli hienoa saada saavutettua jotain konkreettista, jonka hoidin itse alusta loppuun. Jo ensi-illan jälkimainingeissa (Kuva 40) oli melko voittoisa olo, kun näin puvut ensimmäistä kertaa lavalla, mutta vielä paremmalta on tuntunut nähdä esiintymisasut kuoron käytössä myöhemmissä konserteissa (Liite 13). Jää nähtäväksi, kuinka monta vuotta saan niitä vielä katsella.

Kuva 40. Tiina ja Noora ensiesiintymisen jälkeen. (Kauhanen 2012.)

Lähteet

Antikainen, Tuula; Hurme, Maisa; Ilmarinen, Raija; Mäkinen, Helena ja Tammela, Erja 1996. Toimiva työ- ja suojavaatetus. Helsinki: Työterveyslaitos.

Häti-Korkeila, Marjatta ja Kähönen, Hannu 1981. Tuotesuunnittelun perusteita. Helsinki: WSOY.

Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko ja Sajavaara, Paula 1997. Tutki ja kirjoita. 10., osin uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Kähönen, Marja 2003. Vaatetusalan alihankintatoiminta Virossa. Opinnäytetyö. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia.

Kämpjärvi, Minna 2003. Helsingin kaupungin matkailu- ja kongressitoimiston henkilökunnan työasujen kehittämissuunnitelma. Opinnäytetyö. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia.

Karvonen, Erkki 1999. Elämää mielikuvayhteiskunnassa: Imago ja maine menestystekijöinä myöhäismodernissa maailmassa. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Kettunen, Ilkka 2000. Muodon palapeli. Helsinki: WSOY.

LPR-Arkkitehdit Oy 2010. "a mezza voce" – Musiikkitalon arkkitehtuurista. Tietoa talosta: Avaintietoa [verkkosivu] <<http://www.musiikkitalo.fi/web/fi/a-mezza-voce>> (23.3.2013).

Marttila-Vesalainen, Ritva ja Risikko, Tanja 2005. Vaatteet ja haasteet. Helsinki: WSOY.

Musiikkitalo 2011a. Avaintietoa. Tietoa talosta [verkkosivu] <<http://www.musiikkitalo.fi/web/fi/avaintietoa>> (23.3.2013).

Musiikkitalo 2011b. Musiikkitalon historiaa lyhyesti. Tietoa talosta: Avaintietoa [verkkosivu] <<http://www.musiikkitalo.fi/web/fi/historia>> (23.3.2013).

Musiikkitalo 2011c. Tervetuloa Musiikkitaloon. Tietoa talosta [verkkosivu] <<http://www.musiikkitalo.fi/web/fi/tervetuloa>> (23.3.2013).

Musiikkitalo 2011d. Saavutettavuus. Tietoa talosta [verkkosivu] <<http://www.musiikkitalo.fi/web/fi/saavutettavuus>> (23.3.2013).

Musiikkitalo 2011e. Konserttisali. Tietoa talosta [verkkosivu] <<http://www.musiikkitalo.fi/web/fi/konserttisali>> (23.3.2013).

Musiikkitalo 2012. Musiikkitalon Kuoro. Tietoa talosta [verkkosivu] <<http://www.musiikkitalo.fi/web/fi/kuoro>> (23.3.2013).

Musiikkitalon Kuoro 2011. Musiikkitalon Kuoron sisäinen materiaali.

Pohjola, Juha 2003. Ilme: Visuaalisen identiteetin johtaminen. Helsinki: Inforviestintä Oy.

Sairo, Anna 2008. Pelin henki - Työvaatteiden suunnittelu- ja hankintaprosessi Grand Casino Helsingille. Opinnäytetyö. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia.

Tihinen, Juha-Heikki 2011. Maaäiti Musiikkitalon katossa. Tietoa talosta: Avaintietoa [verkkosivu] <<http://www.musiikkitalo.fi/web/fi/gaia>> (23.3.2013).

Kuvalähteet

Kuva 2. Häti-Korkeila, Hannu ja Kähönen, Marjatta 1981. Papanekin funktiokokonaisuus. Häti-Korkeila, Hannu ja Kähönen, Marjatta, Tuotesuunnittelun perusteita. Helsinki: WSOY, 25.

Kuva 3. Pohjola, Juha 2003. Tyylin ulottuvuudet. Pohjola, Juha, Ilme: Visuaalisen identiteetin johtaminen. Helsinki: Inforviestintä Oy, 110.

Kuva 4. Pohjola, Juha 2003. Brandin määrittysten ja visuaalisten elementtien suhde. Pohjola, Juha, Ilme: Visuaalisen identiteetin johtaminen. Helsinki: Inforviestintä Oy, 115.

Kuva 5. Antikainen, Tuula; Hurme, Maisa; Ilmarinen, Raija; Mäkinen, Helena ja Tamela, Erja 1996. Esimerkkejä pituuden lisäämisestä muutamissa työliikkeissä. Antikainen, Tuula ym., Toimiva työ- ja suojavaatetus. Helsinki: Työterveyslaitos, 119.

Kuva 6. Antikainen, Tuula ym. 1996. Eräiden työ- ja suojavaatekankaina käytettävien kuitujen ominaisuuksia. Antikainen, Tuula ym., Toimiva työ- ja suojavaatetus. Helsinki: Työterveyslaitos, 59.

Kuva 7. Löfroos, Mikko 2011. Ensimmäiset harjoitukset 11.12.2011: Harjoitusten päätteeksi kuoro kävi tutustumassa Musiikkitalon pääsaliin ja kajautti ilmoille Brucknerin Locus Isten [verkkosivu]. <https://fbcdn-sphotos-h-a.akamaihd.net/hphotos-ak-prn1/381710_306846529349000_1440626430_n.jpg> (1.4.2013).

Kuva 8. Löfroos, Mikko 2013. 2013 ensimmäiset harjoitukset: Aluksi pieni tilannekatsaus [verkkosivu]. <https://fbcdn-sphotos-c-a.akamaihd.net/hphotos-ak-frc1/701937_528702980496686_556359468_o.jpg> (1.4.2013).

Kuva 9. Löfroos, Mikko 2012. Keväinen laulupäivä 13.5.2012: Tunnelma ei varsinaisesti ollut haudanvakava... [verkkosivu]. <https://fbcdn-sphotos-e-a.akamaihd.net/hphotos-ak-ash4/465194_415290145171304_1283611647_o.jpg> (1.4.2013).

Kuva 10. Henrikinseurakunta 2012. Koko kuoro [verkkosivu]. <https://www.turunseurakunnat.fi/files/images/henrikinseurakunta/seurakunnassa_tapahtunutta/koko_kuoro.jpg> (24.3.2013).

Kuva 11. Reinikainen, Mikko 2009. Polyteknikkojen kuoro Johanneksen kirkossa [verkkosivu]. <<http://www.polyteknikkojenkuoro.fi/kuvat/2009/pk-ja-juha-kuivanen-johanneksessa-480x240.jpg>> (24.3.2013).

Kuva 12. St. Leonard's, Streatham 2011. The choir at Chichester Cathedral, May 2011 [verkkosivu]. <<http://www.stleonard-streatham.org.uk/images/chichester.jpg>> (24.3.2013).

Kuva 13. Savolainen, Heikki 2010. Laurin Laulajat vuonna 2010 [verkkosivu].
<<http://www.lohjanseurakunta.fi/kuvat/lohja-2090-7a1d2dae4cc5e772d21cdf7c9e7e763f.jpg?v=1355934680>> (24.3.2013).

Kuva 14. Pence, Erin 2011. Wittenberg Choir Heads In Bold New Direction With Ohio State Tour March 24–28 [verkkosivu].
<http://www4.wittenberg.edu/features/2012/choir/choir_group.jpg> (24.3.2013).

Kuva 15. Lieksan seurakunta 2006. Nuotta [verkkosivu].
<<http://lieksanseurakunta.fi/files/images/200601170506560.nuotta.jpg>> (24.3.2013).

Kuva 16. Braxén-kuoro 2012. Braxen-kuoro Jyväskylässä, 2012 [verkkosivu].
<<http://files.kotisivukone.com/braxen-kuoro.kotisivukone.com/kuvat/ryhmakuva.jpg>> (24.3.2013).

Kuva 17. Väisänen, Veli-Pekka 2010. Kuoro [verkkosivu]. <<http://www.veli-pekkavaisanen.net/images2/kuoro/kuoro1.jpg>> (24.3.2013).

Kuva 18. Lapuan sekakuoro ry 2008. Soi laulumme laajan Pohjanmaan [verkkosivu].
<http://lapuansekakuoro.fi/wp-content/gallery/lapuan-sekakuoro-90-vuotta/sekakuoro_90v.jpg> (24.3.2013).

Kuva 19. Liimatainen, Jori 2009. Turkulainen Aino-kuoro esittää Suomen paras kuoro -kisassa itse sovittamansa Freemanin hitin Kaksi lensi yli käenpesän. Turun Sanomat – verkkolehti. 3.10.2009 [verkkosivu] <<http://www.ts.fi/viihde/78533/4/78536.jpg>> (24.3.2013).

Kuva 20. Holmes, Christopher 2009. Amabile Girls' Choir [verkkosivu].
<http://www.amabile.co.uk/e107_images/custom/amabile_1.jpg> (24.3.2013).

Kuva 21. Keravan naislaulajat ry 2011. Naiskuoro Aiolis, Suomen paras kuoro 2011 – alkuerä 3.5.11 [verkkosivu]. <http://www.aiolis.net/kuvat/galleriakuvat/tb_2243.jpg> (24.3.2013).

Kuva 22. Musiikkitalo 2010. Organisaatorakenne [verkkosivu].
<http://www.musiikkitalo.fi/image/image_gallery?uuid=12325555-a3d2-4b16-b997-64d4601ed8bd&groupId=10138&t=1284620278096> (23.3.2013).

Kuva 24. Porvoon Taiteilijaseura ry 2011. Kirsi Kaulanen: Gaia [verkkosivu].
<http://porvoontaiteilijaseura.com/jasenet/KirsiKaulanen/Gaia_suuri.jpg> (8.4.2013).

Kuva 25. Musiikkitalo 2011. Permanto, rivi P5, paikka 0909 [verkkosivu].
<http://www.musiikkitalo.fi/image/image_gallery?img_id=220653&t=1364831372906> (23.3.2013).

Kuva 26. Musiikkitalo 2011. Parvi, rivi L3, paikka 1698 [verkkosivu].
<http://www.musiikkitalo.fi/image/image_gallery?img_id=220636&t=1364831371386> (23.3.2013).

Suunnittelutehtävässä huomioitavat osatekijät

(Häti-Korkeila, Marjatta ja Kähönen, Hannu 1981. Tuotesuunnittelun perusteita. Helsinki: WSOY, 6–7.)

SUUNNITTELUKYKY		
KULTTUURIA JA HISTORIAA KOSKEVA TIETO: <ul style="list-style-type: none"> Kansallisuus / kansainvälisyys Mennyt ja tuleva kehitys Tyylien historia 	YMPÄRISTÖÄ KOSKEVA TIETO: <ul style="list-style-type: none"> Esineympäristö ym. Ihmisen rakentamaan ympäristöön liittyvä Luonnonympäristö, ympäristönsuojelu, resurssit 	TUOTANTOA KOSKEVA TIETO: <ul style="list-style-type: none"> Erilaiset teknologiat Materiaalit Valmistustekniikat Markkinointi Jakelu, pakkaus, kauppa Uudelleenkäyttö Tuotantoprosessi
KÄYTTÄJÄÄ KOSKEVA TIETO: <ul style="list-style-type: none"> Tarpeet, tottumukset, tavat Havaintojärjestelmä, aistit, hermosto Motoriikka, kinesiologia Antropometria Erilaisten käyttäjäryhmien vaatimukset Käyttöprosessi 	SUUNNITTELUA KOSKEVA TIETO JA TAITO: <ul style="list-style-type: none"> Sommittelukyky Sommittelun peruste-kijöitä koskeva tieto Värioppi Estetiikka Tyylioppi ja tyylitaju Materiaalitaju 	MOTIVAATIO <ul style="list-style-type: none"> Positiivinen ennakkokäsitys ja kokemukset alalta Realistinen käsitys suunnittelijan asemasta ja vaikutusmahdollisuuksista Halu vaikuttaa oman ammattinsa kautta Palkkausjärjestelyt
SUUNNITTELUMENETELMIEN HALLINTA: <ul style="list-style-type: none"> Suunnittelumenetelmiä koskeva tieto Soveltamiskyky Työn järjestelykyky 	SUUNNITTELUOHJEET <ul style="list-style-type: none"> Positiivinen työilmapiiri Onnistuneet käytännön järjestelyt ja työskentelyolosuhteet 	SUUNNITTELUKOKEMUS
AMMATTIKÄYTÄNTÖÖN LIITTYVÄ TIETO <ul style="list-style-type: none"> Ammattitekkinen tieto Juridinen tieto 	KUVALLINEN ESITYSKYKY <ul style="list-style-type: none"> Tieto piirustus- ja esitystekniikoista Lahjakkuus Taito 	MOTORISTISET KYVYT <ul style="list-style-type: none"> Näppäryys Kätevyys, mallinrakennustaito
YHTEISTYÖKYKY <ul style="list-style-type: none"> Tieto ryhmätyöskentelystä Tieto yhteistyökumppaneiden ammateista ja ambitioista Kyky asettua toisen asemaan 	INNOVOINTI / IDEOINTIKYKY <ul style="list-style-type: none"> Yleissivistys Lahjakkuus, luovuus 	PERSOONALLISUUTEEN LIITTYVÄT PIIRTEET <ul style="list-style-type: none"> Näkemys Sitkeys Järjestelykyky

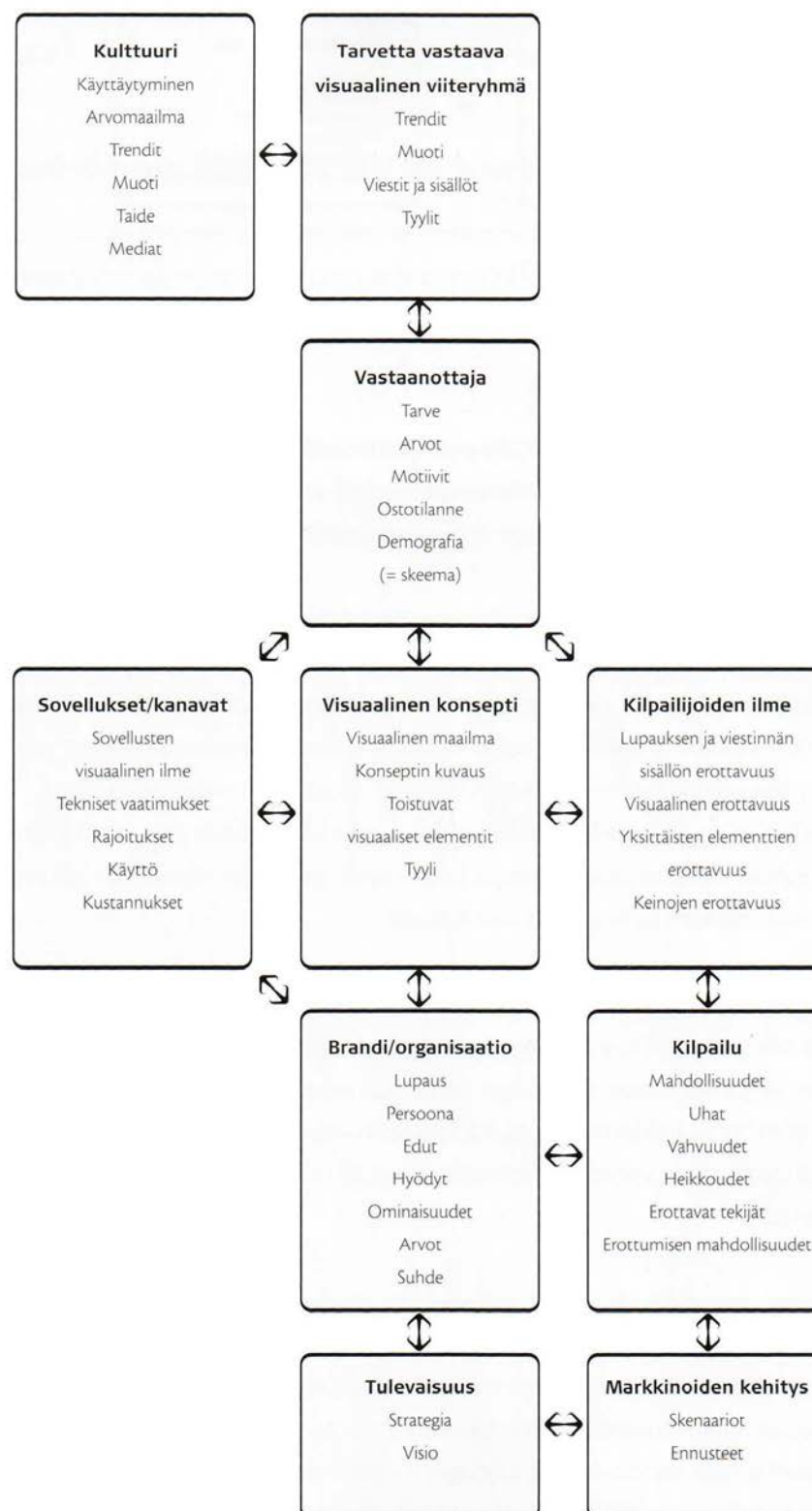
Visuaaliset elementit ja niiden käyttö

(Pohjola, Juha 2003. Ilme: Visuaalisen identiteetin johtaminen. Helsinki: Inforviestintä Oy, 151.)

Voimakkuus, kontrasti, liike, toisto, sommittelu, suhde, järjestys, painottaminen, yhtenäisyys, tasapaino		
Kuvien käyttö Kuvamaailman tasot Kuvien rooli Kuvien yhdistämistapa Kuvituksen ja valokuvan käyttö Kuvien ja kuvituksen tyyli	Värihahmo Voimakkuus: Harmonia/rikkaus Värien ja materiaalien yhdistelmät ja suhteet Värien symboliset merkitykset: väri-järjestelmä Värien ja muotojen yhdistäminen	Lay-out Sommittelu: Harmoninen, dynaaminen Elementtien keskinäiset suhteet Rytm: Vaihtelu, kiintopisteet Tunniste: Toistuvat elementit eri sovel-lusten ja eri näkymien välillä
Kuvan muoto Sommittelu Liike Rajaus Rytm Valaistus Objektiiv Kuvakulma Tekninen toteutus Värit	Väri Päävärit Apuvärit Värien roolit ja suhteet Materiaalien värit Valon värit Tekninen toteutus	Muotokieli Geometrinen Elastinen/orgaaninen Pelkistys Rytm/toistumistapa Suhde toisiin muotoihin Yhdistymistapa/liitos
Kuvan esittävyys Realisimin aste: symbolinen/dokumen-taarinen, Miljö: ulko- tai sisätila, studio Ihmiset/casting: sukupuoli, ikä, hiukset, iho, vaatteet, meikkaus Dramatisointi: tapahtumien käsittely ja tapa suhtautua	Materiaali Kovuus/pehmeys Kiilto ja heijastuskyky Pinnan kuvio ja struktuuri Materiaalien yhdistäminen	Viiva Pituus ja paksuus ja niiden suhde Muoto: geometrinen/elastinen Jatkuvuus ja yhtenäisyys Tekninen toteutus Viivojen yhdistämistapa
Tila Syvyys, korkeus, leveys Geometrinen/pyöreä Valaistus Tilan jakaminen Tyhjä/täysi Kalusteet, tekstiilit Somisteet	Valo Voimakkuus Väri Suora/epäsuora Etäisyys ja valon suunta Valolähteiden määrä Eri valotyyppien ja valaisutapojen yhdistäminen	Tunnus Esittävyys: Abstrakti/kuvituksellinen Muotoilutapa: Viittaukset, pelkistys Väritys Osat: Logotyyppi, tunnus Asettelu ja paikka
Kalusteet Muotokieli Materiaalit Materiaalien yhdistämistapa Osien suhteet Osien yhdistämistapa/liitokset Kalusteiden yhdistäminen Tekninen toteutus		Typografia Tekstityyppi: Muodot, persoona Suhteet: Kokosuhteet, tekstin ja muiden elementtien suhde, eri tekstityyppien suhde Käyttötapa: Ilmaisun voiman, selkeys ja luettavuus

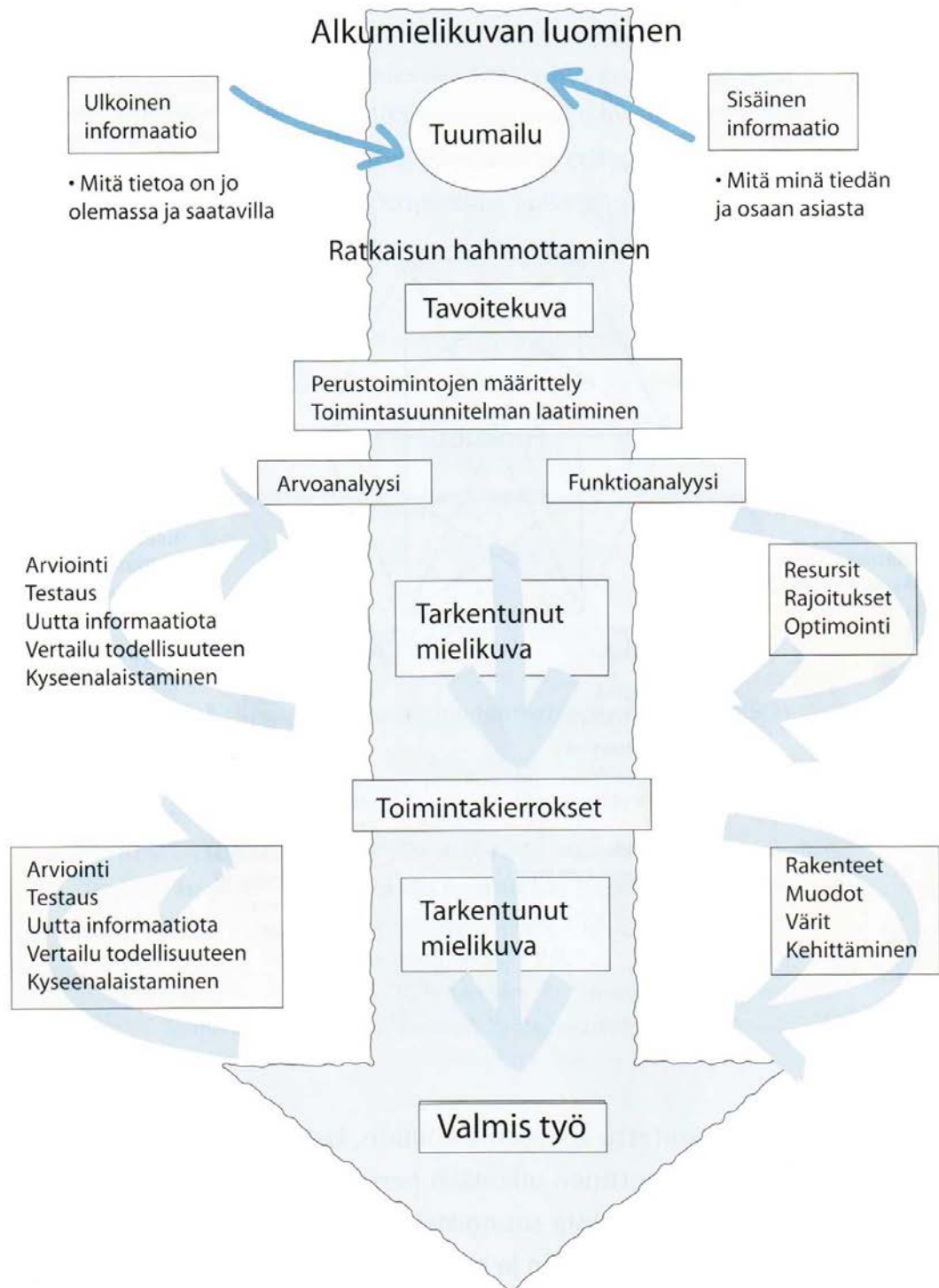
Visuaalisen identiteetin suunnittelukehys

(Pohjola, Juha 2003. Ilme: Visuaalisen identiteetin johtaminen. Helsinki: Inforviestintä Oy, 117.)

Käsityön ja muotoilun suunnittelun ja valmistuksen malli

(Marttila-Vesalainen, Ritva ja Risikko, Tanja 2005. Vaatteet ja haasteet. Helsinki: WSOY, 17.)

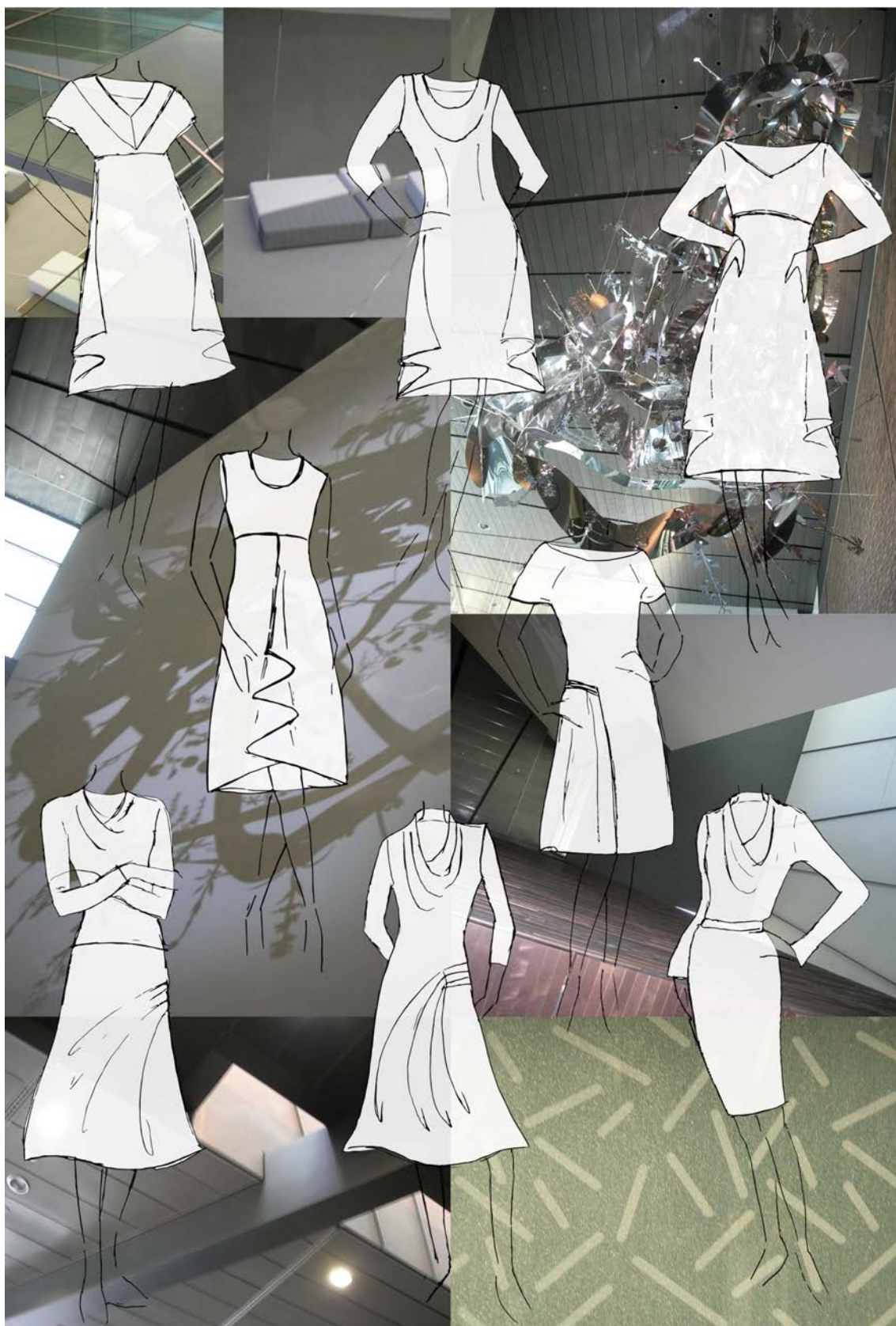
Ideakollaasi

Kuoromekon luonnoksia ja kuvakollaaseja Musiikkitalosta

Projektiraportti: Esiintymisasujen kaavoitus, sarjonta ja ensimmäisten mallikappaleiden valmistus Musiikkitalon Kuorolle

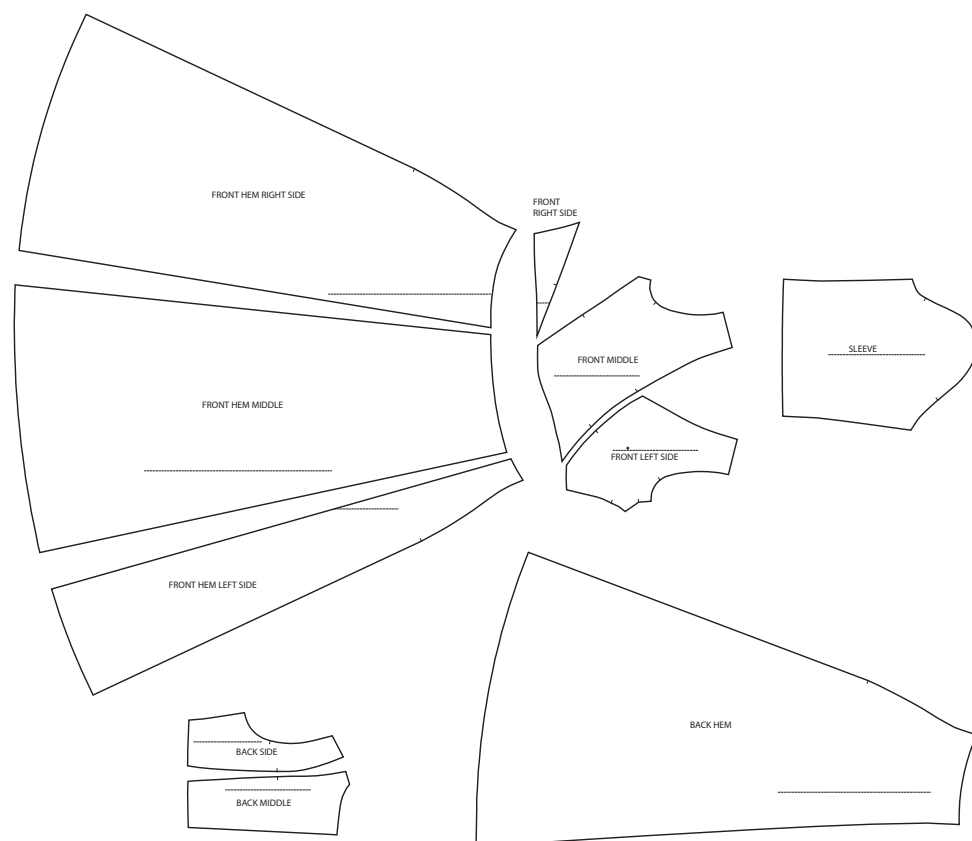
Musiikkitalon Kuoron tilauksesta suunnittelin opinnäytetyönäni kuoron naisille esiintymisasut. Projekti alkoi tammikuussa 2012 ja puvut tulivat käyttöön kuoron ensiesiintymiseen Musiikkitalolla 21.9.2012. Osuuteeni kuului mallin suunnittelun lisäksi myös kankaiden hankinta ja pukujen valmistuttaminen. Olimme opinnäytetyön ohjaajani Raija Höltän kanssa sopineet, että valmistuttajaksi valittaisiin sellainen yritys, joka valmistaisi myös kaavat. Työn edetessä kävi kuitenkin ilmi, että jonkinlaiselle mallikappaleelle olisi tarvetta jo ennen valmistuttajan valintaa – emme voineet olla varmoja suunnitellun mallin toimivuudesta, ennen kuin sitä olisi kokeiltu kankaasta.

Koska opinnäytetyöstä oli jo muodostumassa hyvin laaja, ei kaavoituksen ja sarjonnan lisääminen työhön tuntunut enää järkevältä kokonaisuuden kannalta. Keskustelimme Raija Höltän ja Raija Mikkosen kanssa, että ne olisi mahdollista toteuttaa erillisenä projektityönä. Päätin tarttua projektiin itse, sillä sen lisäksi, että opintopisteille oli tarvetta, tuntui viisaammalta pitää projekti omissa käsissä. Sillä tavalla aikataulua pystyi kontrolloimaan paremmin ja pitämään kiinni omasta suunnitelmasta mahdollisimman hyvin. Luotin myös omaan kaavaosaamiseen sen verran, että uskalsin ryhtyä toimeen.

Materiaalin hankinta oli tässä vaiheessa vasta työn alla, mikä toi omat haasteensa kaavoitukseen. En tiennyt, kuinka hyvin laskeutuva tai paksu materiaali oli kyseessä. Oma mielikuvani mallista oli melko istuva hihallinen mekko, ja lähdin pohtimaan mitta-aulukkoa tutkimalla omia istuvia juhramekkojani ja vertailemalla mittoja oman kokonitavallisimpiin väljyyksiin. Kävi ilmi, että puvun peruskaavan rinnanympäryksen +6 väljyyksillä mitat täsmäsivät yllättävän hyvin. Päätin siis lähteä kuosittelemaan kyseisen peruskaavan pohjalta Gerberin kaavaohjelmassa. Käsin kaavoittaminen ei tässä vaiheessa käynyt mielessäköön, sillä ajattelin, että kaavat sarjotaan kuitenkin koneella.

Alkuperäisessä suunnitelmassa mekossa oli pitkittäisiä vinoja leikkaussaumojia, joilla ei sinänsä ollut muuta virkaa, kuin ulkonäkö. Kokopitkässä mekossa oli $\frac{3}{4}$ -hihat ja leikkaussauga empirelinjan ja vyötärön välimaastossa. Tietyissä vaiheissa suunnittelua olimme pohtineet myös sellaista mahdollisuutta, että mekko olisi joko kietaisumalli, tai että leikkaussaumojen välissä olisi joustava rypytyt säätelyvaran aikaansaamiseksi. Kietaisumalli hylättiin, mutta ensimmäiseen kaavaan kokeilin poimutusta.

Kuosittelussa en kajonnut peruskaavan väljyyksiin, koska totesin ne sopiviksi. Etsin paikan vyötäröalueen leikkaussaumalle mittailemalla muutamaa omaa mekkoani, jossa oli samankaltainen linja. Takakappaleen yläosaan kuosittelin wieniläisleikkauksen (olalta vyötärölle) sulavan muodon aikaansaamiseksi. Osan olkamuotolaskoksesta jätin kuitenkin väljyydeksi kädentielle, koska kyseessä oli hihallinen tuote. Tämän jälkeen pidensin ja kellotin helmaa, taitoin etukappaleen kaavan auki epäsymmetrisen mallin kuosittelua varten, sekä vedin pitkittäiset leikkaussaumat malliluonnoksen mukaisesti. Helman pituuden ja leveyden määrittelyssä käytin apuna taas olemassa olevia tuotteita, jotka tuntuivat sopivilta. Peruskoon mittoja lisäilin taulukkoon työn edetessä.

Kuva 1. Ensimmäisen mallikappaleen kaavat.

Peruskaavan hihaan en tehnyt suuria muutoksia, lähinnä vain lyhensin $\frac{3}{4}$ -hihaksi. Pääntien mitat arvioin silmämääräisesti. Ongelmallisimmaksi tässä vaiheessa osoittautui etukappaleen yläosa, jossa oli leikkaussaumat ja poimutus. Malliluonnoksessa ei nimittäin ollut rintamuotolaskoksia, eikä niitä ollut helppo upottaa epäsymmetriseen

malliin. Päätin yrittää niiden hukuttamista leikkaussaumoihin, vaikka olinkin asiasta hieman epävarma. Poimutuksen sain aikaan kellottamalla.

Kokeilin kaavoja (Kuva 1) ensimmäisellä yrityksellä omaan kankaaseen, joka oli laskeutuvaa, melko ohutta 100 % PES -kreppikangasta. Valitsin kankaan lähinnä sillä perusteella, että sitä löytyi omista varastoista paljon. Mekkoa ei tarvinnut ommella edes kokonaan kokoon, ennen kuin huomasin, ettei se toimi. Poimutus näytti kamalalta – se sai aikaan pullotuksen, joka ei imartele kenenkään vatsaa ja katosi helmassa aivan liian äkkiä, joten minkäänlaista luonnoksen kaltaista efektiä ei tullut aikaan. Lisäksi leikkaussaumat yläosassa vetivät etukappaleen aika pahasti kieroön. Päätin, ettei ollut hyvä idea yrittää siirtää rintamuotolaskoksia vinoihin saumoihin noin vain. Helman pituus ja leveys näyttivät ihan hyviltä, samoin takakappaleen yläosan leikkaussaumat. Pääntie oli selkeästi aivan liian pieni, hihoja en vaivautunut edes kokeilemaan.

Kankaiden hankinta oli tässä vaiheessa projektia hyvässä vauhdissa, mutta lopullista valintaa ei ollut tehty. Tehdessäni kaavakorjauksia en siis vieläkaan tiennyt, miten materiaali tulisi istumaan malliin. Tein korjaukset siis ainoastaan pääntielle ja etukappaleen yläosaan. Poimutuksen muutin kolmeksi vedokseksi ja yritin siirtää rintamuotolaskokset symmetrisemmin leikkaussaumoihin, niin että osa siirtyi myös vedoksiin. Sarjoin kaavan muutamaaan kokoon ja tulostin ne 36 koossa, sillä päätimme kokeilla mallikappaleita kuoron intendentille, joka oli lähinnä kokoa 36. Ehdin leikata kappaleet sinisestä polyesteritaftista, jonka olimme ottaneet yhdeksi vaihtoehtoksi kangastukusta. Päädyimme kuitenkin hylkäämään kankaan, ennen kuin aloitin ompelun – onneksi. Jäykkä tafti synteettisestä kuidusta ei ollut mieleisin vaihtoehtoni. Valitsimme yhdessä intendentin kanssa ohuen villasatiinin, jonka kuoron johtaja myös hyväksyi. Koska villasatiinia ei ollut saatavilla oikeasta väristä mallikappaleeseen, päätimme käyttää hyvin samankaltaista villakreppiä.

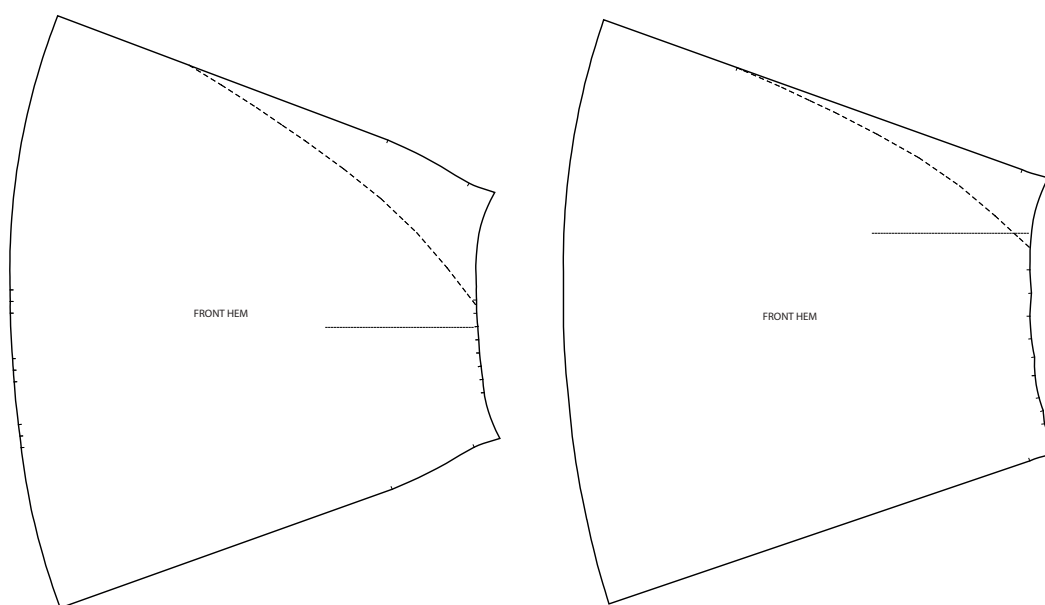
Ompelin villakreppisen mallikappaleen ystäväni luona, koska ompelukoneeni oli sopivasti hajonnut ommellessani ensimmäistä koekappaletta. Koulu ei tullut kysymykseen, koska aikataulu oli tiukka ja sovitus osui juuri helatorstain jälkeiselle päivälle. Onneksi ystäväni sentään sattui olemaan kokoa 36, joten pääsin kokeilemaan mallikappaletta saman tien sen valmistuttua. Se oli selkeästi parempi, kuin edellinen – etukappale ei vetänyt enää kieroön, mutta vyötärösauma näytti edelleen hieman epätasaiselta.

Sovitimme mallikappaletta intendentti Tiina Rissaselle Musiikkitalolla, ohjaajani myös ollessa paikalla arvioimassa. Mekko laskeutui kauniisti ja istui hyvin selästä. Malli oli sopivan väljä, muttei näyttänyt liian suurelta. Pituuskin oli aika hyvä. Hartioista mekko kinnasi jonkin verran, mutta intendentti vakuutti olevansa normaalia harteikkaampi. Hihojen pituudesta emme olleet täysin varmoja, samoin hihojen väljyys oli melko pieni. Päätin lisätä hauiksen kohdalle hieman tilaa. Vyötärösauman paikka oli sopiva, pääntiekin melko hyvä. Leikkaussaumot sen sijaan askarruttivat – ne uppoutuivat kankaaseen niin hyvin, ettei voinut olla varma, näkyisivätkö ne lavalta mihinkään. Sen lisäksi minua vaivasi se, että ne olivat ompelun ja kaavoituksen kannalta hyvin hankalat, etenkin kuin ulkonäkönsä puolesta vaikutti siltä, että ne olivat melko turhat. Ehdotin leikkaussaumojen poistamista kokonaan ja vedosten parempaa asettelua niiden sijaan – vedokset kun olivat nekin epäonnistuneet, kun eivät lähteneet oikeaan suuntaan. Päädyimme yhdessä siihen, että tämä ratkaisu olisi parempi. Ohjaajani ideasta kuitenkin päätimme lisätä yhden vinon leikkaussauvan helmaan, jotta idea säilyisi. Leikkaussauvan paikkaa hahmottelimme yhdessä nuppineuloilla mallin päälle.

Kuva 2. Etukappaleen yläosan kuositelua. Oikeassa alakulmassa lopullinen kaava.

Muut kaavamuutokset toteutin ilman ongelmia, mutta vedosten muuttaminen (Kuva 2) oli edelleen hankalaa. En osannut hahmottaa kunnolla, miten niiden kuuluisi sijoittua, kun tein kaavaa tasona. Totesin, että ongelmaan ei auttanut kuin muotoilu. Ratkaisu olikin järkevin pitkään aikaan. Oikeat vedosten paikat ja vyötärösauman muoto oli huomattavasti yksinkertaisempaa nukan päällä. Helman vino leikkaussauma asettui myöskin paljon helpommin tällä tavalla. Muotoilukaan ei tietenkään onnistunut aivan ensimmäisellä kerralla, mutta muutaman tunnin työn jälkeen olin tyytyväinen. Piirsin olennaiset kohdat kuitukankaaseen, jota olin muotoillut, ja tein muutokset kaavaan sen perusteella.

Kuva 3. Etukappaleen helman kuosittelua. Vasemmalla kolmannen mallikappaleen lähtökohta, oikealla korjattu versio.

Kolmannen mallikappaleen valmistin oikeasta kankaasta ja vuorillisena, mallikoossa 38. Elettiin toukokuun loppupuolta, enkä ollut saanut vielääkään ompelukonettani huollosta, joten jouduin ompelemaan mekkoa osittain koululla ja osittain äitini vanhalla kotikoneella. Onnistuin saamaan mallikappaleen onneksi valmiiksi sovitusajassa. Sovitimme mekkoa koululla intendentti Tiina Rissaselle, itselleni, eräälle koulun ruokalan työntekijöistä ja lopulta jopa Raija Höltälle. Mekko oli Tiinalle liian suuri ja muille liian pieni, mutta vakuutin, että niin se kuului ollakin, koska Tiina oli kokoa 36 ja muut suurin piirtein 40, kun verrattiin Finatexin mittataulukoihin. Tässä vaiheessa mekkoon ei tullut enää suuria muutoksia, pientä korjausta vain vedosten syvyyteen ja sijaintiin, vinon

leikkaussauman paikkaan (Kuva 3) ja hihan pituuteen. Suoristin myös lantion kaaret intendentin toivomuksesta. Olin myös ajatellut rintamuotolaskoksia mekkoon vasta koosta 42 ylöspäin, mutta päätin tässä vaiheessa, muotoilusta viisastuneena, lisätä ne myös pienempiin kokoihin.

Vastoinikäymiset eivät suinkaan loppuneet yhteen ompelukoneen hajoamiseen. Lähes-tyttiin kesää, enkä osannut aavistaa, että juuri kun olin aikeissa aloittaa sarjontaurakan, koulun kaikki tietokoneet vietiin päivitettäväksi. Eräänä päivänä saavuin koululle, ja kaikki tietokoneluokat olivat tyhjiä. Helpdeskin henkilöt olivat palaamassa lomilta vasta heinäkuun puolenvälin jälkeen ja valmistuttaminen oli tarkoitus aloittaa elokuun alussa. Hetken paniikin ja kauhun jälkeen totesimme Raija Höltän kanssa, ettei auttanut muu, kuin pitää vähän kesälomaa ja palata sarjontaan vasta sitten, kun koneet oltiin palautettu.

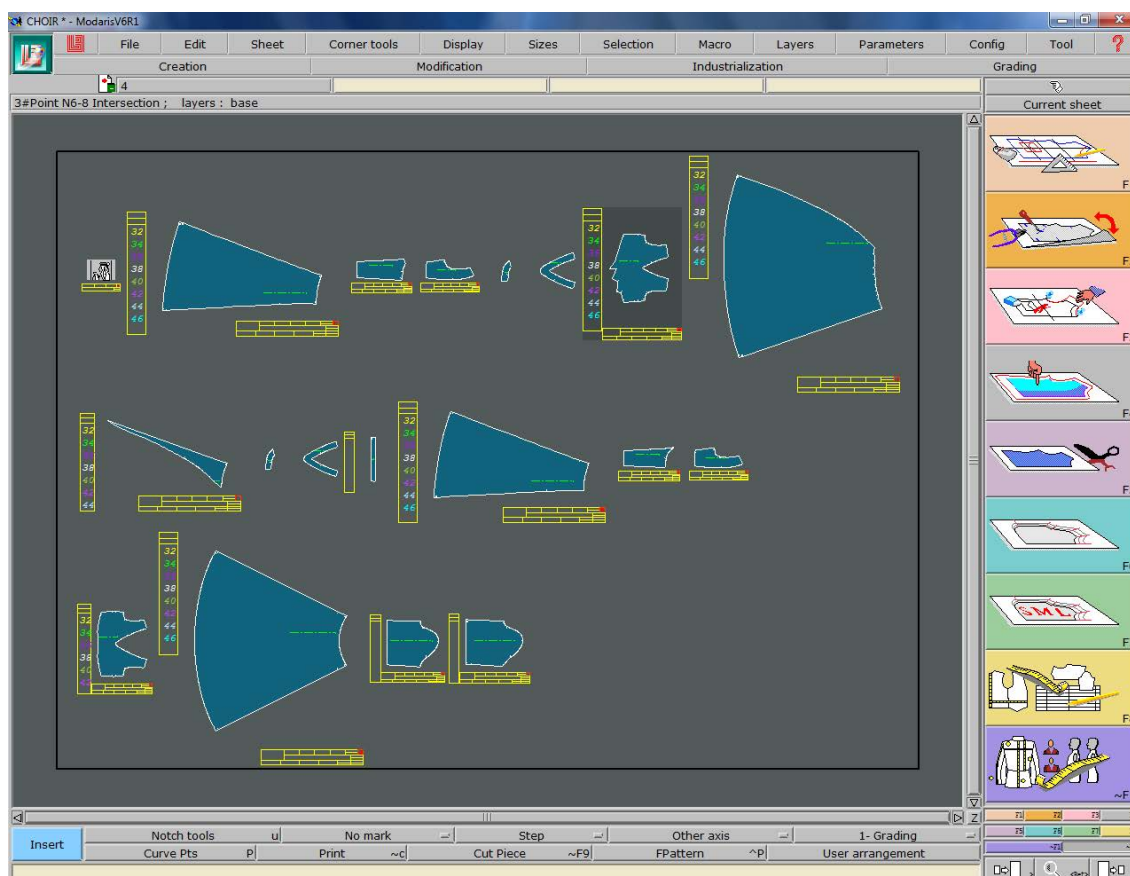
Pääsin jatkamaan urakkaa heinäkuun puolenvälin jälkeen, kuten oli sovittu. Haastavaa työssä oli se, että opettajat olivat edelleen lomilla, joten en voinut juurikaan kysyä neuvoja sarjontaan liittyen. Tukeuduin edellisten kaavakurssien monisteisiin ja kaavaluokan ohjeisiin – ryhdyin kuitenkin ensimmäistä kertaa sarjomaan kaavaa niinkin suuressa kokoskaalassa kuin 32–54. Aloitin noudattamalla Raija Mikkosen sarjontaohjeita naisten kiinteän vaateen yläosaan sekä väljään hihaan.

Sarjonnan varsinaiset haasteet olivat rintamuotolaskoksessa ja kädentiellä. Olin saanut kaavaopettajilta neuvoja vedosten sarjontaan onneksi ennen heidän kesälomiaan, mutta en ollut hoksannut kysyä erikseen rintamuotolaskoksesta. Tähän oli olemassa ohje monisteessa, mutta sellaisenaan se ei toiminut mallissa. Hiha ei myöskään istunut kädentielle suurimmissa ja pienimmissä koossa, kun olin sarjonut ne ohjeiden mukaisiksi. Ratkaisin ongelman soveltamalla sarjontasääntöjä jotakuinkin ohjeiden välistä, niin että rintalaskos syveni suurimpiin kokoihin, jolloin myös kädentien asento muuttui ja pituus supistui, muttei aivan niin paljon, kuten puvun peruskaavan ohjeessa.

Helman sarjonnan jouduin miettimään aivan eri tavalla, kuin aiemmin. Luokittelin excel-taulukossa kuoron jäsenet kokoryhmiin mittojen mukaan ja vertasin kunkin ryhmän pituusmittoja. Aluksi yritin sarjoa helman pituuden ryhmän pisimmän henkilön mukaan tai löytää jonkinlaista keskiarvoa ryhmälle. Pian kävi kuitenkin ilmi, että pituuserot olivat niin suuria, että helma olisi suurimmalle osalle aivan liian pitkä. Päädyimme yhdessä

tehtaan kanssa sellaiseen ratkaisuun, että kustakin koosta valmistettaisiin pari eri pituusmittaa.

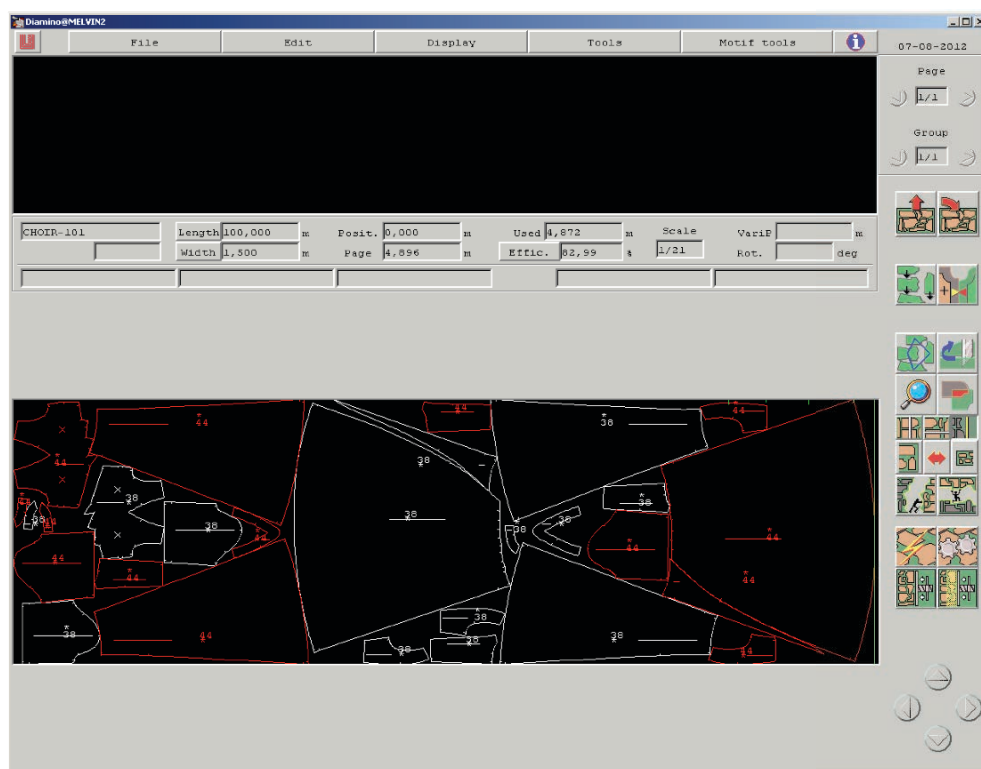
Alkuperäinen mittataulukko ja sarjontasäännöt muuttuivat jonkin verran matkan varrella, kun tarkistusmittasin kaavoja ja vertasin lukuja excel-tilukossa. Etenkin kohdistushakkien sarjontaa joutui soveltamaan reippaasti. En ollut aiemmin tehnyt kaavoja tuotantoon, joten tarkistin erityisen huolellisesti, että kaavat täsmäsivät. Ennen kuin lähetin kaavat eteenpäin, testasin vielä etukappaleen yläosaa ompelemalla pari eri kokoista protoa. Vedokset ja rintamuotolaskokset eivät näyttäneet hassummilta ainakaan omaan silmääni suurimmassa ja pienimmässäkään koossa, mutta pyysin kaavoittajaa Tallinnan päässä tarkistamaan vielä kaavat, koska hänellä kuitenkin oli aiheesta vuosien kokemus.

Kuva 4. Kuvallinen viesti Tallinnasta: “Gerber tiedoston kaavat aukesit”.

Kaavojen lähettäminen Tallinnaan ei myöskään käynyt niin helposti, kuin olin kuvitellut. Kaavakursseilla ei koskaan ollut tullut vastaan tilannetta, jolloin kaavat pitäisi lähettää

sähköisesti eteenpäin. Tässäkään vaiheessa en voinut kysyä neuvoa, koska opettajat olivat edelleen lomilla. Tehtaan päästäkään ei osattu neuvoa tässä asiassa – ei auttanut kuin kokeilla kaikkia mahdollisia vaihtoehtoja. Päädyin lopulta lähettämään kaavat sekä zip -tiedostona ja jonkinlaisessa CAD-muodossa, mihin sain kaavat exportattua. Onneksi Tallinnan kaavamestari sai tiedostot auki Lectran ohjelmallaan (Kuva 4). Hän kertoi korjanneensa hieman vielä kädentien ja rintamuotolaskoksen sarjontaa. Myös helman leveyttä piti kaventaa hieman, sillä suurimmat koot eivät mahtuneet asetelmasa kankaalle (Kuva 5).

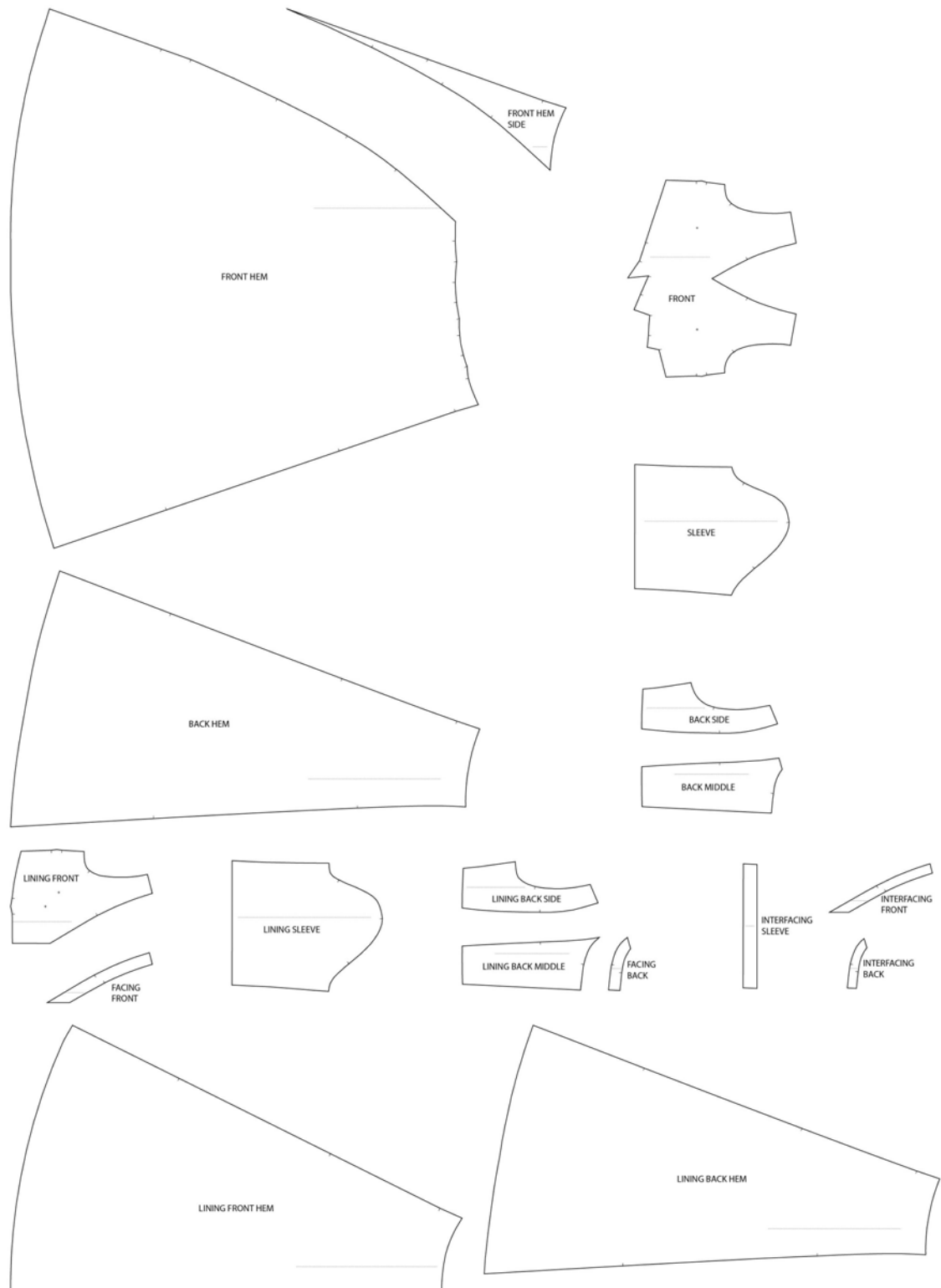

Kuva 5. Asetelmassa näkyy, että helmat ovat liian leveitä.

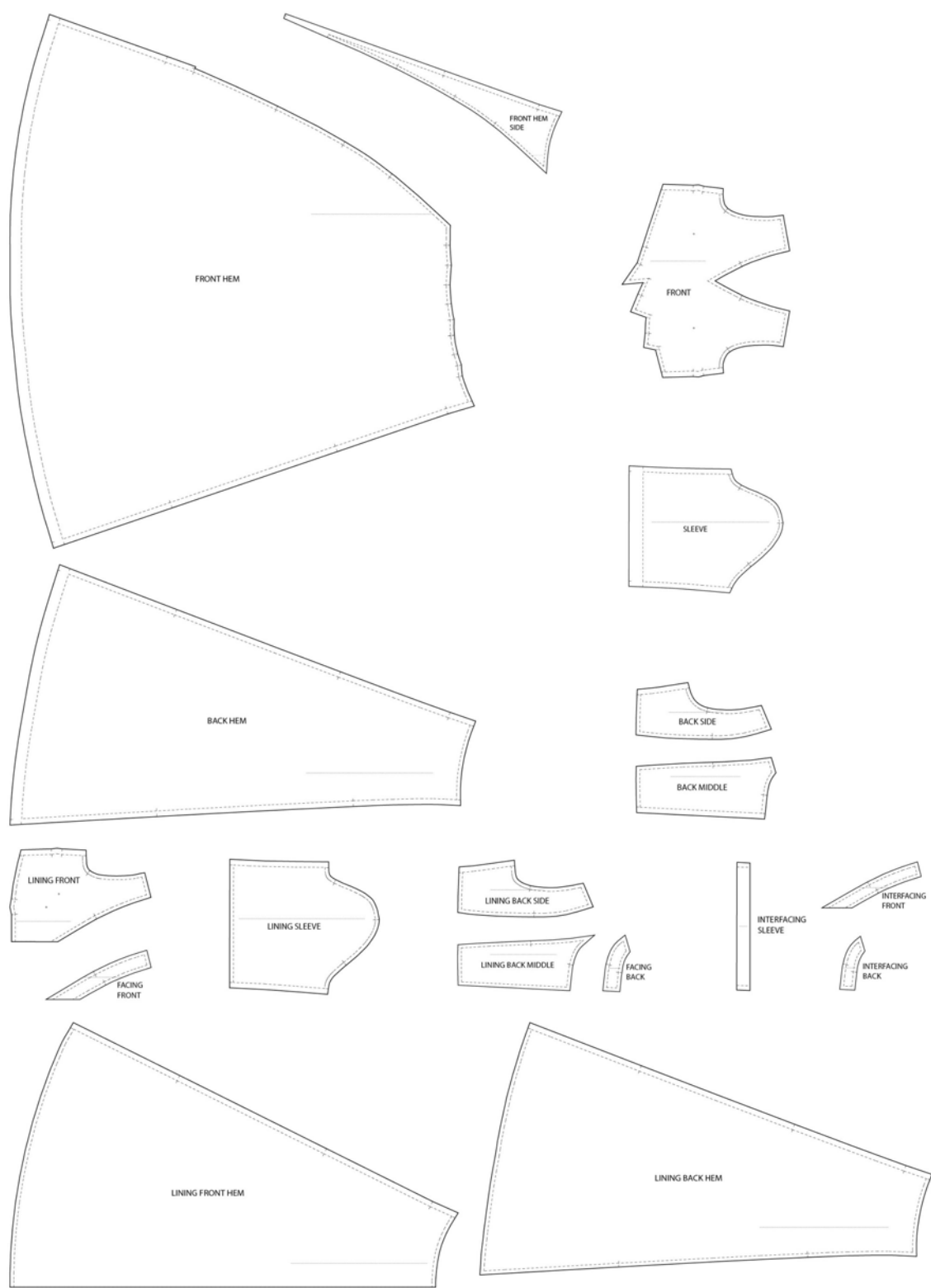
Tilasimme tehtaalta ensimmäiset mallikappaleet koossa 38 ja 46. Sovitimme niitä muutamalle kuoron jäsenelle harjoitusten yhteydessä. Sovituksessa ei ilmennyt enää suuria muutoksia, vain pientä lisäystä rinnan ympärukseen. Tässä vaiheessa kaavakorjaukset tehtiin suoraan Tallinnassa. Mekkoja tilattiin kokoskaalalla 34–52. Olin valinnut itse kullekin sopivan koon vartalonmittojen perusteella. Joitakin kokoja vaihdeltiin sovitusvaiheessa, mutta suurimmaksi osaksi valinnat olivat onnistuneita. Kaiken kaikkiaan olin kaavatyöhön hyvin tyytyväinen, etenkin kun kuoron ensiesiintymisessä näin, että joukon runsaimmallekin naiselle mekko istui mainiosti.

Kuoromekkojen pienoiskaavat

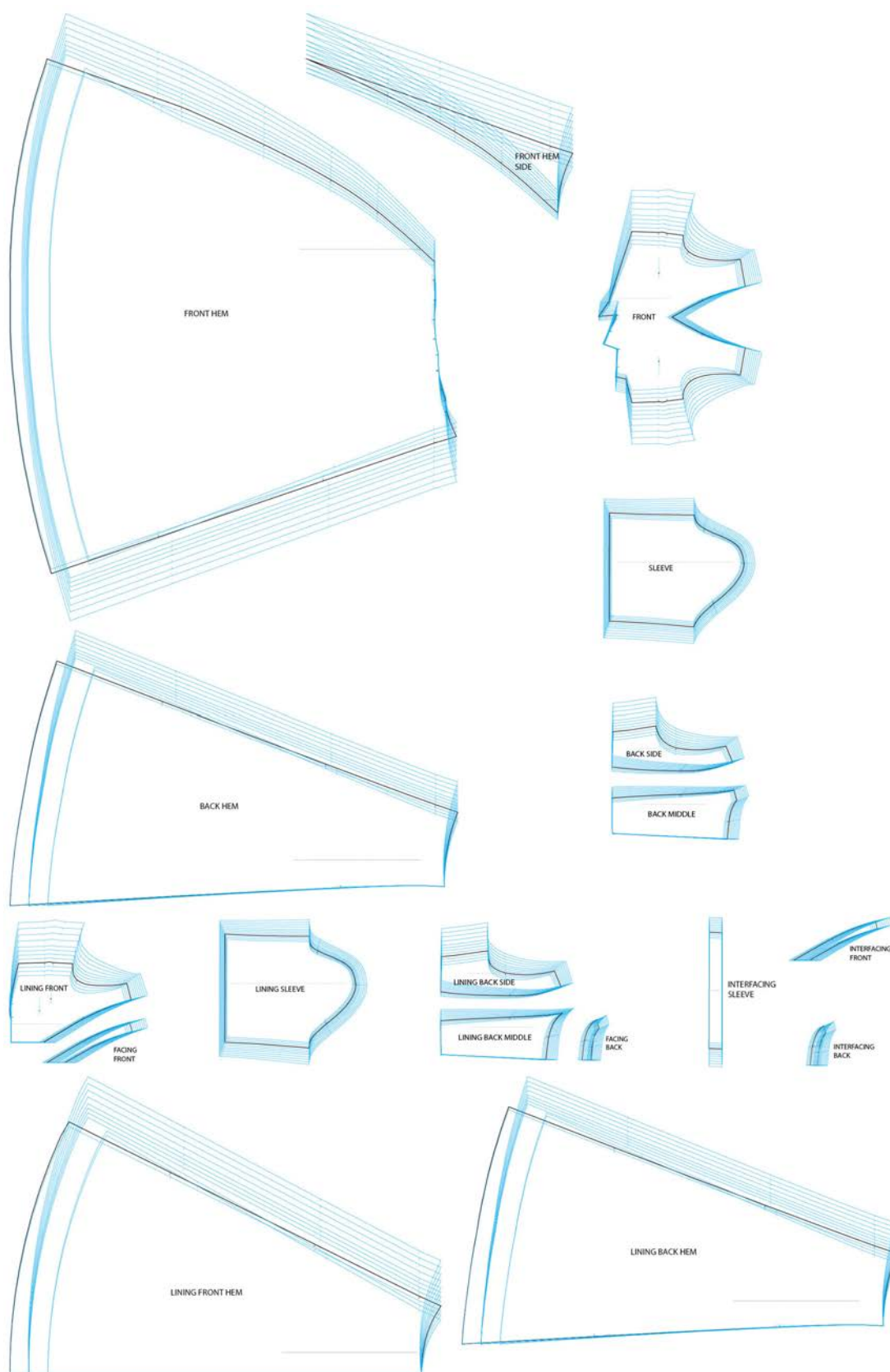
Leikkuukaavat:

Saumanvarat:

Sarjotut kaavat, ei saumanvaroja:

Kuoron naisten vartalonmittojen vertailu N-2001-mittataulukkoon

Nimet poistettu yksityissuojan vuoksi.

Nimi	Ääni	Koko	Koko2	Pituus	Puvun pituus	RY	VY	SL	Muuta	Vertailu	Vertailu2
	Sopraano	34	-10	152	151	79	75	28		76/60/31,9	80/64/33
	Sopraano	34		163	161	81	64	33		80/64/33	84/68/34,2
	Sopraano	36	-10	161	161,5	85	69	30		84/68/34,2	88/72/35,3
	Altto	36	-10	164	161,5	88	67	33		84/68/34,2	88/72/35,3
	Sopraano	36		167	171,5	87	69	36		84/68/34,2	88/72/35,3
	Sopraano	36		168	171,5	84	69	33		84/68/34,2	88/72/35,3
	Altto	36		173	171,5	84	70	33,5		84/68/34,2	88/72/35,3
	Sopraano	38	-15	157	157	91	69	34		88/72/35,3	92/76/36,3
	Altto	38		170	172	90	76	32		88/72/35,3	92/76/36,3
	Sopraano	38		172	172	89	74	34		88/72/35,3	92/76/36,3
	Altto	38		174	172	91	72	35		88/72/35,3	92/76/36,3
	Altto	38		175	172	89	73	36		88/72/35,3	92/76/36,3
	Sopraano	40	-5	165	167,5	92	75	34		88/72/35,3	92/76/36,3
	Altto	40	-5	168	167,5	99	85	34	38/40?	96/80/37,4	100/84/38,5
	Sopraano	40		170	172,5	92	72	34		88/72/35,3	92/76/36,3
	Sopraano	40		170	172,5	91	77	37		88/72/35,3	92/76/36,3
	Sopraano	40		172	172,5	104	92	36	38/40?	104/88/39,6	110/92/40,9
	Altto	42	-5	162	168	99	83	34		96/80/37,4	100/84/38,5
	Sopraano	42	-5	168	168	98	81	35		96/80/37,4	100/84/38,5
	Sopraano	42	-5	170	168	95	80	33		92/76/36,3	96/80/37,4
	Sopraano	42		175	173	96	81	36		96/80/37,4	100/84/38,5
	Altto	42		176	173						
	Sopraano	44	-5	163	163,5	98	85	37		96/80/37,4	100/84/38,5
	Sopraano	44	-5	163	163,5	101	83	34		100/84/38,5	104/88/39,6
	Sopraano	44	-5	165	163,5	100	84	36		100/84/38,5	104/88/39,6
	Altto	44		166	168,5	101	90	38		100/84/38,5	104/88/39,6
	Altto	44		167	168,5	103	83	35		100/84/38,5	104/88/39,6
	Altto	44		168	168,5	100	87	35		100/84/38,5	104/88/39,6
	Altto	46		165	169	107	87	37		104/88/39,6	110/92/40,9
	Altto	46		168	169	104	93	39		104/88/39,6	110/92/40,9
	Sopraano	46		169	169	106	90	43		104/88/39,6	110/92/40,9
	Altto	46		171	169	104	89	38		104/88/39,6	110/92/40,9
	Sopraano	46	10	180	179	103	89	37		100/84/38,5	104/88/39,6
	Altto	48	-5	164	164,5	109	89	37		104/88/39,6	110/92/40,9
	Altto	48	-5	164	164,5	112	98	37		110/92/40,9	116/100/42,2
	Sopraano	48	-5	165	164,5	107	91	37		104/88/39,6	110/92/40,9
	Sopraano	48	-5	166	164,5	107	94	38		104/88/39,6	110/92/40,9
	Altto	48		168	169,5	111	93	37		110/92/40,9	116/100/42,2
	Altto	48		170	169,5	107	92	36		104/88/39,6	110/92/40,9
	Altto	48		170	169,5	108	88	37		104/88/39,6	110/92/40,9
	Sopraano	50	-10	160	160	117	101	42		116/100/42,2	122/106/43,5
	Altto	50	-5	165	165	116	104	37		116/100/42,2	122/106/43,5
	Altto	50		170	170	116	104	37		116/100/42,2	122/106/43,5
	Sopraano	52	-5	165	165,5	123	111	37		122/106/43,6	128/112/44,9
	Altto	52		168	170,5	124	113	40		122/106/43,6	128/112/44,9
	Sopraano	52		171	170,5	125	101	41		122/106/43,6	128/112/44,9
Ylimääräiset	34	36	38	40	42	44	46	48	50	52	YHTEENSÄ
	0	0	1	1	1	2	2	1	0	0	8

Sopimus ASK Teenus OÜ:n kanssa

Engagement contract

This contract has been made between:

Musiikkitalon Kuoro ry / Tiina Rissanen, Intendant
Musiikkitalo, Mannerheimintie 13 a, 00100 Helsinki, Finland
musiikkitalonkuoro@gmail.com, +358 41 7068821
Registration number:

and

ASK Teenus OÜ / Anneli Kaldaru, Manager
Õle 33, 10319 Tallinn, Estonia
anneli@kaldarud.ee, +372 56665500

1. Contact persons during the production:	Musiikkitalon Kuoro ry (Choir) Tiina Rissanen, Intendant Gerda Lilleste, Production Manager (AT) gerda@kaldarud.ee
2. Issue:	Dresses for the Choir
3. Timetable Graded patterns sent to margit@melvin.ee and cc. to gerda@kaldarud.ee:	Wednesday 1.8.
A table with sizes sent to margit@melvin.ee and cc. to gerda@kaldarud.ee:	Wednesday 1.8.
Material arriving to AT (Õle 33, 10319 Tallinn):	Monday 6.8.
Two test pieces ready:	Friday 10.8.
Checking the 2 test pieces (sizes 38 and 44) together with Tiina Rissanen and Noora Oksanen at AT and making some changes if needed:	Friday 10.8.
All the dresses ready for the delivery	Friday 10.9.
4. Price:	21,04 € /dress Including: cutting, sewing, ironing, checking, sewing thread, zippers, hangers

5. Material for the dresses:

160 m x 160 cm (wool satin)
Lining: 150 m (cupro)

6. Amount of the dresses:

Approximately 55 pieces. As many as possible.
Sizes vary from 32 to 52.

7. Transportations:

Choir will arrange all the transportations

8. Payment

Will be paid via invoice after the work is done

Helsinki 19.7.2012

Tiina Rissanen
Intendant
Musiikkitalon Kuoro
tel. +358 (0) 41 706 8821
e-mail: musiikkitalonkuoro@gmail.com

Anneli Kaldaru
Manager
ASK Teenus OÜ
+372 56665500
anneli@kaldarud.ee

Att. This contract has been made in duplicate. Please return the other one.

Kuoromekkojen ohjeistus 13.08.12

ARTICLE Choir dress
CUSTOMER Musiikkitalon kuoro
DATE 02/08/2012
SEASON A/W 2012
SIZES 34-52
BASIC SIZE 38

CONTACTS Noora Oksanen
 noora.oksanen@metropolia.fi
 Raija Hölttä
 raija.holtta@metropolia.fi
 Tiina Rissanen
 musiikkitalonkuoro@gmail.com

QUALITY Wool satin
 100 % VW
 Petrol blue
LINING 100 % CU
 Light silver
STITCHING Tone to tone with shell

ACCESSORIES Invisible spiral zipper
 4 mm
 Tone to tone with shell

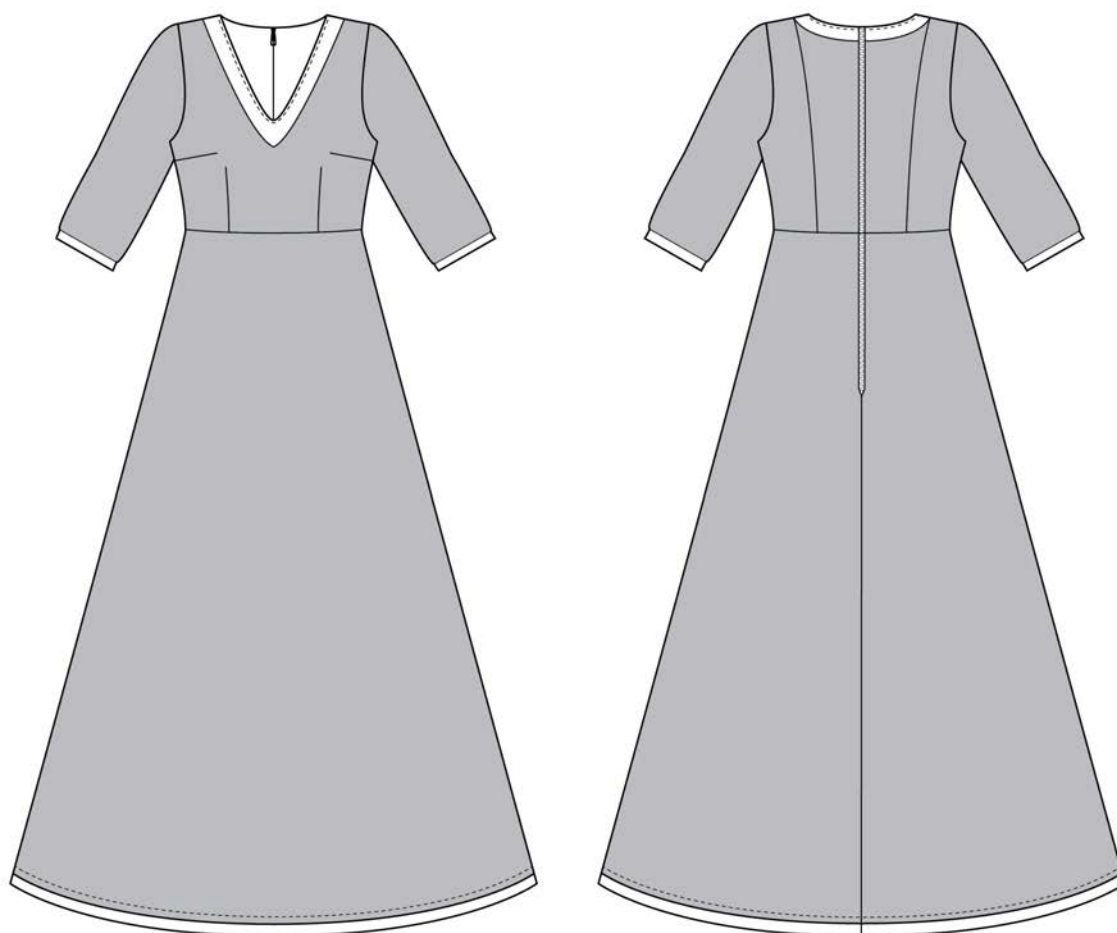
LABELS
WASH AND CARE
INSTRUCTIONS

ARTICLE Choir dress
CUSTOMER Musiikkitalon kuoro
DATE 02/08/2012
SEASON A/W 2012
SIZES 34-52
BASIC SIZE 38

CONTACTS Noora Oksanen
noora.oksanen@metropolia.fi
Raija Hölttä
raija.holtta@metropolia.fi
Tiina Rissanen
musiikkitalonkuoro@gmail.com

LINING INSTRUCTIONS

SIZES NEEDED

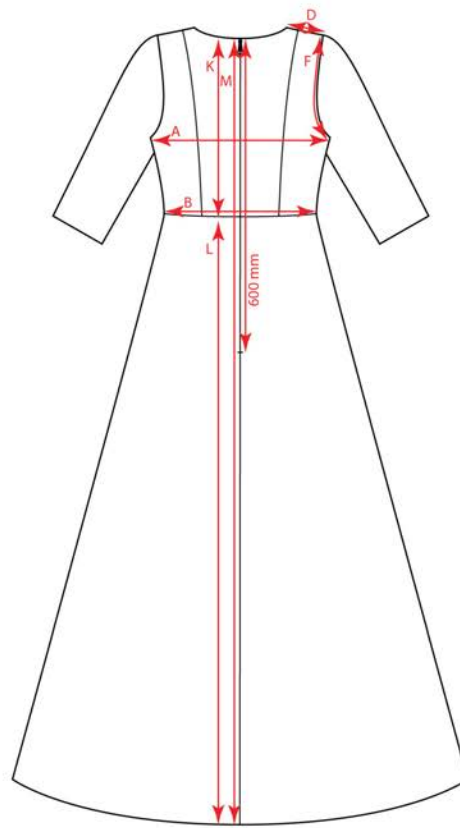
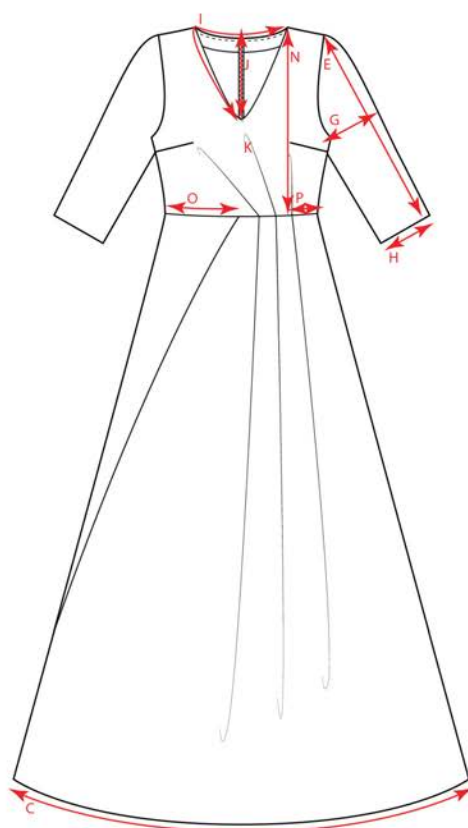
34	36	38	40	42	44	46	48	50	52		
2	5	6	6	6	8	7	8	3	3		54

SIZES THAT NEED TO BE SHORTENED (NOTE THAT SIZE 46 BECOMES LONGER)

34 -10 cm	36 - 10 cm	38 - 15 cm	40 - 5 cm	42 - 5 cm	44 - 5 cm	46 + 10 cm	48 - 10 cm	50 - 5 cm	50 - 10 cm	52 - 5 cm	
1	2	1	2	3	3	1	4	1	1	1	20

ARTICLE Choir dress
CUSTOMER Musiikkitalon kuoro
DATE 02/08/2012
SEASON A/W 2012
SIZES 34-52
BASIC SIZE 38

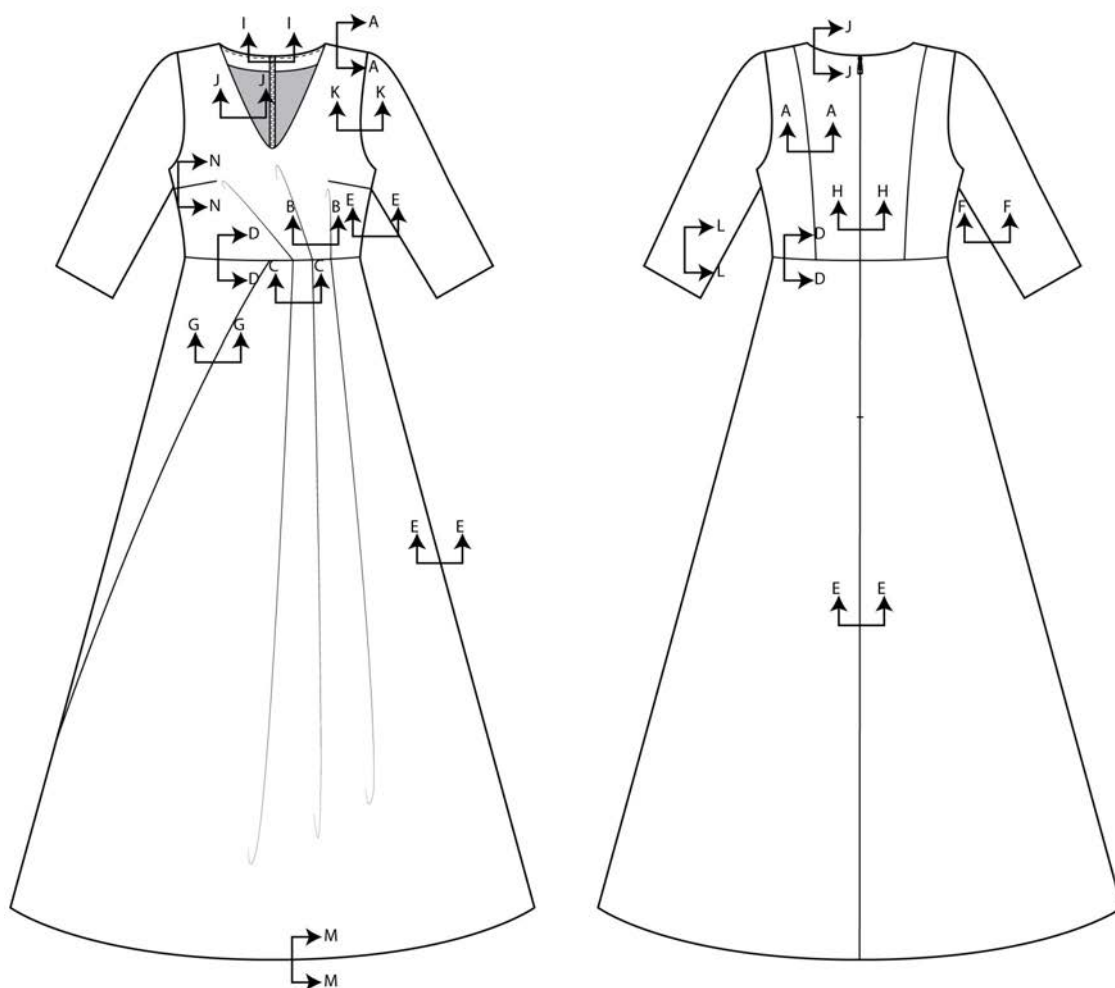
CONTACTS Noora Oksanen
noora.oksanen@metropolia.fi
Raija Hölttä
raija.holtta@metropolia.fi
Tiina Rissanen
musiikkitalonkuoro@gmail.com

					SAMPLE SIZE									
		Grading 1	Grading 2	34	36	38	40	42	44	46	48	50	52	
A	1/2 chest	2	3	44,5	46,5	48,5	50,5	52,5	54,5	56,5	59,5	62,5	65,5	
B	1/2 waist	2	3	35,1	37,1	39,1	41,1	43,1	45,1	47,1	50,1	53,1	56,1	
C	1/2 bottom	2	3	126	128	130	132	134	136	138	141	144	147	
D	shoulder	0,2	0,3	7,6	7,8	8	8,2	8,4	8,6	8,8	9,1	9,4	9,7	
E	sleeve length	0,2	0,2	38,5	38,7	38,9	39,1	39,3	39,5	39,7	39,9	40,1	40,3	
F	1/2 arm hole	0,55	0,75	20,9	21,45	22	22,55	23,3	24,05	24,8	25,55	26,3	26,85	
G	1/2 sleeve upper width	0,5	0,7	15,2	15,7	16,2	16,7	17,2	17,7	18,2	18,9	19,6	20,3	
H	1/2 sleeve bottom width	0,5	0,7	14,7	15,2	15,7	16,2	16,7	17,2	17,7	18,4	19,1	19,8	
I	1/2 neckhole round	0,35	0,35	34	34,35	34,7	35,05	35,4	35,75	36,1	36,45	36,8	37,15	
J	front neck drop	0,15	0,15	20,8	20,95	21,1	21,25	21,4	21,55	21,7	21,85	22	22,15	
K	back length to waist	0,4	0,4	31,8	32,2	32,6	33	33,4	33,8	34,2	34,6	35	35,4	
L	back length from waist to bottom			105	115	115	110	110	110	110	110	110	110	
M	back length			136,6	147,1	147,6	143,1	143,6	144,1	144,6	145,1	145,6	146,1	
N	waist length from front shoulder point	0,6	0,6	34,1	34,7	35,3	35,9	36,5	37,1	37,7	38,3	38,9	39,5	
O	bias cut placing from right side seam	0,55	0,85	15,4	15,95	16,5	17,05	17,6	18,15	18,7	19,55	20,4	21,25	
P	first pleat placing from left side seam	0,75	1,2	5,6	6,35	7,1	7,85	8,6	9,35	10,1	11,3	12,5	13,7	

ARTICLE Choir dress
CUSTOMER Musiikkitalon kuoro
DATE 02/08/2012
SEASON A/W 2012
SIZES 34-52
BASIC SIZE 38

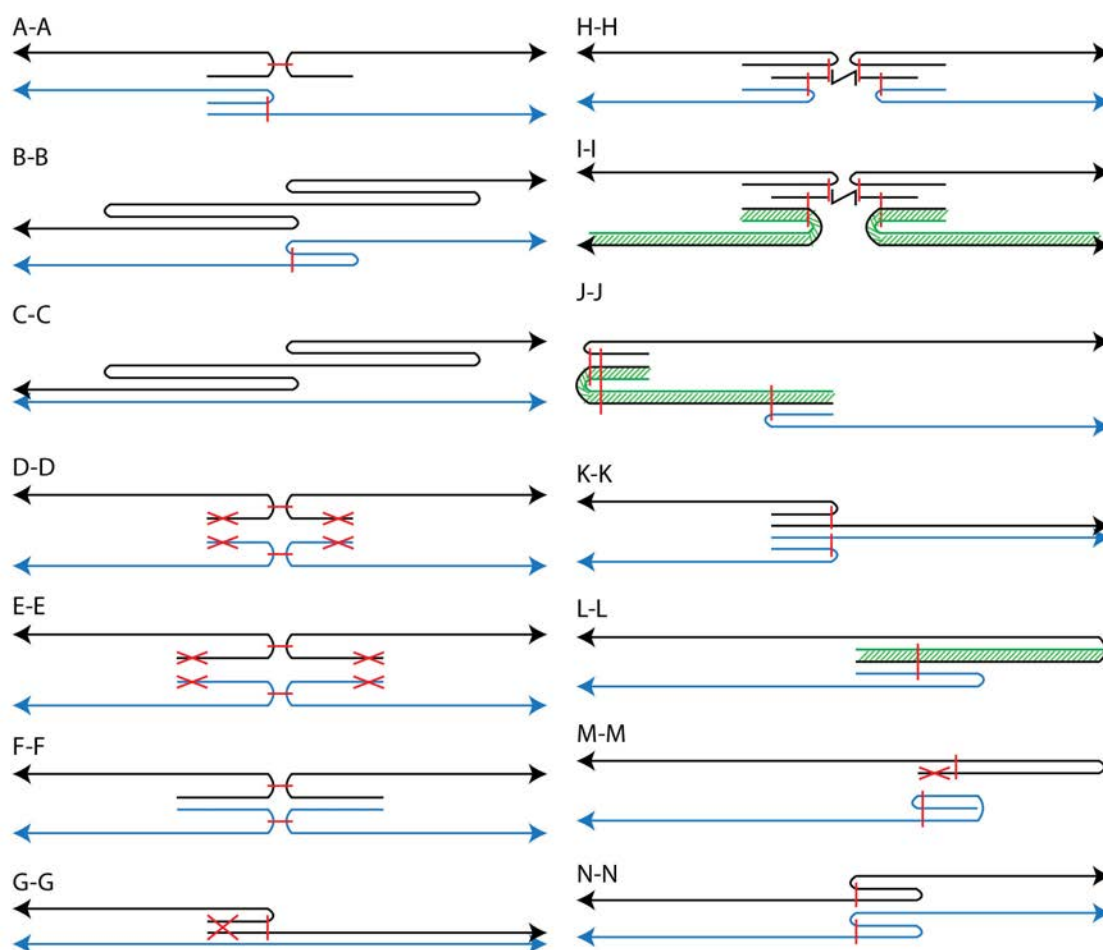
CONTACTS Noora Oksanen
noora.oksanen@metropolia.fi
Raija Hölttä
raija.holtta@metropolia.fi
Tiina Rissanen
musiikkitalonkuoro@gmail.com

ARTICLE Choir dress
CUSTOMER Musiikkitalon kuoro
DATE 02/08/2012
SEASON A/W 2012
SIZES 34-52
BASIC SIZE 38

CONTACTS Noora Oksanen
noora.oksanen@metropolia.fi
Raija Hölttä
raija.holtta@metropolia.fi
Tiina Rissanen
musiikkitalonkuoro@gmail.com

SEAMING INSTRUCTIONS

CONTACTS Noora Oksanen
noora.oksanen@metropolia.fi
Raija Hölttä
raija.holтта@metropolia.fi
Tiina Rissanen
musiikkitalonkuoro@gmail.com

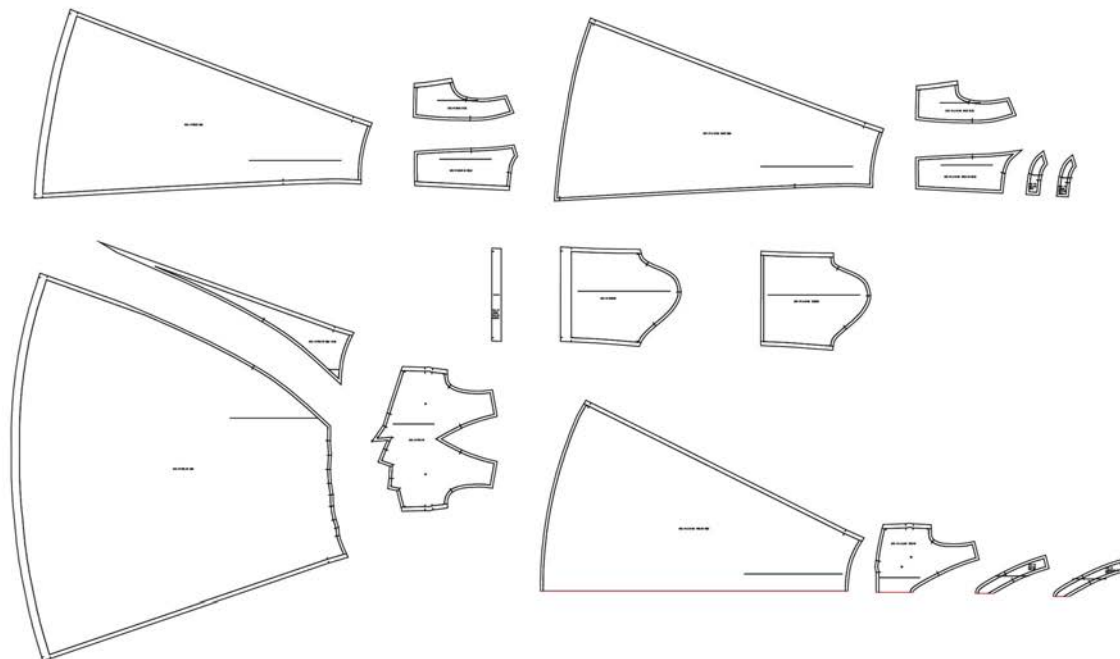
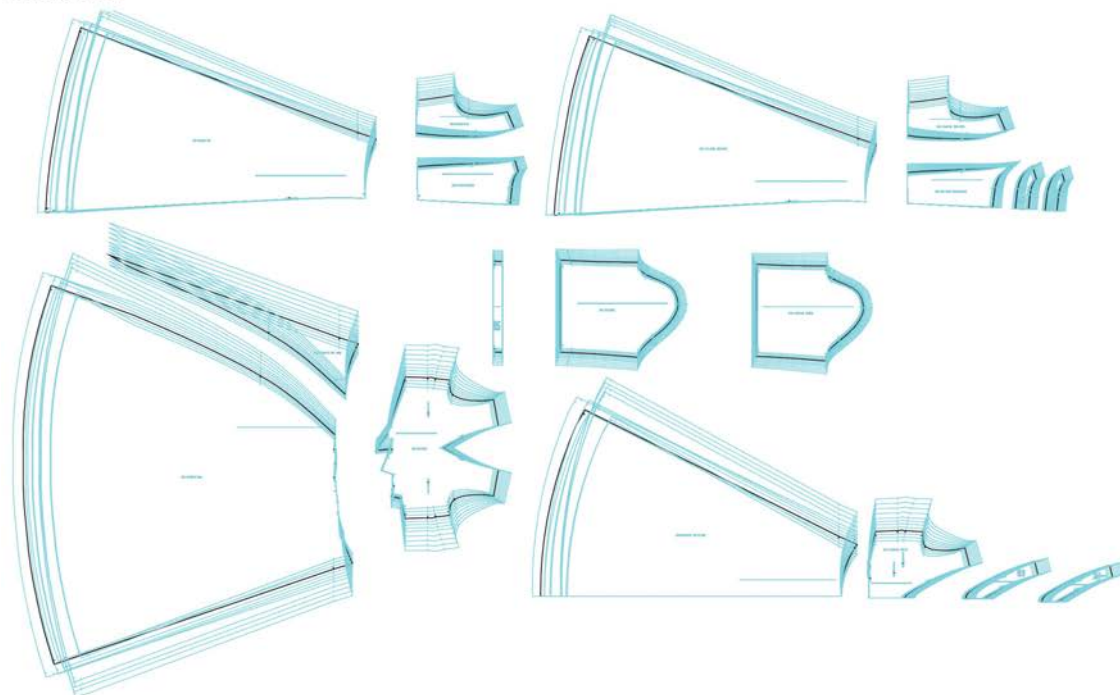
Technical drawing of a dress pattern, showing the layout of the pieces. The pieces are labeled as follows:

- 1: Large front bodice piece.
- 2: Small collar piece.
- 3: Small collar piece.
- 4: Small collar piece.
- 5: Small collar piece.
- 6: Small collar piece.
- 7: Small collar piece.
- 8: Small collar piece.
- 9: Small collar piece.
- 10: Small collar piece.

	Pattern piece	Digital piece	Mirror piece	Fabric	Notes
1	CHOIR BACK HEM	1	1	wool	
2	CHOIR BACK SIDE	1	1	wool	
3	CHOIR BACK MIDDLE	1	1	wool	
4	CHOIR LINING BACK HEM	1	1	lining	
5	CHOIR LINING BACK SIDE	1	1	lining	
6	CHOIR LINING BACK MIDDLE	1	1	lining	
7	CHOIR FACING BACK	1	1	wool	
8	CHOIR INTERFACING BACK	1	1	interfacing	
9	CHOIR FRONT HEM SIDE	1	0	wool	
10	CHOIR FRONT HEM	1	0	wool	
11	CHOIR FRONT	1	0	wool	
12	CHOIR INTERFACING SLEEVE	1	1	interfacing	
13	CHOIR SLEEVE	1	1	wool	
14	CHOIR LINING SLEEVE	1	1	lining	
15	CHOIR LINING FRONT HEM	1	0	lining	
16	CHOIR LINING FRONT	1	0	lining	
17	CHOIR FACING FRONT	1	0	wool	
18	CHOIR INTERFACING FRONT	1	0	interfacing	

ARTICLE Choir dress
CUSTOMER Musiikkitalon kuoro
DATE 02/08/2012
SEASON A/W 2012
SIZES 34-52
BASIC SIZE 38

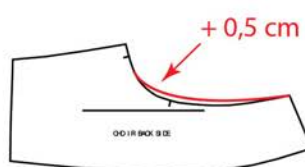
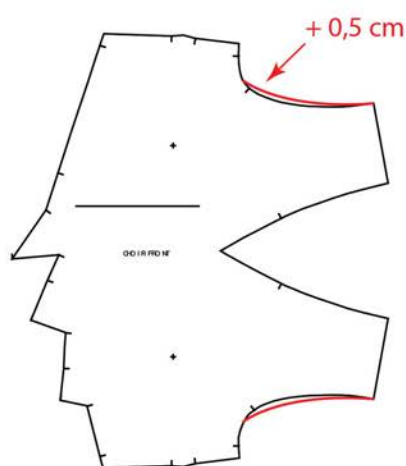
CONTACTS Noora Oksanen
noora.oksanen@metropolia.fi
Raija Hölttä
raija.holtta@metropolia.fi
Tiina Rissanen
musiikkitalonkuoro@gmail.com

SEAMING**GRADING**

ARTICLE Choir dress
CUSTOMER Musiikkitalon kuoro
DATE 02/08/2012
SEASON A/W 2012
SIZES 34-52
BASIC SIZE 38

CONTACTS Noora Oksanen
noora.oksanen@metropolia.fi
Raija Hölttä
raija.holtta@metropolia.fi
Tiina Rissanen
musiikkitalonkuoro@gmail.com

PATTERN CORRECTIONS

2 cm width for the armhole area, dresses were a little tight when moving arms (yhteensä 2 cm väljyyttä kädentien korkeudelle, mekot olivat tiukkoja kun liikutteli käsiä)

- Sharp edge to the facing on the front (muotokaitaleen kärki teräväksi)
- Correct the bias cut seam to stop at correct point (vinon sauman saumanvaran katkaisu oikeaan kohdistuspisteeseen)
- Markings to hem side seam in two places (kohdistushakit sivusaumoihin helmassa kahteen kohtaan)
- Shorten the hem on lining 2-3 cm (vuorin helman lyhennys 2-3 cm)
- Little more width to the chest area, the width in the samples measured from armpit to armpit was 1,5 cm smaller than in the in the size chart, so extra 3 cm should be added to whole chest (lisäystä rinnan- ympärykseen, mitta näytteissä kainalosta kainaloon oli 1,5 cm pienempi kuin mittataulukossa, joten yhteensä 3 cm voisi lisätä rinnan ympärykseen)
- Grading of the hem (helman sarjonta):

Note that the hem SHORTENS from 38 to bigger sizes, also shortens to size 34

SIZE	X
34-36	+10
36-38	0
38	
38-40	+5
40-42	0
42-44	0
44-46	0
46-48	0
48-50	0
50-52	0

Melvin OÜ:n lasku Musiikkitalon Kuorolle

OÜ Melvin
 Kadaka tee 86a-204
 12618 Tallinn
 Estonia
 Reg. nr. 10902459
 KMKR. nr. EE100788170

Lasku nr. 3619

Päivämäärä: 24.08.2012
 Maksuehto: tavoitettavissa

IBAN: EE252200221021523222
 SWIFT/BIC : HABAEEX
 Swedbank 8 Liivalaia
 15040 Tallinn

Asiakas: Musiikkitalo Kuoro ry
 Musiikkitalo
 Osoite: Mannerheimintie 13a
 00100 Helsinki Finland
 Y-tunnus:2491679-3

Maksuehto: 24.08.2012

Tehtävä	Kpl.; m;tunti	Hinta (€)	Yhteensä (€)
CHOIR convert+ sarjonta tarkistus	2	20	40,00
Näyteasetelmat 38,44	3	3	9,00
Piirtopaperi yht.,m	12	0,6	7,20
CHOIR muutokset+korjaukset	2,5	20	50,00
Tuotantoasetelmat	19	3	57,00
Piirtopaperi yht.,m	59	0,6	35,40
Ladossuunitelma	1	5	5,00
Maksumus km.-ta			203,60
Käibemaks 20%			40,72
Summa kokku			244,32

Yhteyshenkilö: Kaili Treier
 OÜ Melvin

+ 372 (0) 6574302
kaili@melvin.ee

„ 0% VAT was applied to this invoice according to § 15 lg 4 p 1 of Estonian Law on VAT“

Kuvia esiintymisasuista käytössä: Hymnien yö 3.11.2012

Kuvat 1–9. Löfroos, Mikko 2012. Hymnien yö 3.11.2012: Pyhäinpäivänä Musiikkitalon Kuoro hiljentyi laulamaan hymnejä, mm. Rachmaninovia, Bruckneria ja Kuulaa [verkosivu].

<<https://www.facebook.com/media/set/?set=a.496098913757093.120650.273373659362954&type=3>> (1.4.2013).

Kuva 1. Kuoropuvut päälle... (Löfroos 2012.)

Kuva 2. Ja näin saapuvat leikit lavalle! (Löfroos 2012.)

Kuva 3. Pati, eli Tapani Länsiö, pokkaa ennen konserttia. (Löfroos 2012.)

Kuva 4. Kuvia teosten väliltä. (Löfroos 2012.)

Kuva 5. Ylimääräisenä kappaleena Levon hetki. (Löfroos 2012.)

Kuva 6. Hymnien yön varsinainen ohjelma on päättynyt, on kiitosten aika. (Löfroos 2012.)

Kuva 7. Ja näin on konsertti päättynyt, kuoro poistuu lavalta. (Löfroos 2012.)